

Kinderen de dupe van Participatiewet?

Een onderzoek naar vermogen van minderjarige kinderen binnen de Participatiewet.

Toetsing van:

Afstuderen

HBR-AS17-AS

Hogeschool Leiden		Opleiding HBO-Rechten
Naam student:	S.A (Sanne) de Roo	
Studentnummer:	1088495	
Klas:	RE4E	
Afstudeerorganisatie:	Eckhardt Advocatuur	
Afstudeerbegeleider:	Mw. mr. I. Timmermans	
Eerste begeleider:	Dhr. mr. M. Verstuijf	
Tweede begeleider:	Mw. mr. A. Yayla	
Inleverdatum:	Woensdag 13 juni 2018	
Eerste kans:	Woensdag 13 juni 2018 voor 12.00 uur	
Tweede kans:	Maandag 20 augustus 2018 voor 9.00 uur	
Leerjaar:	2017-2018	
Blok:	15 en 16	
Aantal woorden:	14.996 woorden	

Kinderen de dupe van Participatiewet?

Een onderzoek naar het vermogen van minderjarige kinderen binnen de Participatiewet.

Student:	S.A. (Sanne) de Roo
Studentnummer:	1088495
Klas:	RE4E
Toetsing van:	Afstuderen, HBR-AS17-AS
Opleiding:	HBO-Rechten
Onderwijsinstelling:	Hogeschool Leiden
Afstudeerorganisatie:	Eckhardt Advocatuur
Afstudeerbegeleider:	Mw. mr. I. Timmermans
Eerste begeleider:	Dhr. mr. M. Verstuijf
Tweede Begeleider:	Mw. mr. A. Yayla
Inleverdatum:	Woensdag 13 juni 2018
Eerste kans:	Woensdag 13 juni 2018 voor 12.00 uur
Tweede kans:	Maandag 20 augustus 2018 voor 9.00 uur
Leerjaar:	2017-2018
Blok:	15 en 16
Aantal woorden:	14.996 woorden

Voorwoord

Tijdens het schrijven van dit voorwoord realiseer ik mij dat het vierde leerjaar van de opleiding HBO-rechten er al bijna op zit. De periode waarin ik mijn scriptie heb geschreven was leuk en leerzaam, maar af en toe ook stressvol. Zeker op de momenten dat ik niet wist hoe ik het moest aanpakken met de deelvragen of dat ik niet wist naar welke informatie ik nu precies op zoek was. Uiteindelijk is het gelukkig allemaal goed gekomen en kan ik met blijdschap terug kijken op deze leerzame periode.

Voor u ligt het onderzoek 'Kinderen de dupe van Participatiewet?'. Een onderzoek naar het vermogen van minderjarige kinderen waarvan de ouders een bijstandsuitkering ontvangen. Het onderzoek richt zich, zoals de titel al aangeeft, op het vermogen van minderjarige kinderen waarvan de ouders een uitkering op grond van de Participatiewet ontvangen. Stelt u zich eens voor dat uw minderjarige kinderen een grote erfenis of gift ontvangen en dat u dit vervolgens moet aanwenden om uw vaste lasten te kunnen voldoen. Deze situatie is dan ook de aanleiding voor mijn scriptie geweest. Hoe kan het vermogen van minderjarige kinderen worden beschermd? Op deze vraag hoop ik met deze scriptie antwoord te kunnen geven.

Graag maak ik gebruik van de mogelijk om een aantal personen te bedanken die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van mijn scriptie. Allereerst wil ik mevrouw mr. I. Timmermans van Eckhardt Advocatuur bedanken voor alle begeleiding bij het schrijven van mijn scriptie. Tevens wil ik haar bedanken voor het aandragen van dit onderwerp. Ik heb het af en toe moeilijk gehad bij het vinden van de juiste informatie, maar ben dankbaar dat zij mij het vertrouwen heeft gegeven om mij verder in dit interessante onderwerp te verdiepen. Ik wil haar ook nogmaals bedanken voor alle begeleiding en het in contact brengen met mevrouw mr. A. Mudde-Zeevaart van Fris Advocatuur.

Ik wil mevrouw mr. A. Mudde-Zeevaart bedanken voor de tijd die ze heeft genomen om mijn vragen te beantwoorden en de tijd die ze heeft genomen voor het nalezen van mijn scriptie. Als ik er niet uitkwam dan had ze het geduld om mij meer uit te leggen over het vermogen van minderjarige kinderen en het testamentaire bewind.

Daarnaast wil ik meneer R. de Klepper bedanken voor het kijken naar de mogelijke oplossingen en alle tips die hij heeft gegeven met betrekking tot dit onderwerp. Ook wil ik mr. I.P. Cohen- Van der Horst van Goedegebuure notariaat bedanken voor het aandragen van oplossingen voor de bescherming van het vermogen van minderjarige kinderen. Tevens wil ik mijn afstudeerbegeleiders van de Hogeschool Leiden, mevrouw

mr. A. Yayla en de heer mr. M. Verstuijf, voor alle feedback, tips en de begeleiding bij het schrijven van mijn scriptie.

Als laatst wil ik mijn ouders bedanken voor het met mij meedenken als ik dacht een goed idee te hebben en dit wilde bespreken. Zij gaven mij bruikbare tips en droegen ideeën aan die ik vervolgens verder kon onderzoeken of bespreken met een van de bovenstaande mensen. Daarnaast wil ik ze bedanken voor het vertrouwen dat ze in mij hadden.

Ik wens u veel leesplezier!

Sanne de Roo

Zwijndrecht, 26 mei 2018

Samenvatting

In 2009 heeft de toenmalige staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zich uitgelaten over het vermogen van minderjarige kinderen. Een bijstandsuitkering wordt verstrekt als gezinsbijstand en daarom wordt het vermogen van minderjarige kinderen ook betrokken bij de vaststelling van het vermogen. Het is echter onduidelijk of het vermogen van minderjarige kinderen mag worden aangewend voor levensonderhoud.

Het doel van dit onderzoek is om aan Eckhardt Advocatuur een advies te geven dat betrekking heeft op het aanwenden van vermogen van minderjarige kinderen voor levensonderhoud en het beschermen van dit vermogen. De centrale vraag van dit onderzoek is dan ook: *'Welk advies kan aan Eckhardt Advocatuur worden gegeven met betrekking tot het vermogen van minderjarige kinderen waarover de ouders die een bijstandsuitkering ontvangen beschikken en het beschermen van dat vermogen op grond van wet- en regelgeving, literatuur- en jurisprudentieonderzoek?'* De centrale vraag is beantwoord door middel van wet- en regelgeving, literatuur- en jurisprudentieonderzoek.

Uit het onderzoek is gebleken dat middelen binnen de Participatiewet (hierna: Pw) een ruim begrip is. Alle inkomens- en vermogensbestanddelen waarover het gezin beschikt of redelijkerwijs kan beschikken worden tot de middelen gerekend. Dus ook het vermogen van minderjarige kinderen. Er zijn echter wel uitzonderingen van inkomens- en vermogens bestanddelen die niet worden meegenomen bij de vaststelling van het vermogen. Een hiervan zijn de giften. Het college van burgemeester en wethouders (hierna: het college) mag daarbij bepalen welke giften uit het oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn. Jurisprudentieonderzoek heeft vervolgens uitgewezen dat het lastig is om aan te tonen dat een gift uit het oogpunt van bijstandsverlening verantwoord is. Uit het onderzoek blijkt dat een gift bijna altijd in aanmerking moet worden genomen. Voor een overzicht verwijs ik naar bijlage 1.

Daarnaast blijkt uit het onderzoek dat de Raad een brede uitleg geeft over de termen beschikken en redelijkerwijs beschikken. Volgens de Raad kan een bijstandsgerechtigde over vermogen beschikken als er een machtiging is verleend om de tegoeden op te nemen van een beschermde rekening, als de rekening op naam staat van de bijstandsgerechtigde of van een inwonend minderjarig kind, als de stortingen over de kas van de bijstandsgerechtigde lopen of als de bijstandsgerechtigde heeft kunnen bewerkstelligen dat het vermogen werd aangewend voor levensonderhoud. Voor een overzicht verwijs ik naar bijlage 2.

Volgens de Raad mag het vermogen van minderjarige kinderen worden aangewend voor levensonderhoud van de minderjarige en/of het gezin. Dit betreft volgens de Raad een normale beheersdaad en behoeft geen machtiging van de kantonrechter. Ouders kunnen het vermogen beschermen met een BEM-clausule, testamentair bewind of met een en/en rekening. Deze mogelijkheden geven echter geen volledige bescherming. Op grond van artikel 55 Pw kan het college de bijstandsgerechtigde verplichten een verzoek in te dienen bij de kantonrechter om zo de bescherming te laten opheffen.

De kantonrechter verleent de machtiging alleen als hij dit in het belang van de minderjarige wenselijk, nuttig en noodzakelijk acht. Uit de jurisprudentie blijkt dat de kantonrechter een machtiging niet verleent als het onduidelijk is hoe de onderhoudsverplichting, zoals bedoeld in artikel 1:392 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW) zich verhoudt tussen minderjarige kinderen en hun wettelijke vertegenwoordigers. De kantonrechter heeft de machtiging wel verleent als er sprake was van een bijdrage in het levensonderhoud van de minderjarige, maar deze bijdrage is weggefallen door overlijden van de wettelijke vertegenwoordiger. Daarnaast wordt de machtiging verleend als dit, gezien de leeftijd en de (immateriële) afhankelijkheid van de minderjarige, in het belang van de minderjarige is. Zie voor een overzicht bijlage 3.

Bij testamentair bewind moet de rechthebbende (de minderjarige) toestemming verlenen voor het doen van andere handelingen dan het beheer voeren over de erfenis. Als de rechthebbende minderjarig is, dan verleent de wettelijke vertegenwoordiger toestemming. Deze vraagt een machtiging bij de kantonrechter. Die houdt daarbij rekening met de belangen van de minderjarige. Wettelijke vertegenwoordigers kunnen niet over het tegoed op een en/en rekening beschikken als de andere rekeninghouder geen toestemming geeft voor het overboeken van dat tegoed. Een en/en rekening zou dan ook bescherming kunnen bieden. Zie voor een overzicht bijlage 3.

De conclusie die uit het onderzoek volgt is dat het vermogen van minderjarige kinderen wordt meegenomen bij het gezinsvermogen. De vraag of het vermogen mag worden aangewend voor levensonderhoud is echter onduidelijk. De Raad meent dat dit wel mogelijk is, maar de kantonrechter meent dat dit enkel kan als dit in het belang van de minderjarige is. De aanbeveling is dan ook om, afhankelijk van de situatie, het vermogen van de minderjarige te beschermen met een BEM-clausule, testamentair bewind of de en/en rekening. Deze drie mogelijkheden bieden niet volledige bescherming.

Inhoudsopgave

Afkortingen	9
Hoofdstuk 1: De inleiding	10
1.1 De aanleiding voor het praktijkprobleem	10
1.2 Het praktijkprobleem	10
1.3 De doelstelling	11
1.4 De centrale vraag en de deelvragen	11
1.4.1 De centrale vraag	11
1.4.2 De deelvragen	12
1.5 Onderzoeksmethode	12
1.5.1 Wat valt onder het gezinsvermogen van bijstandsgerechtigden op grond van wet- en regelgeving, literatuur en jurisprudentieonderzoek?	12
1.5.2 Wanneer kunnen bijstandsgerechtigden beschikken of redelijkerwijs beschikken over het gezinsvermogen op grond van wet- en regelgeving literatuur- en jurisprudentieonderzoek?	13
1.5.3 Hoe dient een wettelijk vertegenwoordiger het vermogen van minderjarige kinderen te beheren en te beschermen, zodat het niet hoeft te worden aangewend voor levensonderhoud op grond van wet- en regelgeving en literatuuronderzoek?	15
1.5.4 Hoe beoordeelt de rechter of het vermogen van minderjarige kinderen (al dan niet beschermd) mag worden aangewend voor levensonderhoud van de minderjarige en of het gezin?	16
1.6 Leeswijzer	17
Hoofdstuk 2: Het gezinsvermogen binnen de bijstand	18
2.1 Recht op bijstand	18
2.2 Inkomsten binnen de bijstand	19
2.2.1 Middelen van de wettelijke vertegenwoordigers en minderjarigen	20
2.2.2 Inkomsten die uitgezonderd zijn	21
2.2.3 Giften als vermogen volgens de Raad	22
2.3 Vermogen binnen de bijstand	23
2.3.1 Vermogensgrenzen	24
2.3.2 Gezinsvermogen	25
2.4 Deelconclusie	26
Hoofdstuk 3: Beschikken of redelijkerwijs beschikken over gezinsvermogen	28
3.1 Redelijkerwijs beschikken	28
3.2 Beschikken en redelijkerwijs beschikken volgens de Raad	28
3.3 Deelconclusie	30

Hoofdstuk 4: Beheer en bescherming vermogen minderjarigen	32
4.1 Beheer van het vermogen	32
4.1.1 Handelingsbekwaamheid minderjarige kinderen	32
4.1.2 Ouderlijk gezag	33
4.1.2.1 Vermogen minderjarige kinderen	34
4.2 Bescherming	35
4.2.1 Onderhoudsverplichting	35
4.2.2 BEM-clausule	37
4.2.3 Testamentair Bewind	38
4.2.4 En/en rekening	39
4.3 Deelconclusie	40
Hoofdstuk 5: Aanwenden vermogen minderjarige kinderen	42
5.1 Aanwenden onbeschermd vermogen van de minderjarige	42
5.2 BEM-clausule	42
5.3 Testamentair bewind	44
5.4 En/en rekening	45
5.5 Deelconclusie	45
Conclusie	47
Aanbevelingen	50
Literatuurlijst	52
Bijlage 1 – Jurisprudentieoverzicht giften	
Bijlage 2 – Jurisprudentieoverzicht beschikken en redelijkerwijs beschikken	
Bijlage 3 – Jurisprudentieoverzicht aanwenden vermogen minderjarigen	
Bijlage 4 - Beroepsproduct	

Afkortingen

Burgerlijk wetboek	BW
Centrale Raad van Beroep	De Raad
College van burgemeester en wethouders	Het college
Participatiewet	Pw
Wet werk en bijstand	WWB

Hoofdstuk 1: De inleiding

In het eerste hoofdstuk licht ik de probleemanalyse, de doelstelling, centrale vraag en de deelvragen toe. Tevens komt de onderzoeksmethode aan bod.

1.1 De aanleiding voor het praktijkprobleem

De algemene bijstand is een sociale voorziening die ook wel het vangnet van de sociale zekerheid wordt genoemd. Men kan een bijstandsuitkering aanvragen als men een te laag inkomen heeft en ook geen beschikking heeft over vermogen.¹ Bij toekenning van een bijstandsuitkering wordt er rekening gehouden met de leefvorm van de aanvrager. Daarbij wordt op grond van artikel 31 lid 1 Pw rekening gehouden met de middelen waarover de alleenstaande of het gezin (zoals bedoeld in artikel 4 lid 1 sub c Pw) beschikt of redelijkerwijs kan beschikken.

In 2009 heeft de toenmalige staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Jetta Klijnsma, zich uitgelaten over het vermogen van minderjarige kinderen. Bij de vaststelling van het gezinsvermogen worden de middelen van alle gezinsleden meegenomen. Dit wil zeggen dat ook het vermogen van de ten laste komende kinderen bij de vaststelling van het vermogen wordt meegenomen. Klijnsma stelt dat het uitgangspunt is dat de bijstand als gezinsbijstand wordt verstrekt. Dit houdt in dat de bijstand mede ten behoeve van het levensonderhoud van minderjarige kinderen wordt verstrekt.² Als het vermogen van minderjarige kinderen ook wordt meegenomen in het gezinsvermogen, dan zou dit vermogen kunnen worden aangewend voor levensonderhoud van het gezin. Het is echter onduidelijk of wettelijke vertegenwoordigers altijd kunnen beschikken over het vermogen van minderjarige kinderen. Als ouders kunnen beschikken over het vermogen en het kunnen aanwenden voor levensonderhoud, dan is de vraag hoe het vermogen van minderjarige kinderen beschermd kan worden, zodat het vermogen niet hoeft te worden aangewend voor levensonderhoud.

1.2 Het praktijkprobleem

Eckhardt Advocatuur houdt zich bezig met zaken waarbij bijstandsgerechtigden problemen hebben met hun bijstandsuitkering. Dit zijn uiteenlopende zaken, waarbij het soms gaat over een aanvraag en de andere keer weer over een beëindiging of een maatregel. Het is voor Eckhardt Advocatuur onduidelijk of wettelijke vertegenwoordigers kunnen beschikken over het vermogen van de minderjarige, of het vermogen van de

¹ Geugjes 2016, p. 229.

² *Kamerstukken II* 2009/10, 30545, 83, p. 1 en 2.

minderjarige moet worden aangewend en hoe het vermogen van de minderjarige moet worden beschermd. Het is voor Eckhardt Advocatuur dan ook van belang om te weten wanneer een wettelijke vertegenwoordiger over het vermogen van een minderjarige beschikt, of het vermogen moet worden aangewend voor levensonderhoud en hoe het vermogen kan worden beschermd, zodat zij hun cliënten kunnen adviseren.

1.3 De doelstelling

Bij de vaststelling van het gezinsvermogen wordt ook het vermogen van minderjarige kinderen meegenomen. Volgens Klijnsma is het uitgangspunt dat de bijstand wordt verstrekt als gezinsuitkering en dat deze dus ook ten behoeve van de minderjarige kinderen wordt verstrekt. Dit wil zeggen dat op grond van de Participatiewet het vermogen van de minderjarige kan worden aangewend voor levensonderhoud. De vraag is echter of dit wel strookt met de onderhoudsplicht uit het burgerlijk recht.

Het is tevens onduidelijk hoe wettelijke vertegenwoordigers het vermogen van minderjarige kinderen kunnen beschermen, zodat dit vermogen niet hoeft te worden aangewend voor levensonderhoud. Het doel van dit onderzoek is om aan Eckhardt Advocatuur een advies te geven dat betrekking heeft op het aanwenden van vermogen van minderjarige kinderen voor het levensonderhoud en de bescherming van het vermogen van minderjarige kinderen. Het advies kan Eckhardt Advocatuur helpen bij het adviseren van zijn cliënten die om advies vragen met betrekking tot het aanwenden of beschermen van het vermogen van de minderjarige

Na dit onderzoek kan Eckhardt Advocatuur zijn cliënten die een bijstandsuitkering ontvangen of aanvragen een advies geven over het beschermen van het vermogen van minderjarige kinderen, zodat het vermogen niet hoeft te worden aangewend voor levensonderhoud.

1.4 De centrale vraag en de deelvragen

De centrale vraag en de deelvragen komen hier aan de orde.

1.4.1 De centrale vraag

De centrale deelvraag luidt: "Welk advies kan aan Eckhardt Advocatuur worden gegeven met betrekking tot het vermogen van minderjarige kinderen waarover de ouders die een bijstandsuitkering ontvangen beschikken en het beschermen van dat vermogen op grond van wet- en regelgeving, literatuur- en jurisprudentieonderzoek?"

1.4.2 De deelvragen

Er is sprake van vier deelvragen. De deelvragen zijn:

1. Wat valt onder het gezinsvermogen van bijstandsgerechtigden op grond van wet- en regelgeving, literatuur- en jurisprudentieonderzoek?
2. Wanneer kunnen bijstandsgerechtigden beschikken of redelijkerwijs beschikken over het gezinsvermogen op grond van wet- en regelgeving, literatuur- en jurisprudentieonderzoek?
3. Hoe dient een wettelijke vertegenwoordiger het vermogen van minderjarige kinderen te beheren en te beschermen, zodat het niet hoeft te worden aangewend voor levensonderhoud, op grond van wet- en regelgeving en literatuuronderzoek?
4. Hoe beoordeelt de rechter of het vermogen van minderjarige kinderen (al dan niet beschermd) mag worden aangewend voor levensonderhoud van het gezin dat een bijstandsuitkering ontvangt?

1.5 Onderzoeksmethode

Per deelvraag zal de onderzoeksmethode worden toegelicht.

1.5.1 Wat valt onder het gezinsvermogen van bijstandsgerechtigden op grond van wet- en regelgeving, literatuur- en jurisprudentieonderzoek?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden is er wetsanalyse, literatuur- en jurisprudentieonderzoek verricht. Wet- en regelgeving en literatuuronderzoek geven duidelijk aan wat er onder vermogen valt. Kamerstukken geven meer aan over het begrip middelen en reikwijdte daarvan. Er is voor de onderstaande literatuur gekozen, omdat deze boeken een duidelijke omschrijving geven over vermogen binnen de bijstand. Literatuur gaat meer in op de uitleg van het begrip vermogen en wat er onder vermogen valt. De volgende wet- en regelgeving en literatuur zal worden gebruikt:

- Pw
- *Kamerstukken II 2002/03, 28870, 3.*
- *Kamerstukken II 2009/10, 30545, 83.*
- *Kamerstukken II 2009/10, 30545, 85.*
- *Kamerstukken II 2013/14, 33801, 3.*
- J. de Boer, W. Heesen en R. Ros, *De bijstand in de praktijk*, Deventer 2018: Wolters Kluwer.
- R.F. Kleinjan en R. de Graaff e.a., *Handboek Participatiewet*, Zwolle 2017: De Langhenkel Groep.
- H.C. Geugjes, *Socialezekerheidsrecht begrepen*, Den Haag 2016: Boom Juridisch.

Er zijn twee paragrafen opgenomen over giften. Deze vallen in principe niet onder vermogen. De rechter heeft in meerdere uitspraken bepaald of giften kunnen worden

aangemerkt als vermogen of dat zij buiten beschouwing moeten worden gelaten. De onderstaande uitspraken worden gebruikt bij beantwoording van de vraag:

- Centrale Raad van Beroep 13 mei 2008, ECLI:NL:CRVB:2008:BD1591
- Centrale Raad van Beroep 12 mei 2009, ECLI:NL:CRVB:2009:BI5197
- Centrale Raad van Beroep 12 januari 2010, ECLI:NL:CRVB:BL0341
- Centrale Raad van Beroep 11 mei 2010, ECLI:NL:CRVB:2010:BM6362
- Centrale Raad van Beroep 16 mei 2011, ECLI:NL:CRVB:2011:BQ4876
- Centrale Raad van Beroep 4 september 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX6674
- Centrale Raad van Beroep 29 april 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:1431
- Centrale Raad van Beroep 25 november 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:3892
- Centrale Raad van Beroep 17 maart 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:818
- Centrale Raad van Beroep 23 mei 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:2119

Er is voor deze tien uitspraken gekozen, omdat in deze uitspraken een heldere uiteenzetting wordt gegeven over giften en of deze in aanmerking moeten worden genomen. In andere uitspraken kwam dit onvoldoende naar voren. In alle tien de uitspraken staat de vraag centraal of de giften als middel moeten worden aangemerkt of dat ze uit oogpunt van bijstand verantwoord zijn. In negen van de tien gevallen gaat het over stortingen op de rekeningen van de betrokkenen. In de uitspraak van 25 november 2014 (ECLI:NL:CRVB:2014:3892) gaat het echter niet over giften, maar over een schadevergoeding die ook buiten beschouwing kan worden gelaten op grond van artikel 31 lid 2 sub m Pw. Deze uitspraak is echter toch meegenomen in het onderzoek, nu de Raad hier een belangrijke uitspraak doet over de manier waarop de rechter moet toetsen of een gift uit het oogpunt van bijstand verantwoord is.

De uitspraken worden op inhoud geanalyseerd aan de hand van een aantal onderwerpen, namelijk feitelijk beschikken, redelijkerwijs beschikken, beheer voeren over de rekening en gelden op de rekening behoren toe aan een ander. Deze zijn opgenomen in het schema in bijlage 1. Door het schema in te vullen ontstaat er een overzicht van de uitspraken. Ik heb voor de onderwerpen gekozen, omdat de rechter een overweging aan dit onderwerp wijdt.

1.5.2 Wanneer kunnen bijstandsgerechtigden beschikken of redelijkerwijs beschikken over het gezinsvermogen op grond van wet- en regelgeving, literatuur- en jurisprudentieonderzoek?

Deze vraag is beantwoord aan de hand van wet- en regelgeving, literatuuronderzoek en jurisprudentieonderzoek. Wet en regelgeving en literatuur gaven maar deels antwoord op deze vraag en daarom is er voor de beantwoording van de vraag ook gekeken naar

jurisprudentie. De literatuur geeft een duidelijk omschrijving van redelijkerwijs beschikken.

De volgende wet- en regelgeving en literatuur worden gebruikt:

- Pw
- J. de Boer, W. Heesen en R. Ros, *De bijstand in de praktijk*, Deventer 2018: Wolters Kluwer.

Voor de verdere beantwoording van deze vraag worden de volgende uitspraken gebruikt:

- Centrale Raad van Beroep 26 augustus 2003, ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002.
- Centrale Raad van Beroep 27 mei 2005, ECLI:NL:CRVB:2005:AT6295.
- Centrale Raad van Beroep 24 mei 2011, ECLI:NL:CRVB:2011:BQ7406.
- Centrale Raad van Beroep 4 september 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX7177.
- Centrale Raad van Beroep 22 januari 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:BY9138.
- Centrale Raad van Beroep 23 april 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:CA0086.
- Centrale Raad van Beroep 2 juli 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:797.
- Centrale Raad van Beroep 23 juli 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:1106.
- Centrale Raad van Beroep 4 maart 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:719.
- Centrale Raad van Beroep 7 mei 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:1450.
- Centrale Raad van Beroep 22 september 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:3177.
- Centrale Raad van Beroep 24 mei 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:2042.
- Centrale Raad van Beroep 24 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:293.
- Centrale Raad van Beroep 31 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:370.
- Centrale Raad van Beroep 28 februari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:855.

Er is voor vijftien uitspraken gekozen, omdat er met vijftien uitspraken een goed overzicht kan worden gegeven over beschikken en redelijkerwijs beschikken. Daarnaast gaat het in deze vijftien uitspraken over de vraag centraal of betrokkenen konden beschikken of redelijkerwijs konden beschikken over vermogen op bankrekeningen van de betrokkenen zelf of over vermogen op bankrekeningen van minderjarige kinderen. Het gaat niet over vermogen dat betrokkenen op andere manieren bezitten, zoals in woningen.

De jurisprudentie zal op inhoud geanalyseerd worden aan de hand van een aantal onderwerpen, namelijk middelen, bijdrage in de kosten voor levensonderhoud, hoogte van de gift, verenigbaar met de bijstand en structurele giften. Deze onderwerpen zijn opgenomen in een overzicht dat terug te vinden is in bijlage 2. Ik heb voor de onderwerpen gekozen, omdat de rechter een overweging aan dit onderwerp wijdt. De

onderwerpen komen bij bijna alle uitspraken aan bod en dat is de reden dat ik voor deze onderwerpen heb gekozen. Dit zorgt ervoor dat er een overzicht is ontstaan.

1.5.3 Hoe dient een wettelijk vertegenwoordiger het vermogen van minderjarige kinderen te beheren en te beschermen, zodat het niet hoeft te worden aangewend voor levensonderhoud op grond van wet- en regelgeving en literatuuronderzoek?

Deze vraag is beantwoord aan de hand van wet- en regelgeving en literatuuronderzoek. Wet- en regelgeving geven is gebruikt voor het wettelijk kader met betrekking tot beheer, bescherming en het aanwenden van levensonderhoud van minderjarige kinderen. Literatuur is gebruikt voor een verdere uitwerking en uitleg van de wetsartikelen. Er is voor de onderstaande literatuur gekozen, omdat deze boeken goede duidelijke en gestructureerde informatie gaven over het beheer, de bescherming en het aanwenden van vermogen van minderjarige kinderen. De Kamerstukken geven meer informatie over de achtergrond van de wet- en regelgeving. De volgende wetten en literatuur worden gebruikt:

- BW
- Pw
- *Kamerstukken II* 1992/93, 23012, 3.
- *Kamerstukken II* 2009/10, 30545, 83.
- *Kamerstukken II* 2009/10, 30545, 85.
- J.H.M. ter Haar en W.D. Kolkman, *Personen- en familierecht, Erfrecht in een notendop*, Zutphen 2017: Uitgeversmaatschappij Walburg Pers.
- H.C. Geugjes, *Socialezekerheidsrecht begrepen*, Den Haag 2016: Boom Juridische Uitgevers.
- J.H.M. ter Haar, W.D. Kolkman W.M. Schrama en L.C.A. Verstappen, *Toezicht op het bewind van ouders en voogden over het vermogen van minderjarigen. Onderzoek naar toezicht op vermogensbeheer bij minderjarigen en vier overige, aanverwante onderwerpen*, Den Haag 2016 (in opdracht van het WODC).
- M.J.A. van Mourik en A.J.M. Nuytinck, *Personen- en familierecht, huwelijksvermogensrecht en erfrecht*, Deventer 2015: Wolters Kluwer.
- J.H.M. ter Haar, *Minderjarige en (de zorg voor hun) vermogen*, Den Haag 2013: Boom Juridische Uitgevers.
- C. Assers, *Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. Personen- en familierecht*, Deventer 2010: Kluwer.
- P. Vlaardingebroek, K. Blankman, A. Heida, A.P. van der Linden, E.C.C. Punselie en J.A.E. van Raak-Kuiper, *Het hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer 2004: Kluwer.

1.5.4 Hoe beoordeelt de rechter of het vermogen van minderjarige kinderen (al dan niet beschermd) mag worden aangewend voor levensonderhoud van de minderjarige en of het gezin?

De wet geeft een abstracte omschrijving van de onderhoudsplicht en van de opheffing van de BEM-clausule. Jurisprudentie geeft hier echter wel antwoord op deze vraag. De uitspraken zijn:

- Rechtbank Zwolle 9 september 2003, ECLI:NL:RBZWO:2003:AL8167.
- Rechtbank Zwolle – Lelystad 27 mei 2008, ECLI:NL:RBZLY:2008:BD2656.
- Rechtbank Haarlem 27 april 2011, ECLI:NL:RBHAA:2011:BQ4741.
- Rechtbank Oost-Brabant 3 december 2014, ECLI:NL:RBOBR:2014:7464.
- Rechtbank Noord-Nederland 15 september 2015, ECLI:NL:RBNNE:2015:4579.
- Rechtbank Overijssel 12 april 2017, ECLI:NL:ROVE:2017:1628.
- Rechtbank Midden-Nederland 24 juni 2016, ECLI:NL:RBMNE:2016:3417.
- Centrale Raad van Beroep 26 augustus 2003, ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002.
- Centrale Raad van Beroep 24 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:293.

Er is voor de eerste zes uitspraken gekozen, omdat het alleen in deze zes uitspraken ging over een ouder in de bijstand die het vermogen van een minderjarige wilde aanwenden voor levensonderhoud. In twee uitspraken gaat het over onbeschermd vermogen van de minderjarige dat wettelijke vertegenwoordigers willen aanwenden voor levensonderhoud. In de overige vier zaken gaat het over vermogen dat beschermd is met een BEM-clausule. In de uitspraak van 24 juni 2016 gaat het over het verkopen van een woning dat onder testamentair bewind staat. Er is voor deze uitspraak gekozen, omdat deze iets zegt over het belang van de minderjarige bij het opheffen van testamentair bewind. Tevens is er voor twee uitspraken van de Raad gekozen, omdat deze het verschil weergeven tussen de en/en rekening en de en/of rekening. Het geeft de bescherming van de en/en rekening weer.

Alle uitspraken worden op inhoud geanalyseerd aan de hand van een aantal onderwerpen. Bij de eerste zes uitspraken zijn geanalyseerd aan de hand van de volgende onderwerpen: het belang van het minderjarige kind, de financiële constructie, onderhoudsplicht, BEM-clausule en vervanging inbreng gezinsvermogen. De onderwerpen zijn opgenomen in een overzicht in bijlage 3. Er is voor de onderwerpen gekozen, omdat deze staan voor een overweging van de rechter. De onderwerpen komen niet in elke zaak in de orde, maar zorgen wel voor dat er een overzicht is ontstaan. Ook de uitspraak van 24 juni 2016 is geanalyseerd aan de hand van aantal onderwerpen, namelijk handelingen bewindvoerder, toestemming rechthebbende en belang minderjarigen. Het overzicht van deze uitspraak is ook opgenomen in bijlage 3. De uitspraken van de Raad

worden ook op inhoud geanalyseerd aan de hand van twee onderwerpen, namelijk beschikken en redelijkerwijs beschikken. Ook van deze uitspraken is een overzicht opgenomen in bijlage 3.

1.6 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken worden de deelvragen beantwoord. Allereerst zal in hoofdstuk twee de inkomsten en vermogen binnen de bijstand worden besproken. Daarna zal ik in hoofdstuk drie ingaan op het beschikken en redelijkerwijs beschikken over vermogen. In hoofdstuk vier komt het beheer en de bescherming van vermogen van minderjarige kinderen aan de orde. In hoofdstuk vijf komt vervolgens het aanwenden van vermogen van minderjarige kinderen aan de orde. Aan het einde volgen de conclusie en de aanbevelingen. In de bijlagen zijn de jurisprudentieoverzichten en het beroepsproduct opgenomen.

Hoofdstuk 2: Het gezinsvermogen binnen de bijstand

In dit hoofdstuk zal worden ingaan op inkomsten en vermogen binnen de bijstand. Allereerst zal er kort aan de orde komen wie er recht heeft op bijstand. Daarna zal ik ingaan op inkomsten, giften en vermogen. Aan het einde volgt een deelconclusie.

2.1 Recht op bijstand

Uit artikel 5 van de Pw blijkt dat een bijstandsuitkering het laatste redmiddel is en dat deze enkel ter voorziening in algemeen noodzakelijke kosten van bestaan is. Met het bedrag dat betrokkene ontvangt, moet hij in de algemeen noodzakelijke kosten voor levensonderhoud kunnen voorzien. Dit wil zeggen dat betrokkene met de bijstandsuitkering moet voorzien in de algemeen voorkomende noodzakelijke kosten van bestaan.³ Hij kan met dit bedrag de kosten voor bijvoorbeeld eten en drinken, woon- en energielasten, kleding, zorgpremie etc. voldoen.⁴

Het is van meerdere factoren afhankelijk of men een recht heeft op een bijstandsuitkering. Allereerst moet er gekeken worden wie er tot de kring van rechthebbenden behoort. Dit is geregeld in artikel 11 Pw. Uit dit wetsartikel blijkt dat alleen de in Nederland wonende Nederlander recht heeft op een bijstandsuitkering als hij zelf niet over voldoende middelen beschikt om in zijn noodzakelijke kosten van bestaan te voorzien. De bijstandsaanvrager moet dus in Nederland woonachtig zijn. Volgens vaste rechtspraak moet worden vastgesteld of het middelpunt van het maatschappelijk leven van de bijstandsaanvrager in Nederland ligt. Dit moet beoordeeld worden aan de hand van de juridische, economische en sociale binding met Nederland.⁵ Ook een aanvrager zonder Nederlandse nationaliteit kan worden gelijkgesteld aan een persoon met de Nederlandse nationaliteit. Men moet dan hier te lande woonachtig zijn en rechtmatig verblijf houden in Nederland, zoals bedoeld in artikel 11 lid 2 en 3 Pw. Het uitgangspunt is dat de betrokkene die een bijstandsuitkering aanvraagt of ontvangt op dezelfde wijze moet worden behandeld als een bijstandsgerechtigde met de Nederlandse nationaliteit. Er moet echter ook worden voorkomen dat het Nederlandse bijstandsstelsel onredelijk wordt belast.⁶ Eckhardt Advocatuur heeft voornamelijk te maken met bijstandsgerechtigden die de Nederlandse nationaliteit bezitten of met bijstandsgerechtigden die niet de Nederlandse nationaliteit hebben, maar wel met Nederlanders worden gelijk gesteld. Daarom zal er niet verder worden ingegaan op de nationaliteit van de bijstandsgerechtigden.

³ Kleinjan en De Graaff 2017, p. 43.

⁴ De Boer, Heesen en Ros 2018, p. 105.

⁵ De Boer, Heesen en Ros 2018, p. 78.

⁶ Kleinjan en De Graaff 2017, p. 88.

Artikel 13 lid 1 Pw geeft een opsomming waarin er geen recht op bijstand bestaat. In artikel 14 Pw worden de uitzonderingen van de kosten die niet tot de noodzakelijke kosten worden gerekend opgesomd. Artikel 15 lid 1 Pw bepaalt dat: *'Geen recht op bijstand bestaat voor zover een beroep kan worden gedaan op een voorliggende voorziening die, gezien haar aard en doel, wordt geacht voor de belanghebbende toereikend en passend te zijn. Het recht op bijstand strekt zich evenmin tot de kosten die in de voorliggende voorziening niet als noodzakelijk worden aangemerkt.'* Het college kan op grond van artikel 16 Pw een bijstandsuitkering verstrekken als er sprake is van een zeer dringende reden. Er moet dan sprake zijn van een acute noodsituatie. Daarnaast moet de behoeftige omstandigheden waarin betrokkene verkeert op geen andere wijze kunnen worden verholpen. Het verlenen van bijstand is dan onvermijdelijk.⁷ De uitzonderingen zijn voor dit onderzoek verder niet van belang. Het gaat in dit onderzoek over bijstandsgerechtigden en hun minderjarige kinderen die een bijstandsuitkering ontvangen of een bijstandsuitkering aanvragen. Daarom zal er niet verder niet op de uitzonderingen worden ingegaan.

De hoogte van de bijstandsuitkering wordt bepaald door de leeftijd en de leefvorm van de betrokkenen. Daarnaast wordt er rekening gehouden met het aantal inwonenden waarmee vaste lasten kunnen worden gedeeld. De norm voor bijstandsgerechtigden is vastgesteld in artikel 21 onder aanhef en sub a en b Pw. In dit artikel zijn normen opgenomen voor alleenstaanden, alleenstaande ouders of gehuwden, waarvan beide echtgenoten de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt en waarbij er geen kostendelende medebewoners. Met bijstandsgerechtigde worden in dit onderzoek voornamelijk ouders en alleenstaande ouders met inwonende minderjarige kinderen bedoeld. Minderjarige kinderen zijn geen kostendelende medebewoners.⁸ Het gaat dan ook over de norm voor alleenstaande ouders of gehuwden. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen alleenstaanden, alleenstaande ouders en echtparen of partners die ongehuwd samenleven.⁹ Tevens gaat het in dit onderzoek niet over ouders, maar over wettelijke vertegenwoordigers en de het ten laste komende kinderen. De wettelijke vertegenwoordigers zijn bijna altijd de ouders die het gezag over de kinderen hebben. Om verwarring te voorkomen gaat het in dit onderzoek over een wettelijke vertegenwoordiger en niet over ouders, nu er ook ouders zijn die geen gezag hebben.

2.2 Inkomsten binnen de bijstand

Zoals hierboven omschreven heeft iedere in Nederland woonachtige Nederlander die niet over voldoende middelen beschikt om in de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud

⁷ De Boer, Heesen en Ros 2018, p. 96.

⁸ *Kamerstukken II* 2013/14, 33801, 3, p. 59.

⁹ *Kamerstukken II* 2002/03, 28870, 3, p. 51.

te voorzien recht op een bijstandsuitkering. Artikel 19 leden 1 en 2 Pw bepalen: *'Onverminderd paragraaf 2.2 heeft de alleenstaande of het gezin recht op algemene bijstand indien: a. het in aanmerking te nemen inkomen lager is dan de bijstandsnorm; en b. er geen in aanmerking te nemen vermogen is. Lid 2: De hoogte van de van de algemene bijstand is het verschil tussen het inkomen en bijstandsnorm.'* Er bestaat dus geen recht op algemene bijstand als het inkomen hoger is dan de bijstandsnorm of als er een te hoog in aanmerking te nemen vermogen is.

2.2.1 Middelen van de wettelijke vertegenwoordigers en minderjarigen

Als een gezin een bijstandsuitkering aanvraagt of ontvangt, wordt er rekening gehouden met de middelen waarover het gezin beschikt of redelijkerwijs kan beschikken, zo blijkt uit artikel 31 lid 1 Pw. Vanwege het complementaire karakter van de bijstand wordt er in de wet een ruime definitie van middelen gehanteerd. Dit wordt nogmaals benadrukt door het feit dat onder middelen alle vermogens- en inkomensbestanddelen worden gerekend. Betrokkene draagt zelf de verantwoordelijkheid om in levensonderhoud te voorzien. Daarom worden niet alleen de middelen waarover betrokkene feitelijk de beschikking heeft in aanmerking genomen, maar ook de middelen waarover betrokkene redelijkerwijs kan beschikken. De middelen van het gehele gezin dienen daarbij in aanmerking te worden genomen.¹⁰ Het gaat dan niet enkel over het vermogen van de wettelijke vertegenwoordigers, maar ook over dat van de inwonende minderjarige kinderen. De vraag is echter waarom ook het vermogen van minderjarige kinderen wordt meegenomen.

De Pw heeft een sluitstukfunctie. Dit houdt in dat een bijstandsuitkering alleen wordt verstrekt als er geen beroep meer kan worden gedaan op een voorliggende voorziening. Zoals hierboven omschreven voorziet een bijstandsuitkering in de noodzakelijke kosten van bestaan. Een bijstandsuitkering zorgt voor een passende bestaansvoorziening voor iedereen die zelf (tijdelijk) niet in staat is om in eigen levensonderhoud te voorzien. Het recht op bijstand ontstaat pas als er onvoldoende eigen inkomen of vermogen is om in levensonderhoud te voorzien. Het uitgangspunt is dat er rekening moet worden gehouden met de middelen van de in de bijstand begrepen personen. De bijstandsuitkering wordt als gezinsbijstand verstrekt. Doordat de bijstandsuitkering als gezinsuitkering wordt verstrekt, moeten de middelen van alle gezinsleden in aanmerking worden genomen. Daardoor moeten de middelen van de tot laste komende minderjarige kinderen in aanmerking worden genomen.¹¹ Minderjarige kinderen zijn inbegrepen in de bijstandsverlening.

¹⁰ *Kamerstukken II 2002/03, 28870, 3, p. 56.*

¹¹ *Kamerstukken II 2009/10, 30545, 83, p. 1 en 2.*

In een vrijlating van het vermogen van het gezin, en de ten laste komende kinderen, is volgens Klijnsma al voorzien in artikel 34 Pw. Een extra vrijlating van vermogen van minderjarige kinderen leidt volgens Klijnsma tot verlies van maatwerk en tot het automatisme waarbij het spaargeld van minderjarige kinderen moet worden vrijgelaten. Dit leidt volgens Klijnsma tot een onwenselijke situatie en is in strijd met het complementaire karakter van de bijstand.¹² Het belang van minderjarige kinderen is volgens Klijnsma het meest gebaat bij een onafhankelijke beoordeling van de kantonrechter. Het is niet wenselijk om een uitzondering te maken voor vermogen van minderjarige kinderen.¹³

2.2.2 Inkomsten die uitgezonderd zijn

Niet alle inkomsten worden meegenomen bij de vaststelling van de middelen. Artikel 31 lid 2 Pw geeft een limitatieve opsomming van de niet in aanmerking te nemen middelen. Het gaat dan over middelen die wel lopen over de kas van betrokkene, maar niet voor hem of haar bestemd zijn (sub a), vergoedingen voor noodzakelijke bestaanskosten (sub b tot en met e) of vergoedingen voor bepaalde specifieke kosten (sub f en g).¹⁴ De uitzonderingen zijn voornamelijk toeslagen, premies of andere voorzieningen. Het college heeft, behalve in sub m, geen beoordelingsvrijheid ten aanzien van de hoogte van de uitgezonderde middelen. Het college kan op grond van sub m bepalen welke giften uit het oogpunt van bijstandsverlening niet meer verantwoord zijn. Het college is daar vrij in en er zijn in de wet geen richtlijnen opgenomen. De vrijgevigheid van personen en instellingen wordt, door het niet in aanmerking nemen van bepaalde giften, niet ontmoedigd. Het kan echter niet zo zijn dat elke gift, ongeacht de hoogte van de gift wordt vrijgelaten. De bijstand kent een minimumkarakter. Daarom kan het zo zijn dat grote giften toch bij het vermogen van de bijstandsgerechtigden worden gerekend. Daarnaast kan de gift volledig in aanmerking worden genomen als de gift betrekking heeft op kosten die in de algemene bijstand zijn inbegrepen of als de gift vrij besteed kan worden.¹⁵ Burgemeester en wethouders baseren hun oordeel op de hoogte en de bijzondere bestemming van de gift.¹⁶

Het is voor Eckhardt Advocatuur van belang om vast te stellen of er sprake kan zijn van een gift. Een minderjarige kan een gift van bijvoorbeeld zijn grootouders ontvangen. Als deze gift moet worden meegenomen bij de middelen van het gezin, dan stijgt het vermogen van het gezin. Dit wil zeggen dat de vermogensgrens sneller is bereikt en het gezin minder vermogen mag opbouwen. Als de vermogensgrens wordt overschreden,

¹² *Kamerstukken II* 2009/10, 30545, 85, p. 5.

¹³ *Kamerstukken II* 2009/10, 30545, 85, p. 5.

¹⁴ *Kamerstukken II* 2002/03, 28870, 3, p. 56 en 57.

¹⁵ *Kamerstukken II* 2002/03, 28870, 3, p. 58.

¹⁶ Kleinjan en De Graaff 2017, p. 230.

dan zal de bijstandsuitkering worden stopgezet en moet het gezin eerst interen op zijn vermogen, voordat zij een nieuwe bijstandsuitkering kunnen aanvragen. Als een gift buiten beschouwing mag worden gelaten, dan telt het niet mee bij het vermogen van het gezin en stijgt hun vermogen dus ook niet. In paragraaf 2.3.1 zal er verder worden ingegaan op de vermogensgrenzen.

2.2.3 Giften als vermogen volgens de Raad

Zoals hierboven omschreven worden giften niet meegenomen bij de vaststelling van vermogen, tenzij ze uit oogpunt van bijstand niet verantwoord zijn. Het college bepaalt wanneer de giften uit oogpunt van bijstand niet verantwoord zijn. Het is voor cliënten van Eckhardt Advocatuur van belang om te weten wanneer er sprake is van een gift die niet in de vaststelling van vermogen wordt meegenomen. Als een minderjarige een gift ontvangt die uit het oogpunt van bijstand verantwoord is, dan telt de gift niet mee in het vermogen van de minderjarige en het gezin.

In bijlage 1 van dit onderzoek is het gehele schema met jurisprudentie opgenomen. Hierin zijn de overwegingen van de Raad opgenomen. Uit het jurisprudentieonderzoek blijkt dat de Raad het vrijwel bijna altijd eens is met het College, maar de Raad oordeelt wel dat de rechter terughoudend moet toetsen bij de vraag of een gift uit het oogpunt van bijstand verantwoord.¹⁷ Giften worden dan ook in negen van de tien zaken meegenomen als vermogen. Volgens de Raad kunnen giften worden aangemerkt als middelen als:

- men stelt dat er sprake is van een lening, maar deze onvoldoende is onderbouwd met relevante stukken. Er moet sprake zijn van een daadwerkelijke terugbetalingsverplichting. Daarnaast merkt de Raad nog op dat leningen niet zijn uitgesloten van het middelenbegrip, zoals bedoeld in artikel 31 lid 1 Pw;¹⁸
- de giften worden gebruikt voor kosten die in de algemene bijstand zijn opgenomen. Het gaat dan bijvoorbeeld over de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud;¹⁹

¹⁷ Centrale Raad van Beroep 25 november 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:3892.

¹⁸ Centrale Raad van Beroep 13 mei 2008, ECLI:NL:CRVB:2008:BD1591; Centrale Raad van Beroep 12 mei 2009, ECLI:NL:CRVB:2009:BI5197; Centrale Raad van Beroep 16 mei 2011, ECLI:NL:CRVB:2011:BQ4876; Centrale Raad van Beroep 29 april 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:1431; Centrale Raad van Beroep 17 maart 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:818.

¹⁹ Centrale Raad van Beroep 13 mei 2008, ECLI:NL:CRVB:2008:BD1951; Centrale Raad van Beroep 29 april 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:1431; Centrale Raad van Beroep 17 maart 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:818; Centrale Raad van Beroep 23 mei 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:2119.

- de hoogte van de giften niet verenigbaar is met de bijstand of als het gaat om structurele giften. De Raad meent een gift verantwoord is als deze op jaarbasis niet hoger is dan 15 procent van de bijstandsnorm.²⁰

Veel colleges hanteren een beleid waarbij giften worden aangemerkt als middel, indien ze betrekking hebben op kosten die in de algemene bijstand zijn inbegrepen, als giften een vrij te besteden karakter hebben of als de hoogte van de gift niet verenigbaar is met de bijstand. Het is niet duidelijk geworden welke giften dan wel verenigbaar zijn met de bijstand. De Raad is echter wel van mening dat dit beleid niet onredelijk is. Zij menen dat dit beleid binnen de redelijke wetstoepassing blijft en verwijzen naar de Memorie van Toelichting die hoort bij artikel 31 van de WWB (nu Pw).²¹

Zoals hierboven omschreven meent de Raad dat een gift alleen uit oogpunt van bijstand verantwoord is als hij niet wordt gebruikt voor de kosten die in de algemene bijstand zijn opgenomen, als er geen sprake is van structurele giften en als de gift niet hoger is dan 15 procent op jaarbasis. Met deze overwegingen moet dan ook rekening worden gehouden als de minderjarige of zijn wettelijke vertegenwoordiger een gift ontvangt. Voordat de minderjarige een gift ontvangt, zal er dan ook eerst naar het doel van de gift moeten worden gekeken. Als de gift wordt gebruikt voor kosten die in algemene bijstand zijn inbegrepen, dan moet de gift wel in aanmerking worden genomen bij het vermogen van de minderjarige. Daarnaast moet er ook gekeken worden naar de hoogte van de gift. Als deze meer is dan 15 procent van de bijstandsnorm op jaarbasis, dan moet de gift ook in aanmerking worden genomen. De wettelijke vertegenwoordigers moeten dus een goede afweging maken voordat zij de gift ontvangen.

2.3 Vermogen binnen de bijstand

Artikel 34 lid 1 Pw bepaalt wat onder vermogen wordt verstaan en in welke mate er rekening moet worden gehouden bij de vaststelling van het recht op bijstand. Onder vermogen worden zowel bezittingen als geld begrepen. Zo vallen spaartegoeden, eigen woning en een erfenis onder vermogen.²² Voor minderjarige en inwonende kinderen zal het dan voornamelijk gaan over spaartegoeden en erfenissen. Wettelijke vertegenwoordigers kunnen ook een tegoed hebben gespaard voor studie van minderjarige kinderen. Als dit op naam van de minderjarige staat dan valt dit ook onder zijn vermogen.

²⁰ Centrale Raad van Beroep 12 mei 2009, ECLI:NL:CRVB:2009:BI5197; Centrale Raad van Beroep 16 mei 2011, ECLI:NL:CRVB:2011:BQ4876; Centrale Raad van Beroep 4 september 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX6674; Centrale Raad van Beroep 29 april 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:1431.

²¹ *Kamerstukken II* 2002/03, 28870, 3, p. 58; Centrale Raad van Beroep 17 maart 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:818.

²² *Kamerstukken II* 2009/10, 30545, 83, p. 3.

Het vermogen van betrokkenen wordt berekend door de waarde van de bezittingen waarover het gezin beschikt of redelijkerwijs kan beschikken bij elkaar op te tellen en vervolgens te verminderen met de aanwezige schulden (artikel 34 lid 1 sub a Pw). Het maakt daarbij niet uit of de schulden voor de aanvang van de bijstand aanwezig zijn of tijdens de bijstandsverlening zijn ontstaan.²³ Niet alle schulden mogen in mindering worden gebracht. Een schuld mag alleen in mindering worden gebracht als het feitelijk bestaan van de schuld voldoende aannemelijk is en als er aan een schuld een daadwerkelijke terugbetalingsplicht is verbonden.²⁴ Betrokkene dient dit ook aan te tonen. Het kan echter zo zijn dat een betalingsverplichting nog niet vaststaat, omdat betrokkene de schuld betwist. Dan kan er pas met de schuld rekening worden gehouden als betrokkene ook daadwerkelijk tot de terugbetaling is verplicht.²⁵ Niet al het vermogen van de bijstandsgerechtigde telt mee. Artikel 34 lid 2 Pw vermeldt welk vermogen buiten beschouwing wordt gelaten.

2.3.1 Vermogensgrenzen

Artikel 34 lid 3 Pw bepaalt de vermogensgrens. De vermogensgrens voor een alleenstaande ouder of voor gehuwden tezamen op het moment van het schrijven van dit onderzoeksrapport een bedrag van € 12.040,-. Die hoogte voor de vermogensgrens wordt elk jaar opnieuw vastgesteld.

Als de bijstandsuitkering wordt toegekend, dan wordt de vermogensruimte vastgesteld. Met vermogensruimte wordt het bedrag bedoeld dat de bijstandsgerechtigde nog tijdens de (lopende) bijstandsperiode mag ontvangen. De vermogensruimte kan nooit meer zijn dan de vermogensgrens van artikel 34 lid 3 Pw. Als het vermogen van de bijstandsgerechtigde negatief is, dan wordt de vermogensruimte vastgesteld op het bedrag dat in artikel 34 lid 3 Pw wordt genoemd. Als het vermogen wel positief is, dan is de vermogensruimte het verschil tussen de vermogensgrens en het vermogen. Ontvangt de bijstandsgerechtigde in de bijstandsperiode vermogen, dan wordt dit in mindering gebracht op de vermogensruimte. Als het vermogen hoger is dan de vermogensgrens, dan moet de bijstandsuitkering worden beëindigd. De schulden die ontstaan en uitgaven die worden gedaan in de bijstandsperiode hebben wel invloed op het feitelijke vermogen, maar geen invloed op de vermogensruimte.²⁶

Als een bijstandsgerechtigde een eigen huis heeft, dan valt dit ook onder het vermogen. Artikel 34 lid 2 sub d Pw geeft een extra vrijlating van vermogen in de vorm van een

²³ *Kamerstukken II* 2002/03, 28870, 3, p. 61.

²⁴ De Boer, Heesen en Ros 2018, p. 208.

²⁵ *Kamerstukken II* 2002/03, 28870, 3, p. 62.

²⁶ De Boer, Heesen en Ros 2018, p. 209.

eigen woning. Bijstand kan worden verleend als de bijstandsgerechtigden een eigen woning bezitten. Het hoeft niet zo te zijn dat de bijstandsgerechtigde het vermogen uit zijn eigen woning aanwendt voor levensonderhoud. De berekening hiervan gaat als volgt: allereerst wordt de waarde van de woning vastgesteld. Vervolgens worden de schulden (bijvoorbeeld de hypotheek) van de waarde afgetrokken (zie hiervoor ook artikel 31 lid 1 Pw). Op grond van artikel 50 lid 1 Pw moet er gekeken worden of er van de bijstandsgerechtigde verwacht mag worden dat hij zijn huis verkoopt. Als de woning passend is, dan hoeft de bijstandsgerechtigde niet te verhuizen. Het vrij te laten bedrag van € 50.800,- wordt van het aanwezige vermogen (de waarde van de woning minus de schulden) afgetrokken. Het bedrag wat overblijft is het bedrag dat als bijstand wordt verstrekt in de vorm van een geldlening. Als het financieel beter gaat met de bijstandsgerechtigde, dan kan de gemeente het bedrag terugvorderen.²⁷ De minderjarige zal vrijwel niet of nauwelijks vermogen in een woning bezitten, maar zijn wettelijke vertegenwoordiger kan dit echter wel hebben. Dat is de reden dat dit onderdeel toch is besproken. Het vermogen dat op grond van artikel 34 lid 2 Pw wordt vrijgelaten, wordt niet meegenomen in de vermogensvaststelling.

2.3.2 Gezinsvermogen

Uit artikel 31 lid 1 Pw blijkt dat alle vermogens- en inkomensbestanddelen waarover het gezin kan beschikken of redelijkerwijs kan beschikken onder het gezinsvermogen vallen. Middelen is een ruim begrip.²⁸ Dit wordt benadrukt doordat alle vermogens- en inkomensbestanddelen onder de middelen van het gezin vallen. Dit zijn onder andere spaartegoeden, een eigen woning en een erfenis.²⁹ Het vermogen van een minderjarige zal voornamelijk bestaan uit een spaartegoed en mogelijk een erfenis. Voor de wettelijke vertegenwoordiger kan het vermogen bestaan uit spaartegoeden, een eigen woning, erfenis of een prijs in de loterij.³⁰ Ook giften kunnen tot het vermogen van het gezin behoren. Er moet dan sprake zijn van een gift die uit het oogpunt van bijstand niet verantwoord zijn. In paragraaf 2.2.3 wordt er dieper ingegaan op giften en het in aanmerking nemen van giften.

Er zijn ook uitzonderingen van inkomsten en vermogen. In artikel 31 lid 2 Pw en in artikel 34 lid 2 Pw worden uitzonderingen gegeven van middelen en vermogen die niet tot het gezinsvermogen behoren. Het gezin mag niet onbeperkt vermogen opbouwen. De Pw kent vermogensgrenzen. Deze grenzen zijn opgenomen in artikel 34 lid 3 Pw. Voor het gezin geldt een vermogensgrens van € 12.040,-. Tot dit bedrag mag er vermogen

²⁷ Geugjes 2016, p. 257 en 258.

²⁸ *Kamerstukken II* 2002/03, 28870, 3, p. 56.

²⁹ *Kamerstukken II* 2009/10, 30545, 83, p. 3.

³⁰ De Boer, Heesen en Ros 2018, p. 209.

worden opgebouwd. Als het vermogen boven deze grens komt, dan kan de bijstandsuitkering worden beëindigd.

2.4 Deelconclusie

Bij verlening van een bijstandsuitkering wordt er rekening gehouden met alle middelen waarover een gezin beschikt of redelijkerwijs kan beschikken. Middelen is een heel groot begrip, waaronder alle vermogens- en inkomstenbestanddelen worden gerekend. Een bijstandsuitkering wordt ook ten behoeve van de minderjarige kinderen verstrekt. Daarom moeten de middelen van het gehele gezin en dus ook van de minderjarige kinderen in aanmerking genomen. In artikel 31 lid 2 Pw is een opsomming opgenomen van alle middelen die niet in aanmerking worden genomen bij de vaststelling van bijstand. Een van die middelen die niet in aanmerking wordt genomen zijn giften. Echter, het college moet beoordelen of deze giften uit oogpunt van bijstand verantwoord zijn. De vraag is echter wanneer giften uit het oogpunt van bijstand verantwoord zijn. Uit de onderzochte uitspraken blijkt dat de Raad het vrijwel altijd eens is met het college. Giften worden door de Raad niet buiten beschouwing gelaten. De wettelijke vertegenwoordigers moeten goed afwegen waarvoor de gift gebruikt zal worden en of deze kosten in de algemene bijstand zijn inbegrepen of dat de gift hoger is dan 15 procent van de bijstandsuitkering op jaarbasis. Voor een overzicht verwijs ik graag naar bijlage 1 of naar paragraaf 2.2.3. Inkomsten die wel in mindering worden gebracht op de bijstand zijn opgesomd in artikel 32 Pw. Deze inkomsten worden in mindering gebracht op de bijstand.

In artikel 34 Pw wordt bepaald wat onder vermogen valt en hoe er rekening moet worden gehouden bij de vaststelling bij het recht op bijstand. Onder vermogen worden zowel bezittingen als geld begrepen. Zo vallen spaartegoeden, eigen woning en een erfenis onder vermogen.³¹ Voor minderjarige en inwonende kinderen zal het dan voornamelijk gaan over spaartegoeden en erfenissen. De bezittingen waarover het gezin beschikt of redelijkerwijs beschikt moeten bij elkaar worden opgeteld en vervolgens worden verminderd met de aanwezige schulden. Er moet bij de schulden wel sprake zijn van een daadwerkelijke terugbetalingsverplichting. Gelukkig wordt niet al het vermogen meegenomen bij de vaststelling. Artikel 34 lid 2 Pw geeft aan welk vermogen buiten beschouwing wordt gelaten en wordt dus ook niet meegenomen in de vermogensvaststelling. Daarnaast mag een gezin niet onbeperkt aan vermogen opbouwen. Artikel 34 lid 3 PW heeft bepaald dat de vermogensgrens voor gehuwden of een alleenstaande ouder € 12.040,- is. Voor een woning gelden andere vermogensgrenzen. Als een gezin meer vermogen heeft dan de geldende

³¹ *Kamerstukken II 2009/10, 30545, 83, p. 3.*

vermogensgrens, dan moeten zij dit eerst 'opeten' voordat zij een bijstandsuitkering kunnen aanvragen.

Hoofdstuk 3: Beschikken of redelijkerwijs beschikken over gezinsvermogen

In dit hoofdstuk zullen de begrippen beschikken en redelijkerwijs beschikken worden toegelicht. In de eerste paragraaf zal er dieper worden ingegaan op redelijkerwijs beschikken. Vervolgens zal er in de tweede paragraaf worden ingegaan op jurisprudentie van de Raad.

3.1 Redelijkerwijs beschikken

Middelen tellen enkel mee als de bijstandsgerechtigde er over beschikt of er redelijkerwijs over kan beschikken. Het gaat er niet om of het redelijk is dat iemand er over kan beschikken, maar of de actie die nodig is om over de middelen te kunnen beschikken redelijk is. Een koopsompolis is een goed voorbeeld. De vraag is of een koopsompolis waarvan de looptijd nog niet is verstreken en waarvan de afkoopwaarde vele malen lager is dan de inleg meetelt in de vaststelling van vermogen. De waarde van de koopsompolis dient vastgesteld te worden op de afkoopwaarde. Er wordt vervolgens vastgesteld de bijstandsgerechtigde er redelijkerwijs over kan beschikken en daarna feitelijk niet meer in bijstandsbehoeftige omstandigheden verkeert.³² Nu de koopsompolis kan worden afgekocht, kan de bijstandsbehoeftige redelijkerwijs beschikken over het vermogen van de koopsompolis.

Redelijkerwijs beschikken geldt bijvoorbeeld niet in een situatie waarin een ouder overlijdt en de nalatenschap naar de langstlevende echtgenoot gaat. Op het moment dat de nalatenschap naar de langstlevende echtgenoot is gegaan geldt er weliswaar een aanspraak, maar kunnen de kinderen er nog niet feitelijk over beschikken. Op dat moment heeft de nalatenschap dus nog geen invloed op de bijstandsuitkering. Pas als de langstlevende ouder ook overlijdt, dan kunnen de kinderen er feitelijk over beschikken en heeft het invloed op een bijstandsuitkering.³³

3.2 Beschikken en redelijkerwijs beschikken volgens de Raad

Zoals hierboven omschreven zijn de begrippen beschikken en redelijkerwijs beschikken nog onduidelijk. Een uitgebreidere omschrijving van deze begrippen is terug te vinden in de jurisprudentie. In bijlage 2 is een overzicht van vijftien uitspraken opgenomen. In deze uitspraken geeft de Raad invulling aan beschikken en redelijkerwijs beschikken. Volgens de Raad moet beschikken zo worden uitgelegd dat dit ziet op de mogelijkheid om de bezittingen feitelijk aan te wenden voor de noodzakelijke kosten van bestaan. De

³² De Boer, Heesen en Ros 2018, p. 207.

³³ De Boer, Heesen en Ros 2018, p. 207.

Raad meent dat men wel feitelijk over een het vermogen op een rekening kan beschikken:

- als een bankrekening op naam van de bijstandsgerechtigde staat. Het feit dat een rekening op naam van de bijstandsgerechtigde staat, rechtvaardigt de veronderstelling dat het tegoed op de rekening een bestanddeel vormt van het tegoed waarover de bijstandsgerechtigde erover kan beschikken;³⁴
- als een bankrekening op naam van een inwonend minderjarig kind staat, dan mag er vanuit worden gegaan dat de bijstandsgerechtigde kan beschikken, tenzij hiervoor voldoende tegenbewijs is geleverd.³⁵

Of iemand redelijkerwijs over vermogen kan beschikken hangt volgens de Raad af van specifieke feiten en omstandigheden van het geval. Daarbij is leidend of de bijstandsgerechtigde zelf heeft kunnen bewerkstelligen dat de bedragen werden aangewend voor de kosten van levensonderhoud. Volgens de Raad is er sprake van redelijkerwijs beschikken:

- als er bij een en/en rekening ook door de andere rekeninghouder toestemming wordt verleend voor het opnemen van het tegoed;³⁶
- als er bij een beschermde rekening (met BEM-clausule) een machtiging is verleend door de kantonrechter voor het opnemen van een tegoed van de rekening;³⁷
- als de bankrekening op naam van de bijstandsgerechtigde staat, dan kan er vanuit worden gegaan dat hij redelijkerwijs over het tegoed op de rekening kon beschikken. Dit geldt ook voor tegoeden die door een derde niet op naam van de bijstandsgerechtigde, maar op de rekening van inwonende minderjarige kinderen zijn gestort;³⁸
- als een bankrekening op naam staat van een inwonend minderjarig kind, dan mag er vanuit worden gegaan dat de bijstandsgerechtigde redelijkerwijs over dit vermogen kan beschikken, mits er voldoende tegenbewijs wordt geleverd. Daarvan is bijvoorbeeld sprake als een oma de rekening voor de minderjarige, zonder toestemming van de ouders, heeft geopend en vervolgens het beheer over de rekening voert en de bankafschriften van die rekening ontvangt. Als de

³⁴ Centrale Raad van Beroep 24 mei 2011, ECLI:NL:CRVB:2011:BQ7406; Centrale Raad van Beroep 23 april 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:CA0086; Centrale Raad van Beroep 2 juli 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:797; Centrale Raad van Beroep 7 mei 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:1450; Centrale Raad van Beroep 31 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:370.

³⁵ Centrale Raad van Beroep 24 mei 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:2042; Centrale Raad van Beroep 24 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:293.

³⁶ Centrale Raad van Beroep 26 augustus 2003, ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002.

³⁷ Centrale Raad van Beroep 27 mei 2005, ECLI:NL:CRVB:2005:AT6295.

³⁸ Centrale Raad van Beroep 24 mei 2011, ECLI:NL:CRVB:BQ7406; Centrale Raad van Beroep 23 april 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:CA0068, Centrale Raad van Beroep 2 juli 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:797; Centrale Raad van Beroep 22 september 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:3177; Centrale Raad van Beroep 31 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:370.

bijstandsgerechtigde de rekening zelf heeft geopend of de bankafschriften ontvangt en het beheer heeft gevoerd over die rekening, dan is daar geen sprake van;³⁹

- de stortingen liepen over de kas van bijstandsgerechtigde en / of hij heeft kunnen bewerkstelligen dat het vermogen werd aangewend voor levensonderhoud.⁴⁰

Bijstandsgerechtigden beschikken over het gezinsvermogen als de rekeningen op naam van de bijstandsgerechtigden zelf staan of als deze rekening op naam van inwonende minderjarige kinderen staat. Bijstandsgerechtigden kunnen redelijkerwijs beschikken over het gezinsvermogen als de rekening met het tegoed op naam van de bijstandsgerechtigden zelf of op naam van inwonende minderjarige kinderen staan. Ze kunnen ook beschikken over het gezinsvermogen als de stortingen over de rekening van de bijstandsgerechtigden of het inwonende minderjarige kind lopen. Het kan zo zijn dat een ander het beheer voert over de een bankrekening. Als de bijstandsgerechtigde desondanks heeft kunnen bewerkstelligen dat het geld op die rekening moet worden aangewend voor levensonderhoud, dan kan hij ook redelijkerwijs over het vermogen beschikken. Het kan ook zo zijn dat opa en oma een rekening openen voor het minderjarige kind. De wettelijk vertegenwoordiger moet geen wetenschap hebben van de rekening. De wettelijke vertegenwoordiger moet de bankafschriften niet thuis ontvangen en ook niet weten dat de rekening geopend is.

3.3 Deelconclusie

Artikel 31 lid 1 Pw kent twee onduidelijke begrippen, namelijk beschikken en redelijkerwijs beschikken. Het gaat bij redelijkerwijs beschikken niet om of het redelijk is dat iemand over vermogen kan beschikken, maar of de actie nodig is om over het vermogen te beschikken redelijk is. Jurisprudentie geeft een invulling aan beschikken en redelijkerwijs beschikken.

De Raad is van mening dat er sprake is van beschikken als de bijstandsgerechtigde toestemming krijgt om geld van een en/en rekening te halen, als er een machtiging is verleend voor het opheffen van een BEM-clausule of als betalingen over de kas van bijstandsgerechtigde lopen. Daarnaast kan een bijstandsgerechtigde volgens de Raad over vermogen beschikken als de rekening op naam van de bijstandsgerechtigde staat of als de bankrekening op naam van een inwonend minderjarig kind staat. Deze bovenstaande argumenten van de Raad gelden ook voor redelijkerwijs beschikken. Daar

³⁹ Centrale Raad van Beroep 24 mei 2011, ECLI:NL:CRVB:2011:BQ7406; Centrale Raad van Beroep 4 september 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX7177; Centrale Raad van Beroep 24 mei 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:2042; Centrale Raad van Beroep 24 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:293.

⁴⁰ Centrale Raad van Beroep 4 maart 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:719; Centrale Raad van Beroep 31 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:370.

komt echter nog wel bij dat als de bijstandsgerechtigde niets wist van een rekening op naam van de minderjarige en hij daar genoeg objectieve en verifieerbare bewijsstukken voor aanlevert er geoordeeld kan worden dat er geen sprake is van redelijkerwijs beschikken. Tevens kan er sprake zijn van redelijkerwijs beschikken als de bijstandsgerechtigde heeft kunnen bewerkstelligen als dat het vermogen wordt aangewend voor levensonderhoud.

Kortom, de termen beschikken en redelijkerwijs beschikken worden door de Raad aangenomen als er sprake is van een van de hierboven genoemde redenen. De bijstandsgerechtigde moet met voldoende objectieve en verifieerbare stukken aantonen dat hij niet over de rekening kon beschikken.

Hoofdstuk 4: Beheer en bescherming vermogen minderjarigen

In dit hoofdstuk zal worden ingegaan op het beheer de bescherming van het vermogen van minderjarige kinderen. In de eerste paragraaf zal er worden ingegaan op het beheer van het vermogen, de handelingsbekwaamheid van de minderjarige en het ouderlijk gezag. In de tweede paragraaf zal het gaan over het beschermen, de onderhoudsplicht en de mogelijkheden voor bescherming. Aan het einde volgt de deelconclusie.

4.1 Beheer van het vermogen

Allereerst is het van belang om te weten hoe het vermogen van minderjarige kinderen wordt beheerd. Als de kinderen dat zelf doen, dan is de vraag of het nog wel bij het gezinsvermogen wordt opgenomen. Daarom moet eerst gekeken worden naar het beheer van het vermogen. Om vast te stellen wie het beheer voert over de rekening moet er eerst gekeken worden of de minderjarige handelingsbekwaam is. Als zij dit niet zijn dan is de vraag of ze onder ouderlijk gezag staan. Daar zal dan ook eerst naar gekeken worden.

4.1.1 Handelingsbekwaamheid minderjarige kinderen

Zolang een kind minderjarig is, staat hij onder het gezag van zijn wettelijk vertegenwoordigers. Met minderjarige wordt iemand bedoeld die de leeftijd van achttien jaar niet heeft bereikt en ook niet meerderjarig is verklaard, zoals bedoeld in artikel 1:253h BW (zie hiervoor artikel 1:233 BW).

Een minderjarige is op grond van artikel 1:234 lid 1 BW handelingsbekwaam om rechtshandelingen te verrichten, mits hij hiervoor toestemming van zijn wettelijke vertegenwoordigers heeft.⁴¹⁴² De toestemming kan slechts worden verleend voor een bepaalde rechtshandeling of voor een bepaald doel. Kortom, alleen als de wettelijke vertegenwoordiger toestemming heeft gegeven voor een bepaalde rechtshandeling of voor een bepaald doel, is de minderjarige bekwaam om die handeling ook daadwerkelijk te verrichten. De toestemming hoeft niet schriftelijk te worden verleend.⁴³ De gevolgen van de handelingsonbekwaamheid zijn geregeld in artikel 3:32 BW.⁴⁴

⁴¹ Ter Haar en Kolkman 2017, p. 26.

⁴² Er zijn twee uitzonderingen op artikel 1:234 BW. Zo mag een minderjarige van zestien jaar een uiterste wil maken (artikel 4:55 lid 1 BW) en kan een zestienjarige zonder toestemming van zijn wettelijke vertegenwoordiger een arbeidsovereenkomst aangaan (artikel 7:612 lid 1 BW).

⁴³ Vlaardingerbroek, Blankman, Heida, Van der Linden, Punselie en Van Raak-Kuiper 2004, p. 251.

⁴⁴ Assers 2010, p. 659.

Doordat een minderjarige handelingsonbekwaam is, wordt hij in zijn vrijheid beperkt:

1. De minderjarige kan alleen rechtshandelingen verrichten, indien het een rechtshandeling betreft waarvan het in het maatschappelijk verkeer gebruikelijk is dat minderjarige van die leeftijd de rechtshandeling zelf verrichten (artikel 1:234 lid 3 BW). Er wordt dan verondersteld dat de minderjarige handelt met toestemming van zijn wettelijke vertegenwoordiger. Deze bepaling brengt met zich mee dat er wordt gekeken naar wat men in het maatschappelijk verkeer normaal acht en niet naar de feitelijke bekwaamheid van de minderjarige.⁴⁵
2. Daarnaast blijkt uit de Memorie van Toelichting dat de minderjarige in de gevallen, zoals bedoeld in artikel 1:234 lid 3 BW nog steeds handelingsonbekwaam is als de wettelijke vertegenwoordiger voordat de handeling is gepleegd aan de wederpartij kenbaar heeft gemaakt dat hij de minderjarige geen toestemming geeft om de handeling te verrichten.⁴⁶
3. Minderjarige kinderen staan op grond van artikel 1:245 lid 1 BW onder gezag. De wettelijke vertegenwoordiger voert het beheer over het vermogen van de minderjarige (artikel 1:245 lid 4 BW). De wettelijke vertegenwoordigers kunnen de minderjarige in het vrije beheer van zijn vermogen beperken, maar er ook voor kiezen om het beheer aan de minderjarige over te laten.⁴⁷ De wettelijke vertegenwoordiger heeft echter op grond van artikel 1:249 BW wel het laatste woord. Daarbij wordt aangenomen dat de wettelijke vertegenwoordiger rekening houdt met de toenemende capaciteiten van de minderjarige om zelf zijn vermogen te beheren en er over te beschikken.⁴⁸

Minderjarige kinderen zijn dus handelingsonbekwaam en mogen in principe geen rechtshandelingen verrichten, tenzij hier toestemming voor hebben gekregen van hun wettelijke vertegenwoordigers. Handelingsonbekwaamheid zorgt voor een drietal beperkingen. Zoals bij punt drie is omschreven staan minderjarige kinderen onder gezag van hun wettelijke vertegenwoordiger(s). Dit wil zeggen dat de wettelijke vertegenwoordigers het beheer over een rekening voeren. Wat ouderlijk gezag inhoudt en hoe het beheer gevoerd moet worden wordt in de volgende paragraaf uitgelegd.

4.1.2 Ouderlijk gezag

Wettelijke vertegenwoordigers nemen een belangrijke rol in het leven van de minderjarige in. De wettelijke vertegenwoordigers hebben namelijk het gezag over de minderjarige. In het BW komen twee vormen van gezag aan de orde, namelijk het

⁴⁵ Ter Haar 2013, p. 16.

⁴⁶ *Kamerstukken II* 1992/93, 23012, 3, p. 13.

⁴⁷ Ter Haar 2013, p. 16.

⁴⁸ Ter Haar 2013, p. 16.

ouderlijk gezag en de voogdij. Er is altijd sprake van het ouderlijk gezag of van voogdij. Het ouderlijk gezag wordt uitgeoefend door één ouder en zijn of haar partner of door twee ouders.⁴⁹ In dit onderzoek zal ik enkel in gaan op het ouderlijk gezag en niet op de voogdij.

Ouderlijk gezag brengt met zich mee dat ouders de plicht hebben om voor hun kind te zorgen en hem op te voeden (zie artikel 1:247 lid 1 BW). Verzorgen en opvoeden houdt in dat de ouders verantwoordelijk zijn en de zorg dragen voor de lichamelijke en geestelijke verzorging van het kind. Daarnaast mogen ouders geen lichamelijk of geestelijk geweld of andere vernederende handelingen toepassen.⁵⁰ Ouders moeten het belang van het kind in acht nemen. Het gaat hierbij om de bescherming van de minderjarige, hulp en steun bij opgroeien naar volwassenheid, opvoeding en verzorging.⁵¹

4.1.2.1 Vermogen minderjarige kinderen

Uit artikel 1:245 BW blijkt dat het gezag betrekking heeft op de zijn persoon, het bewind en de vertegenwoordiging van de persoon in burgerlijke handelingen, zowel in als buiten rechte. Wettelijke vertegenwoordigers voeren op grond van artikel 1:253i BW gezamenlijk het bewind over het vermogen van het minderjarige kind. Het voeren van bewind hoeft niet ingevoerd te worden.⁵²

Wettelijke vertegenwoordigers zijn volgens artikel 1:253j BW verplicht om goed bewind te voeren. Voeren de wettelijke vertegenwoordigers slecht bewind, dan kunnen zij aansprakelijk worden gesteld voor de schade die de kinderen daardoor hebben geleden.⁵³ Met bewind wordt bedoeld dat de wettelijke vertegenwoordigers het vermogen van het minderjarige kind beheren en er indien er indien noodzakelijk over beschikken. Daarbij moet er rekening worden gehouden met de belangen van de minderjarige. Het bewind moet met inachtneming van de belangen van de minderjarige worden gevoerd. Een van die belangen is bijvoorbeeld het voorzien in levensonderhoud van de minderjarige.⁵⁴ Wettelijke vertegenwoordigers zijn ten aanzien van hun kinderen onderhoudsplichtig totdat de kinderen 21 jaar zijn.⁵⁵ Als het kind de leeftijd van 21 jaar bereikt heeft, dan kunnen de ouders mogelijk nog op grond van de algemene onderhoudsplicht van artikel

⁴⁹ Ter Haar en Kolkman 2017, p. 27; Vlaardingerbroek, Blankman, Heida, Van der Linden, Punselie en Van Raak-kuiper 2004, p. 270.

⁵⁰ Ter Haar en Kolkman 2017, p. 34.

⁵¹ Assers 2010, p. 684.

⁵² Ter Haar 2013, p. 61.

⁵³ Ter Haar, Kolkman, Schrama en Verstappen 2016, p. 275; Vlaardingerbroek, Blankman, Heida, Van der Linden, Punselie; Van Raak-Kuiper, p. 284 en 285.

⁵⁴ Ter Haar, Kolkman, Schrama en Verstappen 2016, p. 4.

⁵⁵ Ter Haar, Kolkman, Schrama en Verstappen 2016, p. 4 en 5; Ter Haar en Kolkman 2017, p. 38.

1:392 BW worden verplicht tot betaling van de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud.⁵⁶ Het vermogen van minderjarige kinderen mag in principe niet gebruikt worden voor levensonderhoud, maar omdat wettelijke vertegenwoordigers op grond van artikel 1:253l BW het recht hebben op ouderlijk vruchtgenot kunnen zij die inkomsten wel aanwenden voor het levensonderhoud van de minderjarige. De rest van het vermogen moet op verantwoorde wijze worden beheerd.⁵⁷ De betekenis van het vruchtgebruik houdt in dat de ouders een persoonlijk, niet voor vervreemding of beslag vatbaar, recht hebben op de netto-opbrengst van het vermogen van hun minderjarige kind. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan opbrengsten uit huur, rente of dividend. De ouders zijn niet verplicht om de opbrengsten die uit het vermogen ontstaan te incasseren.⁵⁸ Het vermogen van het minderjarige kind is zijn startkapitaal dat hij, zodra hij meerderjarig is, kan aanwenden.⁵⁹

Het vruchtgebruik zoals bedoeld in artikel 1:253l BW is echter niet het zelfde als het recht op vruchtgenot, zoals bedoeld in boek 3 van het BW. Vruchtgebruik is een recht dat rust op bepaalde goederen. Iemand die het recht van vruchtgebruik heeft, wordt automatisch eigenaar van de vruchten afkomstig van het goed waar het vruchtgenot op rust. De eigenaar heeft het exclusieve recht om het goed te gebruiken.⁶⁰ Het vruchtgenot betreft echter de inkomsten uit vermogen. Hierbij kan men denken aan de huuropbrengst van een onroerende zaak of de rente van een bankrekening.⁶¹

Kortom, ouders voeren het beheer over het vermogen en moeten dit doen in het belang van de minderjarige. Dit wil zeggen dat zij het vermogen niet zomaar mogen opgeven. Daarnaast mag het niet zomaar worden aangewend voor de kosten van levensonderhoud. Op grond van de Pw kan het college wel besluiten dat het vermogen van de minderjarige moet worden aangewend. In de volgende paragraaf zal er in worden gegaan op de wettelijke onderhoudsverplichting en de bescherming van vermogen.

4.2 Bescherming

Voordat we daadwerkelijk in kunnen gaan op de mogelijkheden om het vermogen van de minderjarige te beschermen, moeten we eerst kijken of het vermogen van de minderjarige gebruikt kan en moet worden voor levensonderhoud van de ouders en het gezin. Als het vermogen niet aangewend kan of mag worden, dan is bescherming ook niet noodzakelijk. Daarom zal ik nu eerst in gaan op de onderhoudsverplichting.

⁵⁶ Van Mourik en Nuytinck 2015, p. 163.

⁵⁷ Ter Haar, Kolkman, Schrama en Verstappen 2016, p. 4 en 5.

⁵⁸ Vlaardingerbroek, Blankman, Heida, Van der Linden, Punsellie en Van Raak-kuiper, p. 285.

⁵⁹ Ter Haar, Kolkman, Schrama en Verstappen 2016, p. 4 en 5.

⁶⁰ Ter Haar, Kolkman, Schrama en Verstappen 2016, p. 226.

⁶¹ Ter Haar, Kolkman, Schrama en Verstappen 2016, p. 227.

4.2.1 Onderhoudsverplichting

De onderhoudsverplichting van wettelijke vertegenwoordigers jegens de kinderen is vastgelegd in artikel 1:404 lid 1 BW. Het kind mag van zijn wettelijke vertegenwoordigers verwachten dat zij de onderhoudsverplichting nakomt. De onderhoudsverplichting heeft niet alle betrekking op levensonderhoud, maar ook op lichamelijke en geestelijke ontwikkeling.⁶²

Kan het vermogen van minderjarige kinderen worden aangewend voor levensonderhoud van het kind en zijn gezin? Daar geeft de wet geen duidelijk antwoord op. Artikel 1:392 BW regelt wel welke personen er ten opzichte van elkaar onderhoudsplichtig zijn. Hieruit blijkt dat wettelijke vertegenwoordigers onderhoudsplichtig zijn ten opzichte van hun kinderen, maar kinderen zijn dit ook ten opzichte van hun wettelijke vertegenwoordigers. Het gaat in dit artikel immers om de ouders en de kinderen, aangetrouwde kinderen en schoonouders en de stiefouders. De verplichting van aangetrouwde kinderen en van schoonouders komt te vervallen als het huwelijk van de aangetrouwde kinderen eindigt.⁶³ Nu ook aangetrouwde kinderen worden meegenomen in de onderhoudsverplichting kunnen we er vanuit gaan dat het in ieder geval gaat om meerderjarige kinderen. Men mag trouwen als zij de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt (artikel 1:31 BW). De vraag is echter of dit ook geldt voor minderjarige kinderen. In de wet wordt namelijk geen onderscheid gemaakt tussen minderjarige en meerderjarige kinderen.⁶⁴ De Raad heeft vastgesteld dat de wettelijke vertegenwoordiger kan beschikken over vermogen van inwonende minderjarige kinderen.⁶⁵ Als minderjarige kinderen al onderhoudsplichtig zijn, dan zou het logisch zijn als het gaat om inwonende minderjarige kinderen.⁶⁶ Het feit dat er geen onderscheid wordt gemaakt wil echter niet zeggen dat minderjarige kinderen onderhoudsplichtig zijn ten opzichte van hun ouders. Nu de onderhoudsverplichting tussen wettelijke vertegenwoordigers en minderjarige kinderen onduidelijk is, mogen ouders niet zonder meer en naar eigen inzicht de gelden van minderjarige kinderen aanwenden voor levensonderhoud.⁶⁷ Zoals in de vorige paragraaf omschreven mag het vermogen van minderjarige kinderen niet zomaar worden aangewend voor levensonderhoud.

Echter, op grond van het Pw moeten ouders het vermogen van minderjarige kinderen wel aanwenden voor levensonderhoud. De vraag of wettelijke vertegenwoordigers het vermogen van hun minderjarige kinderen mogen aanwenden voor levensonderhoud is

⁶² Ter Haar 2013, p. 164 en 165; Van Mourik en Nuytinck 2015, p. 168.

⁶³ Van Mourik en Nuytinck 2015, p. 165.

⁶⁴ Ter Haar, Kolkman, Schrama en Verstappen 2016, p. 45.

⁶⁵ Zie de uitspraken in het schema van bijlage 2.

⁶⁶ Ter Haar, Kolkman, Schrama en Verstappen 2016, p. 45.

⁶⁷ Ter Haar, Kolkman, Schrama en Verstappen 2016, p. 45.

dan ook in de rechtspraak meerdere keren aan de orde geweest. Als minderjarige kinderen een groot vermogen hebben dan blijkt in sommige gevallen dat het vermogen van de minderjarige eerst moet worden aangewend voor levensonderhoud.⁶⁸ Zoals omschreven in paragraaf 2.2 wordt de bijstand als gezinsuitkering verstrekt. Het vermogen van het gehele gezin, dus ook van minderjarige kinderen, dient in aanmerking te worden genomen. De vraag is dan ook of wettelijke vertegenwoordigers vrij over het vermogen van hun minderjarige kinderen mogen beschikken of dat zij voor het aanwenden van vermogen van minderjarige kinderen een machtiging nodig hebben. De wet geeft immers geen duidelijk aanknopingspunt waaruit duidelijk blijkt dat het vermogen van minderjarige kinderen kan worden aangesproken voor levensonderhoud. Het is dan ook onduidelijk of dit dan ook daadwerkelijk moet. Dit levert dan ook problemen op. De Raad heeft het standpunt ingenomen dat als een ouder over een bankrekening van het kind kan beschikken zij de gelden moet aanwenden voor levensonderhoud. De Raad is van mening dat het gaat om een normale beheersdaad en dat er geen machtiging van de kantonrechter nodig is.⁶⁹

Het is onduidelijk of minderjarige kinderen ten opzichte van hun wettelijke vertegenwoordigers onderhoudsplichtig zijn. Artikel 1:392 BW geeft hier geen duidelijk antwoord op. Daarnaast is de Raad van oordeel dat het vermogen van minderjarige kinderen kan worden aangewend. De Raad meent dat het aanwenden van vermogen van de minderjarige een gewone beheersdaad is. Ouders kunnen het vermogen van minderjarige kinderen beschermen. Het college kan wettelijke vertegenwoordigers, die niet vrij over het vermogen van minderjarige kinderen beschikken, op grond van artikel 55 Pw verplichten om de kantonrechter te verzoeken de bescherming op te heffen. Als de bescherming wordt opgeheven, dan kunnen ouders immers wel vrij over het vermogen beschikken. In de volgende drie paragrafen worden drie mogelijkheden voor het beschermen van vermogen omschreven.

4.2.2 BEM-clausule

De eerste mogelijkheid om het vermogen te beschermen is de BEM-clausule. Wettelijke vertegenwoordigers kunnen het vermogen van minderjarige kinderen bij voorbaat laten beschermen door een BEM-clausule op de rekening te laten zetten. BEM staat voor belegging, erfenis en andere gelden minderjarigen. De BEM-clausule is geregeld in artikel 1:345 lid 2 BW en artikel 1:350 lid 2 BW. Als er op een rekening een BEM-clausule zit, dan kunnen wettelijke vertegenwoordigers enkel geld opnemen met toestemming van de kantonrechter. De kantonrechter zal op grond van artikel 1:356 lid 1 BW een machtiging

⁶⁸ Centrale Raad van Beroep 4 september 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX7177.

⁶⁹ Ter Haar, Kolkman, Schrama en Verstappen 2016, p. 45 en 46; Centrale Raad van Beroep 4 september 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX7177; Centrale Raad van Beroep 24 mei 2011, ECLI:NL:CRVB:2011:BQ7406.

enkel verlenen als hij dit in het belang van de minderjarige wenselijk, nuttig of noodzakelijk acht. Een BEM-clausule vervalt als de minderjarige meerderjarig wordt. Hij kan dan zelf over het geld beschikken. In hoofdstuk vijf wordt besproken of een BEM-clausule door de rechter wordt opgeheven om het vermogen van een minderjarige aan te wenden voor levensonderhoud.

Aan het aanvragen van een BEM-clausule zitten wel kosten, zoals griffierechten en eventueel nog de kosten voor advocaat voor het indienen van het verzoekschrift en het bijstaan tijdens de zitting. Laten bijstaan door een advocaat is op grond van artikel 79 lid 1 Rv niet verplicht. Daarnaast is het altijd onzeker of de kantonrechter een machtiging verleend voor het opheffen van de BEM-clausule.

4.2.3 Testamentair bewind

Een tweede mogelijkheid om het vermogen te beschermen is testamentair bewind. De wettelijke vertegenwoordiger moet deze mogelijkheid opnemen in zijn testament. Deze mogelijkheid kan pas ingeroepen worden als de wettelijke vertegenwoordiger overlijdt.

Het testamentair bewind is vastgelegd in artikel 4:153 BW. De kern van bewind is dat het beheer over de onder bewind gestelde goederen of vermogen aan de bewindvoerder toekomt.⁷⁰ Dit wil zeggen dat de rechthebbende geen zeggenschap heeft over zijn goederen of vermogen ten tijde van het bewind. Dit terwijl hij wel eigenaar is van het vermogen of de goederen.⁷¹ Het vermogen dat onder bewind is gesteld, vormt een afgescheiden vermogen.⁷² Dit is voornamelijk van belang voor de wettelijke vertegenwoordiger die een bijstandsuitkering ontvangt. Het vermogen van de minderjarige kinderen wordt namelijk ook meegerekend bij de vaststelling van het vermogen. De wettelijke vertegenwoordigers kunnen, zodra ze gaan scheiden, een testament opmaken en daarin vaststellen dat zij het vermogen onder bewind stellen. Zij stellen dan een ander familielid (dus niet de overgebleven ouder) aan als bewindvoerder. Doordat het vermogen van de minderjarige nu is afgescheiden, kan de wettelijke vertegenwoordiger niet beschikken of redelijkerwijs beschikken over het vermogen.

De rechthebbende waarvan het vermogen onder bewind is gesteld heeft de medewerking of de toestemming van de bewindvoerder nodig om handelingen te verrichten welke een onder bewind staand goed rechtstreeks betreffen.⁷³ Het bewind kan eindigen als de termijn waarvoor deze is gesteld is afgelopen of als de nalatenschap wordt verworven

⁷⁰ Ter Haar en Kolkman 2017, p. 127.

⁷¹ Ter Haar en Kolkman 2017, p. 128.

⁷² Van Mourik en Nuytinck 2015, p. 388.

⁷³ Van Mourik en Nuytinck 2015, p. 388.

(zie artikel 4:177 lid 1 en 2 BW). Het bewind kan op grond van artikel 4:178 lid 1 BW ook eindigen als de rechthebbende komt te overlijden. Op grond van lid 2 kan de rechtbank het bewind van op verzoek van de rechthebbende ook opheffen.

Aan het opstellen van een testament zitten wel de kosten voor een notaris verbonden. De hoogte van deze kosten kunnen per notaris verschillen. Daarnaast moet het testament voor het overlijden worden opgemaakt. Als de wettelijke vertegenwoordiger dit niet heeft gedaan, dan kan deze mogelijkheid niet meer worden ingeroepen.

4.2.4 En/en rekening

De laatste mogelijkheid om het vermogen van minderjarige kinderen te beschermen is de en/en rekening. Een en/en rekening is een gezamenlijke bankrekening van twee personen. In dit geval zijn de wettelijke vertegenwoordigers de rekeninghouders. Als een van de twee rekeninghouders geld van de rekening wil halen moet hij eerst toestemming vragen aan de andere rekeninghouder.⁷⁴ Pas als beide toestemming geven kan het geld van de rekening worden gehaald. Ouders zouden het vermogen van de minderjarige op deze rekening kunnen storten en samen kunnen bepalen voor welk doel het geld van de rekening mag worden gehaald. Indien de ouders het geld voor een ander doel van de rekening willen halen, dan kunnen zij elkaar geen toestemming geven. Uit een uitspraak van de Raad blijkt dat ouders niet over het geld kunnen beschikken als zij geen toestemming van de andere rekeninghouder hebben om geld van de rekening te halen.⁷⁵ Er is meerdere malen telefonisch contact geweest met de ABN AMRO, ING en Rabobank. Het is echter onduidelijk of dit bij de ABN AMRO nog wel mogelijk is. De medewerkers konden daar geen duidelijkheid over geven. Daarnaast wordt er op de website van de ABN AMRO geen informatie verstrekt over het openen van een en/en rekening. Het is bij de ING niet meer mogelijk om een en/en rekening te openen. Bij de Rabobank is het nog wel mogelijk om een en/en rekening te openen. Het is extra mogelijkheid voor een gezamenlijke rekening. Er moet dan al sprake zijn van een gezamenlijke rekening, die vervolgens kan worden omgezet naar een en/en rekening. Om zeker te weten dat er ook een en/en rekening kan worden geopend bij de ABN AMRO zal er nader onderzoek moeten worden verricht.

Daarnaast ontstaat er nieuw probleem als een van de rekeninghouders overlijdt. Dan is er nog een rekeninghouder die het beheer heeft over de rekening. Hij hoeft dan geen toestemming te vragen aan een andere rekeninghouder en kan het vermogen dan alsnog aanwenden voor levensonderhoud. De rekeninghouders kunnen mogelijk in hun testament vaststellen dat, bij overlijden van een van de rekeninghouders, het geld moet

⁷⁴ Smartlegal, *Wat is een 'en/en' rekening?*, geraadpleegd op 27 mei 2018 van <https://www.smartlegal.nl/is-enen-rekening/>.

⁷⁵ Centrale Raad van Beroep 26 augustus 2003, ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002.

worden overgeschreven naar een rekening met BEM-clausule, zodat het op die wijze alsnog is beschermd. Het is echter ook onduidelijk of deze mogelijkheid is toegestaan. Dit zou ook nader onderzocht moeten worden.

4.3 Deelconclusie

Allereerst moet er gekeken worden of kinderen zelf het beheer voeren over hun rekening. Zolang een kind minderjarig is staat hij onder gezag van zijn wettelijk vertegenwoordigers. Een minderjarige is iemand die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt en niet meerderjarig is verklaard (artikel 1:233 BW). Vanwege zijn handelingsonbekwaamheid mag een minderjarige alleen rechtshandelingen verrichten als hij toestemming heeft van zijn wettelijke vertegenwoordiger (artikel 1:234 lid 1 BW). Een minderjarige wordt door zijn handelingsonbekwaamheid beperkt in zijn handelen en staat onder gezag van zijn wettelijke vertegenwoordigers.

Ouderlijk gezag brengt met zich mee dat ouders op grond van artikel 1:247 lid 1 BW de plicht hebben om voor hun kinderen te zorgen en ze op te voeden. Verzorgen wil zeggen dat ouders de zorg moeten dragen voor lichamelijk en geestelijke verzorging van het kind. Daarnaast moet het belang van het kind in acht worden genomen. Het ouderlijk gezag heeft betrekking op onder andere het bewind en de vertegenwoordiging van het kind in burgerlijke handelingen. Wettelijke vertegenwoordigers voeren op grond van artikel 1:253i BW het bewind over het vermogen van de minderjarigen. Het bewind moet met inachtneming van de belangen van de minderjarige worden gevoerd. Een van die belangen is bijvoorbeeld het voorzien in levensonderhoud van de minderjarige.⁷⁶ Het vermogen van minderjarigen mag in principe niet worden aangewend voor levensonderhoud, maar de inkomsten uit ouderlijk vruchtgenot mogen wel worden aangewend door de wettelijke vertegenwoordigers voor levensonderhoud.

De wet geeft geen duidelijk antwoord op de vraag of ouders het vermogen van minderjarige kinderen mogen aanwenden voor levensonderhoud. Artikel 1:392 BW geeft de wettelijke onderhoudsverplichting, maar onduidelijk is of het ook geldt voor minderjarige kinderen ten aanzien van hun wettelijke vertegenwoordigers. Aangetrouwde kinderen worden meegenomen in de onderhoudsverplichting en daarom kunnen we er vanuit gaan deze in ieder geval worden meegenomen bij de onderhoudsplicht. Voor minderjarige kinderen is dit echter onduidelijk. Als minderjarige kinderen al onderhoudsplichtig zijn, dan zou het logisch zijn als dit zou gelden voor inwonende minderjarige kinderen. Het is echter niet duidelijk of dit in de wet ook wordt bedoeld.

⁷⁶ Ter Haar, Kolkman, Schrama en Verstappen 2016, p. 4.

Nu onduidelijk is of het vermogen van minderjarige kinderen mag worden aangewend, maar ouders dit op grond van de Pw wel moeten doen, is het voor ouders misschien noodzakelijk om het vermogen van minderjarige kinderen te beschermen. Dit zou op drie manieren mogelijk zijn, namelijk de BEM-clausule, testamentair bewind en de en/en rekening. Bij de en/en rekening moet echter nog wel nader onderzoek worden verricht, welke stappen er kunnen worden ondernomen als een van de rekeninghouders overlijdt. Het is onduidelijk of testamentair kan worden geregeld dat het geld dan op een beschermde rekening met BEM-clausule kan komen te staan. Het college kan op grond van artikel 55 Pw de wettelijke vertegenwoordigers nog wel verplichten om de kantonrechter te verzoeken de bescherming op te laten heffen.

Hoofdstuk 5: Aanwenden vermogen minderjarigen kinderen

In dit hoofdstuk zal ik ingaan op het aanwenden van het vermogen van minderjarige kinderen voor levensonderhoud. Allereerst zal ik in gaan op het aanwenden van het vermogen van minderjarige kinderen waarvan ouders een bijstandsuitkering ontvangen. In de eerste paragraaf gaat het over onbeschermd vermogen. In de tweede paragraaf gaat over vermogen dat beschermd is met een BEM-clausule. Paragraaf drie gaat over het testamentair bewind. Als laatst zal ik ingaan op de en/en rekening.

5.1 Aanwenden onbeschermd vermogen van de minderjarige

Bij de vraag of er een machtiging wordt verleend voor het aanwenden van vermogen van de minderjarige voor levensonderhoud van de minderjarige. Allereerst het belang van de minderjarige. De kantonrechter verleend een machtiging enkel als hij dit in het belang van de minderjarige noodzakelijk, nuttig of wenselijk acht (zie artikel 1:356 BW). In een zaak oordeelt de kantonrechter enkel dat het niet in het belang van de minderjarige is om een machtiging te verlenen voor het aanwenden van zijn vermogen voor levensonderhoud. Het is echter onduidelijk waarom het niet in het belang van de minderjarige is.⁷⁷

In de andere zaak oordeelt de kantonrechter dat het wel in het belang van de minderjarige is om het vermogen van de minderjarige aan te wenden voor levensonderhoud. De kantonrechter meent dat het vanwege de leeftijd van de minderjarige (zij was ten tijde van de uitspraak 9 jaar) en de (immateriële) afhankelijkheid van haar moeder in het belang van de minderjarige is dat haar vermogen wordt aangewend voor het levensonderhoud van haarzelf en haar moeder. De onderhoudsplicht komt volgens de kantonrechter niet aan de orde, omdat het belang in dit geval zwaarder weegt.⁷⁸

5.2 BEM-clausule

De kantonrechter heeft in de onderzochte zaken eerder naar de volgende onderdelen gekeken, voordat hij een beslissing nam. De onderdelen zijn:

- financiële constructie;
- onderhoudsplicht;
- belang minderjarige;
- vervanging inbreng gezinsvermogen.

⁷⁷ Rechtbank Haarlem 27 april 2011, ECLI:NL:RBHAA:2011:BQ4741.

⁷⁸ Rechtbank Zwolle – Lelystad 27 mei 2008, ECLI:NL:CRVB:2008:BD2656.

Allereerst de financiële constructie. In vier van de zes zaken zijn de spaarrekeningen van de minderjarigen beschermd met een BEM-clausule. De wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige heeft een bijstandsuitkering aangevraagd en moet in het kader daarvan de kantonrechter vragen om een machtiging, zodat de BEM-clausule kan worden opgeheven. In een van de zaken heeft de kantonrechter gekeken of er een financiële constructie is ontstaan nu er een BEM-clausule op de spaarrekening is gevestigd. Hiervan oordeelt de kantonrechter dat daar geen sprake van is, omdat de wettelijk vertegenwoordiger niet in bijstandsbehoefte omstandigheden is gaan verkeren door zijn eigen vermogen op de rekening van de minderjarige te zetten en deze te beschermen met een BEM-clausule.⁷⁹ Hier zou dus wel sprake van kunnen zijn als de wettelijke vertegenwoordiger eerst zijn eigen vermogen verschuift en deze vervolgens beschermt met een BEM-clausule.

De kantonrechter heeft ook gekeken naar de onderhoudsplicht. De onderhoudsplicht is vastgelegd in artikel 1:392 BW. De kantonrechter meent dat de onderhoudsplicht in 1972 al omstreden was. Na die tijd zijn er ook geen uitspraken verschenen. Dit wekt de indruk dat artikel 1:392 BW een veelvuldig gebruikt artikel was en nog steeds is. De kantonrechter meent dan ook dat het niet duidelijk is in hoeverre een minderjarige onderhoudsplichtig is ten aanzien van zijn wettelijke vertegenwoordigers. Zolang de onderhoudsplicht onduidelijk is en het onduidelijk is in hoeverre de bijstandsuitkering kan worden teruggevorderd van de minderjarige zal de machtiging niet worden verleend.⁸⁰ In een latere uitspraak sluit de kantonrechter bij deze uitspraak aan. Ook hij meent dat de machtiging niet verleend wordt, zolang onduidelijk is of minderjarige kinderen onderhoudsplichtig zijn ten aanzien van hun wettelijke vertegenwoordigers en zolang niet duidelijk is of de verleende bijstand terecht van de minderjarige wordt teruggevorderd.⁸¹

De kantonrechter kijkt ook naar het belang van de minderjarige. Hij verleent de machtiging als hij dit in het belang van de minderjarige nuttig, wenselijk en noodzakelijk acht. In onderzochte zaken gaat de kantonrechter echter niet verder in op dit onderdeel. Hij stelt alleen dat hij een beslissing moet nemen op grond van artikel 1:356 BW.⁸²

Het laatste onderdeel is vervanging van de inbreng in gezinsvermogen. In twee van de vier zaken heeft de kantonrechter hier een oordeel over gegeven. In een van de zaken is er geen sprake van vervanging van gezinsinkomen, nu de ex-partner van verzoekster geen deel uitmaakte van het gezin en dus ook geen bijdrage leverde in het

⁷⁹ Rechtbank Zwolle 9 september 2003, ECLI:NL:RBZWO:2003:AL8167.

⁸⁰ Rechtbank Zwolle 9 september 2003, ECLI:NL:RBZWO:2003:AL8167.

⁸¹ Rechtbank Noord-Nederland 15 september 2015, ECLI:NL:RBNNE:2015:4579.

⁸² Rechtbank Oost-Brabant 3 december 2014, ECLI:NL:RBOBR:2014:7464; Rechtbank Noord-Nederland 15 september 2015, ECLI:NL:RBNNE:2015:4579; Rechtbank Overijssel 12 april 2017, ECLI:NL:RBOVE:2017:1628.

gezinsinkomen. Verzoekster ontving geen partneralimentatie of kinderalimentatie van haar ex-partner.⁸³ In een andere zaak meende de kantonrechter dat hier echter wel sprake van was. De ex-partner van verzoekster betaalde haar maandelijks een totaal bedrag van € 360,- (2 x € 180,-) kinderalimentatie. De kantonrechter meende dat hij hierdoor een bijdrage in het levensonderhoud van de kinderen leverde. Deze bijdrage is door het overlijden van de ex-partner van verzoekster weggefallen. Dit bedrag zou verzoekster echter nog wel ontvangen als haar ex-partner was blijven leven. Daarom moet verzoekster elke maand een bedrag van € 360,- van de beschermde rekening afhalen totdat de kinderen meerderjarig zijn of totdat de erfenis is gedaald tot een bedrag van € 25.000,-.⁸⁴

Tevens heeft de kantonrechter gekeken naar de BEM-clausule en het doel hiervan. Een BEM-clausule moet bescherming bieden een het vermogen van de minderjarige, zodat er gewaakt wordt dat het geld enkel gebruikt wordt voor speciale op het persoonlijk nut van de minderjarige gerichte uitgaven. Als de kantonrechter de BEM-clausule in stand houdt, dan hebben ouders op grond van artikel 1:253I BW wel het vruchtgenot van de rekening en mogen zij (al de rechter dit vaststelt) zonder rechterlijke machtiging gebruik maken van de renteopbrengst van de rekening.⁸⁵

Als minderjarige een beschermde rekening met een BEM-clausule heeft, dan zal deze mogelijk niet worden opgeheven er sprake is van een financiële constructie of als er geen sprake is van vervangingen in het levensonderhoud van de minderjarige. De BEM-clausule kan wel worden opgeheven als de wettelijke vertegenwoordiger kinderalimentatie voor de minderjarige ontvangt.

5.3 Testamentair bewind

Voor dit onderzoek is er één relevante uitspraak gevonden. Uit deze uitspraak blijkt dat de een bewindvoerder op grond van artikel 1:169 lid 1 sub a BW met toestemming van de rechthebbende andere handelingen mag verrichten dan alleen de daden van beheer. Als de rechthebbende minderjarig is, dan kan zijn wettelijk vertegenwoordiger of voogd toestemming geven voor het verrichten van andere handelingen dan de handelingen van beheer. De kantonrechter meent dat er dan een verzoek wordt gedaan op grond van artikel 1:345 BW. Dit houdt in dat de wettelijke vertegenwoordiger een machtiging vraagt voor het verlenen van toestemming aan de bewindvoerder.⁸⁶

⁸³ Rechtbank Oost-Brabant 3 december 2014, ECLI:NL:RBOBR:2014:7464.

⁸⁴ Rechtbank Overijssel 12 april 2017, ECLI:NL:RBOVE:2017:1628.

⁸⁵ Rechtbank Zwolle 9 september 2003, ECLI:NL:RBZWO:2003:AL8167; Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2015:4579.

⁸⁶ Rechtbank Midden-Nederland 24 juni 2016, ECLI:NL:RBMNE:2016:3417.

De kantonrechter houdt ook rekening met het belang van de minderjarige. Als blijkt dat de minderjarige niet in zijn belang wordt geschaad, dan wordt de machtiging verleend. In dit geval werd de machtiging verleend, omdat de minderjarigen de kosten voor het onderhouden van de woning niet konden voldoen en omdat zij het de opbrengst voor de verkoop van de woning wilden gebruiken voor hun studie. Daarnaast speelde mee dat de minderjarigen in de woning konden blijven wonen.⁸⁷

De minderjarige geeft niet zelf toestemming voor andere handelingen dan beheer van de erfenis. Dit moet de wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige doen. De wettelijke vertegenwoordiger vraagt vervolgens een machtiging voor het verlenen van toestemming. Het gaat in dit geval over een onroerende zaak, maar de kantonrechter zal het belang van de minderjarige goed afwegen. Ook als er sprake is van een tegoed op een bankrekening. Net zoals bij de BEM-clausule worden de belangen van de minderjarige dus ook goed afgewogen.

5.4 En/en rekening

In paragraaf 4.2.4 is omschreven dat een en/en rekening nog kan worden geopend bij de Rabobank. Er zijn twee relevante uitspraken die een weergave geven van de bescherming die een en/en rekening biedt. De Raad bepaalde in een uitspraak dat een ouder niet over het vermogen op een en/en rekening kan beschikken of redelijkerwijs kan beschikken als zij geen toestemming van de andere rekeninghouder heeft.⁸⁸ Het gaat hierbij wel om wettelijke vertegenwoordigers die gescheiden zijn. Dit is volgens de Raad anders bij een en/of rekening, omdat bij de en/of rekening alsnog een transactie kan worden uitgevoerd als een van rekenhouders het daar niet mee eens is. Bij een en/en rekening voert de bank de transactie niet uit.⁸⁹

Als de wettelijke vertegenwoordiger niet over het vermogen beschikt of redelijkerwijs kan beschikken, dan valt dit vermogen ook niet onder het gezinsvermogen. Het vermogen hoeft dan niet te worden aangewend voor levensonderhoud. Een en/en rekening biedt dan de nodige bescherming.

5.5 Deelconclusie

Als er geen sprake is van een beschermde rekening, dan kijkt de kantonrechter over het verlenen van een machtiging in het belang van de minderjarige nuttig, wenselijk en noodzakelijk is. De kantonrechter verleent een machtiging als dit gezien de leeftijd van de minderjarige en de (immateriële) onafhankelijk in het belang van de minderjarige is.

⁸⁷ Rechtbank Midden-Nederland 24 juni 2016, ECLI:NL:RBMNE:2016:3417.

⁸⁸ Centrale Raad van Beroep 26 augustus 2003, ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002.

⁸⁹ Centrale Raad van Beroep 24 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:293.

Bij een beschermde rekening kijkt de kantonrechter naar vier onderdelen voordat hij beslist of een machtiging wordt verleend. In twee zaken is de machtiging niet verleend, omdat onduidelijk is hoe de onderhoudsplicht zich tussen minderjarigen en hun ouders verhoudt. Als er een vervanging van inbreng in gezinsvermogen is, zoals bijvoorbeeld alimentatie, dan kan de kantonrechter bepalen dat de BEM-clausule wordt opgeven voor het deel van de alimentatie. De wettelijke vertegenwoordiger kan dit dan van de beschermde rekening halen. De kantonrechter heeft ook gekeken of er sprake was van een financiële constructie, waarbij de wettelijke vertegenwoordiger zijn eigen vermogen op de beschermde rekening heeft gezet.

Naast de vier onderdelen heeft de kantonrechter ook gekeken naar de BEM-clausule en het doel hiervan. Een BEM-clausule moet bescherming bieden een het vermogen van de minderjarige, zodat er gewaakt wordt dat het geld enkel gebruikt wordt voor speciale op het persoonlijk nut van de minderjarige gerichte uitgaven. Als de kantonrechter de BEM-clausule in stand houdt, dan hebben ouders op grond van artikel 1:253i BW wel het vruchtgenot van de rekening en mogen zij (al de rechter dit vaststelt) zonder rechterlijke machtiging gebruik maken van de renteopbrengst van de rekening.

Tijdens het onderzoek naar het testamentair bewind is er een relevante uitspraak gevonden. Hieruit blijkt dat de minderjarige niet zelf toestemming aan de bewindvoerder geeft voor andere handelingen dan het beheer van de erfenis. Dit doet de wettelijke vertegenwoordiger. De kantonrechter houdt bij het verlenen van de machtiging rekening met de belangen van de minderjarige.

Uit jurisprudentie van de Raad blijkt dat een en/en rekening, anders dan een en/of rekening, wel degelijk bescherming. De Raad heeft geoordeeld dat wettelijke vertegenwoordigers niet over het vermogen van de minderjarige beschikken of redelijkerwijs beschikken als het vermogen op een en/en rekening staat. Als de andere rekeninghouder geen toestemming geeft voor het doen van een transactie, dan voert de bank de transactie niet uit. Dit is bij een en/of rekening niet het geval. Een en/en rekening kan de nodige bescherming bieden.

Conclusie

De vraag die in dit rapport centraal staat is: *'Welk advies kan aan Eckhardt Advocatuur worden gegeven met betrekking tot het vermogen van minderjarige kinderen waarover de ouders die een bijstandsuitkering ontvangen beschikken en het beschermen van het vermogen op grond van wet- en regelgeving, literatuur- en jurisprudentieonderzoek?'*

Alle middelen waarover het gezin beschikt of redelijkerwijs kan beschikken worden in aanmerking genomen bij de vaststelling vermogen. Ook de middelen van minderjarige worden meegenomen. Artikel 31 lid 2 Pw geeft aan welke middelen buiten beschouwing worden gelaten. Onder de uitzonderingen vallen ook de giften, mits het college van mening is dat de gift verenigbaar is met de bijstand. Uit jurisprudentieonderzoek blijkt dat de Raad het in negen van de tien zaken met het college eens is. Uit jurisprudentieonderzoek blijkt dat in negen van de tien zaken giften niet buiten beschouwing worden gelaten. Artikel 34 lid 1 Pw bepaalt vervolgens wat er onder vermogen valt. In artikel 34 lid 2 Pw is opgenomen welk vermogen buiten beschouwing wordt gelaten. Het gezin mag niet onbeperkt vermogen opbouwen. Lid 3 Pw bepaald dat een gehuwden tezamen en alleenstaande ouders een vrij te laten vermogen hebben van € 12.040,-. Het vermogen mag niet boven deze grens komen.

De volgende vraag die dan opkomt is de vraag wanneer er sprake is van beschikken of redelijkerwijs beschikken. In literatuur komt dit maar kort aan de orde. Daaruit blijkt dat het niet gaat om of het redelijk is dat iemand over vermogen kan beschikken, maar of de actie die nodig is om over het vermogen te beschikken redelijk is. Jurisprudentie geeft een uitgebreider antwoord. Deze redenen zijn opgenomen in bijlage 2 en in hoofdstuk 3, paragraaf 2. Zo kan een bijstandsgerechtigde beschikken of redelijkerwijs beschikken over vermogen als de rekening op naam van de bijstandsgerechtigde zelf of op naam van zijn inwonend minderjarige kind staat. Daarnaast kan een bijstandsgerechtigde beschikken over vermogen als er toestemming is verleend om deze van een beschermde rekening te halen. Tevens kan er sprake zijn van redelijkerwijs beschikken als de tegoeden over de bankrekening van de bijstandsgerechtigde of zijn inwonende minderjarige kind lopen of als de bijstandsgerechtigde heeft kunnen bewerkstelligen dat vermogen moet worden aangewend voor levensonderhoud.

Als duidelijk geworden is wat er onder vermogen valt en wanneer een bijstandsgerechtigde over vermogen beschikt of redelijkerwijs beschikt, dan moet er gekeken worden naar het vermogen van de minderjarige. Minderjarigen zijn handelingsonbekwaam en worden daarom in hun vrijheid beperkt. Daarnaast staan zij

onder gezag van hun wettelijke vertegenwoordigers. Dit houdt in dat de minderjarige niet zelf zijn vermogen beheerd, maar dat de wettelijke vertegenwoordigers dit doen. Het vermogen van de minderjarige mag niet worden aangewend voor levensonderhoud. De inkomsten uit het vruchtgenot kunnen wel worden aangewend voor levensonderhoud.

Op grond van de Pw word ook het vermogen van minderjarige kinderen meegenomen bij de vaststelling van vermogen. De vraag is echter of het vermogen van de kinderen mag worden aangewend voor levensonderhoud. Dit is onduidelijk. Artikel 1:392 BW regelt de onderhoudsverplichting. Het is echter onduidelijk of deze verplichting ook geldt voor minderjarige kinderen. De Raad is echter wel van mening dat het vermogen van minderjarige kinderen kan en moet worden aangewend voor levensonderhoud. Volgens de Raad is het aanwenden van vermogen van minderjarige kinderen een normale beheersdaad. Daarom kan het dan ook noodzakelijk zijn om het vermogen van minderjarige kinderen te beschermen. Daarvoor zijn drie mogelijke opties, namelijk: een BEM-clausule, testamentair bewind en de en/en rekening.

Het college heeft echter op grond van artikel 55 Pw de bevoegdheid om wettelijke vertegenwoordigers te verplichten de kantonrechter te verzoeken om de bescherming op te heffen. De kantonrechter verleend een machtiging als hij dit nuttig, wenselijk en noodzakelijk acht. Uit jurisprudentie blijkt dat de kantonrechter de machtiging niet verleend zolang onduidelijk is hoe de onderhoudsverplichting zich verhoudt tussen ouders en minderjarige kinderen. Daarnaast verleend hij de machtiging niet als er geen sprake is van een financiële constructie. De kantonrechter kan de machtiging wel verlenen als het in het, vanwege haar leeftijd en (immateriële) afhankelijkheid, in het belang van de minderjarige is om het vermogen aan te wenden. De machtiging wordt tevens verleend als blijkt dat er sprake was van vervanging van inbreng in gezinsvermogen. De BEM-clausule wordt dan opgeheven, zodat de wettelijke vertegenwoordiger de maandelijkse bijdrage in levensonderhoud van de kinderen van de rekening kan halen. Bij het testamentair bewind moet de rechthebbende toestemming verlenen voor andere handelingen dan het beheer van de erfenis. Dit doet de wettelijke vertegenwoordiger namens de minderjarige. De wettelijke vertegenwoordiger vraagt de kantonrechter om een machtiging te verlenen, zodat hij toestemming kan verlenen. Daarbij wordt er rekening gehouden met het belang van de minderjarige. Over het vermogen op een en/en rekening kan volgens de Raad niet worden beschikt of redelijkerwijs worden beschikt. Hierdoor hoeft het vermogen niet te worden aangewend voor levensonderhoud.

Concluderend, het vermogen van minderjarige kinderen wordt meegenomen bij het gezinsvermogen. Het beheer over het vermogen van minderjarige kinderen wordt gevoerd door de wettelijke vertegenwoordigers. Het is echter onduidelijk of het vermogen van minderjarige kinderen mag worden aangewend voor levensonderhoud. De Raad is van mening dat het aanwenden van vermogen een gewone beheersdaad is. Zij kunnen het vermogen van kinderen beschermen met een BEM-clausule, door testamentair bewind of door een en/en rekening. Het college kan de wettelijke vertegenwoordigers echter wel verplichten om de kantonrechter te verzoeken om de bescherming op te heffen.

Aanbevelingen

Het antwoord op de centrale vraag is in de conclusie gegeven. In dit hoofdstuk zullen de aanbevelingen aan de orde komen.

Het vermogen van minderjarige kinderen moet op grond van de Participatiewet in aanmerking genomen bij het gezinsvermogen. Mijn advies zou zijn om allereerst te kijken of er sprake is van inkomens- en vermogensbestanddelen zijn die buiten beschouwing moeten worden gelaten. Als het gaat om vermogen dat buiten beschouwing wordt gelaten, dan stijgt het vermogen van het gezin niet. Daarnaast moet er gekeken worden of het gaat over vermogen waarover de bijstandsgerechtigde kan beschikken of redelijkerwijs kan beschikken.

Als er sprake is van vermogen dat wel in aanmerking moet worden genomen, dan zou ik aanraden om het vermogen van minderjarige kinderen te beschermen. Er zijn drie mogelijkheden om het vermogen van een minderjarige te beschermen, namelijk de BEM-clausule, het testamentair bewind en de en/en rekening. Het hangt echter van de situatie af welke bescherming het meest passend is. Het testamentair bewind kan enkel worden opgesteld voordat de wettelijke vertegenwoordigers zijn overleden. Daarnaast raad ik aan om uw cliënt te adviseren iemand anders aan te stellen als bewindvoerder en dus niet de wettelijke vertegenwoordiger(s). Hierdoor zal de wettelijke vertegenwoordiger niet over de erfenis kunnen beschikken en dit vermogen, zodra hij in de bijstand komt en de vermogensgrens niet wordt overschreden, niet hoeven aanwenden voor levensonderhoud.

Een BEM-clausule acht ik in de meeste situaties passend en zou ik dan ook adviseren als het testamentair bewind geen mogelijkheid (meer) is. Als een overleden wettelijke vertegenwoordiger een bijdrage leverde in het levensonderhoud van de minderjarige, dan moet er wel rekening mee worden gehouden dat er een mogelijkheid is dat de BEM-clausule wordt opgeheven. De kantonrechter heeft in die situatie besloten dat de BEM-clausule moet worden opgeheven en de wettelijke vertegenwoordiger de maandelijkse bijdrage van de beschermde rekening moest halen totdat de kinderen meerderjarig waren. Een nadeel van de BEM-clausule is dan ook dat deze geen volledige bescherming biedt. Ik raad u dan ook aan om dit met uw cliënt te bespreken.

De en/en rekening zou een derde mogelijkheid zijn. Uit jurisprudentie blijkt dat de Raad van mening is dat men over het vermogen op een en/en rekening niet kan beschikken of redelijkerwijs kan beschikken, omdat er altijd toestemming nodig is van de tweede

rekeninghouder. Als de andere rekeninghouder geen toestemming verleent, dan voert de bank de transactie niet uit. Ik zou u aanraden om de en/en rekening te adviseren als cliënten gescheiden zijn en nog goed contact met elkaar hebben. Als cliënten niet gescheiden zijn, dan hebben zij beide belang bij dat zij in levensonderhoud kunnen voorzien en geven ze elkaar mogelijk wel toestemming om tegoeden van de rekening te halen. Als er toestemming wordt gegeven, dan kunnen zij wel over het geld beschikken.

Een en/en rekening kan alleen nog worden geopend bij de Rabobank. Het is onduidelijk of dit ook nog kan bij de ABN AMRO of een andere bank. Ik raad u aan om dit wel aan uw cliënten kenbaar te maken.

Daarnaast ontstaat er een probleem als een van de rekeninghouders komt te overlijden. De rekeninghouder die overblijft voert dan alleen het beheer over de rekening en kan over het vermogen beschikken. Het is niet duidelijk of in het testament kan worden opgenomen dat bij overlijden van een van de rekeninghouders het vermogen op een rekening met BEM-clausule kan worden gezet. Ik zou u dan ook adviseren om eerst nader onderzoek naar dit aspect te doen, voordat u uw cliënten adviseert een en/en rekening te openen.

Literatuurlijst

Boeken

- **Assers 2010**

C. Assers, *Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. Personen- en familierecht*, Deventer 2010: Kluwer.

- **De Boer, Heesen en Ros 2018**

J. de Boer, W. Heesen en R. Ros, *De bijstand in de praktijk*, Deventer 2018: Wolters Kluwer.

- **Geugjes 2016**

H.C. Geugjes, *Sociale zekerheidsrecht begrepen*, Den Haag 2016: Boom Juridische Uitgevers.

- **Kleinjan en De Graaff 2017**

R.F. Kleinjan en R. de Graaff e.a., *Handboek Participatiewet*, Zwolle 2017: De Langhenkel Groep.

- **Van Mourik en Nuytinck 2015**

M.J.A. van Mourik en A.J.M. Nuytinck, *Personen- en familierecht, huwelijksvermogensrecht en erfrecht*, Deventer 2015: Wolters Kluwer.

- **Ter Haar en Kolkman 2017**

J.H.M. ter Haar en W.D. Kolkman, *Personen- en familierecht, Erfrecht in een notendop*, Zutphen 2017: Uitgeversmaatschappij Walburg Pers.

- **Vlaardingerbroek, Blankman, Heida, Van der Linden, Punselie en Van Raak-Kuiper 2004**

P. Vlaardingerbroek, K. Blankman, A. Heida, A.P. van der Linden, E.C.C. Punselie en J.A.E. van Raak-Kuiper, *Het hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer 2004: Kluwer.

Artikelen (online geraadpleegd)

- **Smartlegal**

Smartlegal, *Wat is een 'en/en' rekening?*, geraadpleegd op 27 mei 2018 van <https://www.smartlegal.nl/is-enen-rekening/>.

Parlementaire stukken

Kamerstukken

- *Kamerstukken II* 1992/93, 23012, 3.
- *Kamerstukken II* 2002/03, 28870, 3.
- *Kamerstukken II* 2009/10, 30545, 83.
- *Kamerstukken II* 2009/10, 30545, 85.
- *Kamerstukken II* 2011/12, 33161, 3.
- *Kamerstukken II* 2013/14, 33801, 3.

Onderzoeken

- **Ter Haar 2013**

J.H.M. ter Haar, *Minderjarige en (de zorg voor hun) vermogen*, Den Haag 2013: Boom Juridische Uitgevers.

- **Ter Haar, Kolkman, Schrama en Verstappen 2016**

J.H.M. ter Haar, W.D. Kolkman W.M. Schrama en L.C.A. Verstappen, *Toezicht op het bewind van ouders en voogden over het vermogen van minderjarigen. Onderzoek naar toezicht op vermogensbeheer bij minderjarigen en vier overige, aanverwante onderwerpen*, Den Haag 2016 (in opdracht van het WODC).

Jurisprudentie

Centrale Raad van Beroep

- Centrale Raad van Beroep 26 augustus 2003, ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002.
- Centrale Raad van Beroep 27 mei 2005, ECLI:NL:CRVB:2005:AT6295.
- Centrale Raad van Beroep 13 mei 2008, ECLI:NL:CRVB:2008:BD1591.
- Centrale Raad van Beroep 12 mei 2009, ECLI:NL:CRVB:2009:BI5191.
- Centrale Raad van Beroep 12 januari 2010, ECLI:NL:CRVB:2010:BL0341.
- Centrale Raad van Beroep 11 mei 2010, ECLI:NL:CRVB:2010:BM6362.
- Centrale Raad van Beroep 16 mei 2016, ECLI:NL:CRVB:2011:BQ4876.
- Centrale Raad van Beroep 24 mei 2011, ECLI:NL:CRVB:2011:BQ7406.
- Centrale Raad van Beroep 4 september 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX6674.
- Centrale Raad van Beroep 4 september 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX7177.
- Centrale Raad van Beroep 22 januari 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:BY9138.
- Centrale Raad van Beroep 23 april 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:CA0086.
- Centrale Raad van Beroep 2 juli 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:797.
- Centrale Raad van Beroep 23 juli 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:1106.
- Centrale Raad van Beroep 4 maart 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:719.
- Centrale Raad van Beroep 29 april 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:1431.

- Centrale Raad van Beroep 25 november 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:3892.
- Centrale Raad van Beroep 17 maart 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:818.
- Centrale Raad van Beroep 7 mei 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:1450.
- Centrale Raad van Beroep 22 september 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:3177.
- Centrale Raad van Beroep 24 mei 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:2042.
- Centrale Raad van Beroep 24 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:293.
- Centrale Raad van Beroep 31 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:370.
- Centrale Raad van Beroep 28 februari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:855.
- Centrale Raad van Beroep 23 mei 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:2119.

Rechtbank

- Rechtbank Zwolle 9 september 2003, ECLI:NL:RBZWO:2003:AL8167.
- Rechtbank Zwolle – Lelystad 27 mei 2008, ECLI:NL:RBZLY:2008:BD2656.
- Rechtbank Haarlem 27 april 2011, ECLI:NL:RBHAA:2011:BQ4741.
- Rechtbank Oost-Brabant 3 december 2014, ECLI:NL:RBOBR:2014:7464.
- Rechtbank Noord-Nederland 15 september 2015, ECLI:NL:RBNNE:2015:4579.
- Rechtbank Midden-Nederland 24 juni 2016, ECLI:NL:RBMNE:2016:3417.
- Rechtbank Overijssel 12 april 2017, ECLI:NL:RBOVE:2017:1628.

Bijlage 1
Jurisprudentieoverzicht giften

	ECLI:NL:CRVB:2008:BD1951	ECLI:NL:CRVB:2009:BI5197	ECLI:NL:CRVB:2010:BL0341	ECLI:NL:CRVB:2010:BM6362	ECLI:NL:CRVB:2011:BQ4876
Middelen	Het college heeft, volgens de Raad, de bedragen die appellant van zijn vader heeft terecht aangemerkt als middelen in de zin van artikel 31 Pw. Appellant heeft zijn standpunt dat erg een sprake is van middelen, maar van een lening enkel onderbouwd met een verklaring die zijn vader heeft ondertekend. De Raad is van mening dat dit niet toereikend is.	Appellante heeft onvoldoende aannemelijk gemaakt dat de stortingen die zij heeft ontvangen leningen zijn. Daarnaast heeft ze ook niet aannemelijk gemaakt dat er een daadwerkelijke terugbetalingsverplichting is verbonden. De kasstortingen dienen om die reden als middelen te worden aangemerkt.	Het inkomen van de echtgenoot van een bijstandsgerechtigde, die geen recht heeft op bijstand, wordt slechts in aanmerking genomen als het inkomen van de gehuwden tezamen (met het inbegrip van de bijstand) meer zou bedragen dan de bijstandsnorm voor gehuwden (artikel 32 lid 3 Pw). Appellant stelt dat de stortingen toebehoren aan zijn niet-rechthebbende echtgenoot en dat ze daarom buiten beschouwing moeten worden gelaten. De Raad stelt dat deze stelling geen doelt treft. Het gegeven dat een bankrekening op naam van appellant staat, rechtvaardigt de veronderstelling dat het tegoed op die rekening een bestanddeel vormt van het vermogen waar appellant over beschikt of redelijkerwijs over kan beschikken. Appellant moet hiervoor tegen bewijs aandragen. Appellant is hierin niet geslaagd. Hij heeft onvoldoende objectieve en verifieerbare bewijzen aangedragen.		Appellant stelt dat een deel van de giften geleend is. Hij heeft daarvoor een Spaans opgestelde overeenkomst overlegd. Deze overeenkomst heeft wel een verkeerde datum. Volgens appellant is dit een schrijffout. Dit heeft de Raad niet kunnen overtuigen. Daarnaast blijkt nergens uit dat er een daadwerkelijke terugbetalingsplicht is. De Raad is verder van mening dat de overige stortingen ook als middel moeten worden aangewend. Evenals een storting die appellant heeft ontvangen als een reiskostenvergoeding. Appellant heeft met onvoldoende onderbouwd dat het de reiskostenvergoeding niet moeten worden aangemerkt als middel.
Bijdrage in de kosten voor levensonderhoud	Appellant heeft van zijn vader periodiek een bijdrage ontvangen voor de kosten van levensonderhoud. Deze bedragen heeft appellant besteed aan de huurkosten.		Appellant heeft op een bankrekening bedragen ontvangen. Appellant stelt dat het ging om giften en bijdragen voor het levensonderhoud van zijn echtgenote die nog niet over een verblijfstitel beschikte. Hierdoor had zij geen recht op bijstand.		
Hoogte van de gift	In de periode tussen december 2003 en oktober 2005 was het een totaal bedrag van € 15.400,-.	De stortingen waren soms € 1.040,- per kasstorting.	Het gaat over meerdere stortingen. De hoogte is onbekend.	Appellante ontving €15.000,- voor een nieuwe keuken en de aanschaf van een plasma televisie.	Het gaat om meerdere giften met een totaal bedrag van ongeveer € 6.306,82.
Verenigbaar met bijstand	In het beleid van gedaagde is vastgesteld dat een gift in aanmerking wordt genomen als deze betrekking heeft op de noodzakelijke kosten die in de algemene bijstand zijn inbegrepen, de gift een vrij te besteden karakter heeft en de gift zo hoog is dat deze onverenigbaar is met de bijstand. De Raad is van mening dat het beleid van gedaagde niet onredelijk is. De bijdrage van die appellant heeft hij besteed aan zijn huur. De woonkosten zijn voor iemand die een bijstandsuitkering ontvangt ongebruikelijk hoog. Door de bijdrage is appellant in de gelegenheid gesteld om in de dure woning te blijven wonen, terwijl hij al enige tijd bijstand ontving. Dit is niet verenigbaar met de bijstand.	De Raas is van mening dat de giften niet meer verenigbaar zijn met de bijstand.	Appellant stelt dat het om giften voor bijzondere doeleinden gaat. Deze giften zouden uit het oogpunt van bijstandsverlening buiten beschouwing moeten worden gelaten. Deze stelling vaalt volgens de Raad, nu appellant ook hiervoor onvoldoende bewijs heeft aangedragen.	Het college heeft geen beleid opgemaakt met betrekking tot giften. De Raad meent dat er niet zomaar gesteld kan worden dat de gift geheel onverantwoord is. Het doel van de gift was de aanschaf van een keuken een tv. Zowel de keuken als de tv zijn naar hun aard gebruikelijk. Daarnaast weegt ook mee dat de zoon in hetzelfde huis als appellant woont en ook gebruik maakt van de tv en de keuken. Tevens is van belang dat appellant één hand heeft en daarom een aangepaste keuken nodig heeft. De Raad is van mening dat het college moet afwegen in hoeverre de gift wel verenigbaar is met de bijstand en welk deel onverenigbaar is.	In het beleid van het college is vastgesteld dat een gift in aanmerking wordt genomen als deze betrekking heeft op kosten die in de algemene bijstand zijn inbegrepen, een gift een vrij te besteden karakter heeft en de gift leidt tot een bestedingsniveau dat onverenigbaar is met de bijstand. Daarnaast wordt volgens het beleid giften van 15 procent van de bijstandsnorm buiten beschouwing gelaten. Appellant kon de giften van december 2007 en februari 2008 vrijelijk kon besteden voor levensonderhoud. Appellant stelt dat het niet gaat om een bedrag hoger dan 15 %. De Raad stelt echter dat, ook al gaat het gaat om een aanzienlijk bedrag, deze niet verenigbaar is met de bijstand.

	ECLI:NL:CRVB:2008:BD1951	ECLI:NL:CRVB:2009:BI5197	ECLI:NL:CRVB:2010:BL0341	ECLI:NL:CRVB:2010:BM6362	ECLI:NL:CRVB:2011:BQ4876
Structurele giften		De Raad is met het college van mening dat er sprake is van structurele en substantiële stortingen.			

	ECLI:NL:CRVB:2012:BX6674	ECLI:NL:CRVB:2014:1431	ECLI:NL:CRVB:2014:3892	ECLI:NL:CRVB:2015:818	ECLI:NL:CRVB:2017:2119
Middelen	Appellante stelt dat de en/of rekening die zij samen met haar zus heeft niet aan haar toebehoort. De stortingen hebben ook niet geleid dat haar vermogen de vermogensgrens heeft overschreden. De stortingen zijn ten behoeve van de kinderen. Zij stelt dat ook dat ze niet in aanmerking moeten worden genomen. Op grond van artikel 31 lid 2 onder aanhef en sub m Pw worden giften niet tot de middelen van belanghebbende gerekend voor, mits deze naar het oordeel van het college uit het oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn. Nu het gaat om structurele bedragen die appellante gebruikt voor het levensonderhoud van haarzelf en haar inwonende kinderen moeten de stortingen worden aangemerkt als middelen.	Op grond van artikel 31 lid 2 onder aanhef en sub m worden giften niet tot de middelen van belanghebbende gerekend voor, mits deze naar het oordeel van het college uit het oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn. Uit de stukken blijkt dat er maandelijks bedragen van € 700,- aan appellant zijn verstrekt. In eerste instantie werden de giften in de vorm van een lening verstrekt. Later werd de lening toch volledig kwijtgescholden. Het college is er volgens de Raad terecht vanuit gegaan dat er in feite sprake is geweest van verstrekte financiële bedragen zonder terugbetalingsverplichting. Deze betalingen zijn dan ook niet gelijk te stellen met giften.	Op grond van artikel 31 lid 2 onder aanhef en sub m worden giften en vergoedingen voor materiële en immateriële schade niet tot de middelen gerekend, voor zover deze naar oordeel van het college uit een oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn. Het college bepaald daar bij de grenzen. Daarbij moeten zij rekening houden met de omstandigheid dat bij zeer aanzienlijke bedragen de belanghebbende in een zodanige financiële positie kan verken dat het buiten beschouwing laten van dat bedrag niet in overeenstemming is met de minimumbehoefte- en complementaire karakter van de bijstand. Colleges kunnen daarom een verschillende vrijlating hanteren. De WWB (nu Pw) is gedecentraliseerd en dit zorgt voor de beleidsvrijheid. De rechter moet daarom dan ook een terughoudende toets toepassen.	Op grond van artikel 31 lid 1 Pw worden alle inkomens- en vermogensbestanddelen waarover het gezin beschikt of redelijkerwijs beschikt tot de middelen van het gezin gerekend. Lid 2 Sub M van dit artikel geeft een uitzondering voor giften, mits deze uit het oogpunt van bijstand verantwoord zijn. Uit eerdere jurisprudentie van de Raad blijkt dat kasstortingen en bijschrijvingen op de bankrekening van de bijstandsoptvanger in beginsel moeten worden aangemerkt als middelen. De stelling dat er sprake is van leningen die moeten worden terugbetaald, maakt dit in beginsel niet anders, nu leningen niet zijn uitgezonderd van het middelen begrip. Er is hier geen sprake van een lening, nu appellanten onvoldoende aannemelijk hebben gemaakt dat de gestorte bedragen geldleningen betroffen.	Op grond van artikel 31 lid 2 sub m Pw kunnen giften worden uitgezonderd van het middelen begrip, mits de giften uit het oogpunt van bijstand verantwoord zijn.
Bijdrage in de kosten voor levensonderhoud	De stortingen worden door appellante gebruikt in de kosten voor levensonderhoud van haarzelf en haar inwonende kinderen.	De giften zijn door appellante aangewend voor levensonderhoud.		De stortingen zijn niet te relateren aan een bepaald doel. Appellanten hadden de vrije besteding van de giften. Ze konden deze inzetten voor levensonderhoud.	De giften heeft appellante ontvangen ten behoeve van vakanties, dan wel familiebezoeken in Thailand.
Hoogte van de gift	Er was iedere maand sprake van een of meerdere kasstortingen. Dit liep in de honderden euro's.	Er werd € 700,- per maand gestort met een totaal bedrag van € 4.900,-.		Het zou gaan om meerdere stortingen. Het is echter onduidelijk hoe hoog de bedragen zijn.	De hoogte van de stortingen is onduidelijk. Ze is drie keer naar Thailand geweest.
Verenigbaar met de bijstand	De stortingen liepen op tot in de honderden euro's. Het college is daarom van mening dat de stortingen, mede gelet op de omvang en de regelmaat, niet verenigbaar zijn met de bijstand. Het gaat om structurele bedragen die door appellant worden aangemerkt voor levensonderhoud van haarzelf en haar kinderen. De Raad is van mening dat het college hierin een goede beslissing heeft gemaakt.	Het college voert een beleid dat giften en vergoedingen met een periodiek karakter, die bestemd zijn voor kosten die in de algemene bijstand zijn inbegrepen, als inkomen worden aangemerkt. De daarnaast moeten de hoogte van de giften verenigbaar zijn met de bijstand. Volgens het beleid is een gift verantwoord als deze op jaarbasis niet hoger is dan 15 procent van de toepasselijke bijstandsnorm. In dit geval zou dat een bedrag zijn van €1.558,14. Het ging in dit geval om een bedrag van € 700,- per maand met een totaal bedrag van € 4.900,-. Daarnaast zijn de giften aangewend voor de kosten van levensonderhoud. Deze kosten zitten zijn in de algemene bijstand inbegrepen. Appellante stelt dat er alsnog 15 procent van de giften moet worden vrijgelaten. De Raad meent echter dat het beleid dan verkeerd wordt uitgevoerd / begrepen.		Het college heeft een beleid waarbij giften die kunnen worden besteed aan de kosten van het dagelijks levensonderhoud niet verenigbaar zijn met de bijstand. Daarom moeten deze volledig als middel in aanmerking worden genomen. De Raad is van mening dat het beleid van de gemeente binnen de grenzen van de wettelijke wetstoepassing blijft. Daarvoor verwijst de Raad naar de Memorie van Toelichting bij artikel 31 eerste lid, aanhef en onder m van de WWB (TK 2002/03, 28870, nr. 3, pagina 58). De gestorte bedragen moeten als giften worden aangemerkt. Het doel van de giften is onduidelijk en deze konden door appellant vrij worden besteed. Ze konden worden ingezet voor de noodzakelijke kosten van levensonderhoud. De Raad is dan ook van mening dat het college de bedragen in mindering mag brengen.	Het college voert een beleid dat giften aanmerkt als middelen worden aangemerkt, indien deze betrekking heeft op kosten die in de algemene bijstand zijn inbegrepen, een vrij te besteden karakter heeft of niet verenigbaar is met de bijstand. Appellant stelt dat ze de vakanties volgens het beleid van de gemeente als gift moeten worden gezien en buiten beschouwing moet worden gelaten. Het college handelde volgens het beleid. De situatie waarbij een alleenstaande ouder een vakantie krijgt aangeboden en deze buiten beschouwing blijft is als voorbeeld opgenomen. Appellante heeft echter meerdere stortingen ontvangen en is daarvan op familiebezoek in Thailand geweest. Appellante heeft vrijelijk over de giften kunnen beschikken en deze kunnen gebruiken t.b.v. levensonderhoud. De stortingen en vakanties zijn niet in overeenstemming met de bijstand. Dat er geen sprake was van luxevakanties, maar van noodzakelijk familiebezoek maakt dit niet anders.

Bijlage 2
Jurisprudentieoverzicht beschikken
en redelijkerwijs beschikken

	ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002	ECLI:NL:CRVB:2005:AT6295	ECLI:NL:CRVB:2011:BQ7406	ECLI:NL:CRVB:2012:BX7177	ECLI:NL:CRVB:2013:BY9138
Feitelijk beschikken	Nu er door de ex-partner van gedaagde geen machtiging is verleend voor het opnemen van geld van de en/en rekening kan er niet zonder meer van uit worden gegaan dat gedaagde over het geld beschikte.	De dochter van appellante werd op 28 februari 2002 achttien jaar. Vanaf dat moment kon de dochter als zelfstandig subject vrijelijk over de erfenis beschikken. Vanaf dat moment kon appellante in ieder geval niet meer over het erfdeel beschikken of redelijkerwijs beschikken. Appellante heeft voor 28 februari 2008 niet feitelijk over het vermogen kunnen beschikken, nu deze beschermd was met de BEM-clausule.	Als een bankrekening op naam staat dan mag de gemeente er van uit gaan dat het tegoed een bestanddeel vormt van het vermogen waarover de belanghebbende beschikt of redelijkerwijs kan beschikken. In dit geval kon er zonder toestemming van de moeder van appellante geen geld van de rekening worden opgenomen. Daarnaast liepen de mutaties volledig over de tegenrekening van de moeder van appellante. De Raad meent dat er onvoldoende grond is om aan te nemen dat appellante redelijkerwijs over het geld kon beschikken.		Vader betaalde bedragen aan appellante (periodieke betalingen) ten behoeve van de kosten in levensonderhoud of leningen daartoe. Het feit dat de bedragen als lening werden verstrekt doet daar niets aan af. Leningen zijn op grond van artikel 31 lid 2 Pw niet uitgesloten van de middelen waarover de bijstandsgerechtigde kan beschikken. Appellante kon over de bedragen beschikken.
Redelijkerwijs beschikken	Nu er door de ex-partner van gedaagde geen machtiging is verleend voor het opnemen van geld van de en/en rekening kan er niet zonder meer van uit worden gegaan dat gedaagde redelijkerwijs over het geld kon beschikken.	De dochter van appellante werd op 28 februari 2002 achttien jaar. Vanaf dat moment kon de dochter als zelfstandig subject vrijelijk over de erfenis beschikken. Vanaf dat moment kon appellante in ieder geval niet meer over het erfdeel beschikken of redelijkerwijs beschikken. Appellante kon, voor 28 februari 2002, enkel redelijkerwijs over de erfenis beschikken als er een machtiging van de kantonrechter was gevraagd. Dit kan nu niet meer worden opgelegd. Onduidelijk is of appellante redelijkerwijs kon beschikken.	Als de bankrekening op naam van appellante staat, dan kan er vanuit worden gegaan dat zij redelijkerwijs over de rekening konden beschikken. Dit geldt ook voor tegoeden die door een derde niet op naam van de appellante, maar zijn minderjarige, inwonende kinderen zijn gesteld, tenzij er voldoende tegen bewijs is. In dit geval kon er zonder toestemming van de moeder van appellante geen geld van de rekening worden opgenomen. Daarnaast liepen de mutaties volledig over de tegenrekening van de moeder van appellante. De Raad meent dat er onvoldoende grond is om aan te nemen dat appellante redelijkerwijs over het geld kon beschikken.	De Raad is van mening dat in geval dat een inwonende minderjarige een tegoed op een op zijn naam gestelde bankrekening heeft staan de veronderstelling gerechtvaardigd is dat, mits er voldoende tegen bewijs is, de ouder redelijkerwijs over die tegoeden kan beschikken.	
Beheer voeren over de rekening	Beide rekeninghouders moeten toestemming geven om geld op te nemen van de rekening. Als er geen toestemming van beide rekeninghouders is, dan weigert de bank om de transactie uit te voeren.	Appellante heeft nooit melding gemaakt van de rekening van haar dochter en heeft de kantonrechter ook nooit om opheffing van de BEM-clausule gevraagd.	Moeder van appellante heeft de rekening geopend voor het kind van appellante. De afschriften van de bankrekening en de daaraan gekoppelde rekening werden enkel naar de moeder van appellante gezonden.	De Raad vindt het niet aannemelijk dat de ex-partner uitsluitend het beheer voerde over de rekening van de minderjarige en dat appellante niet over de gelden kon beschikken. Dit blijkt ook niet uit de verklaring van erfrecht. De Raad volgt ook niet dat er eerst een machtiging van de kantonrechter nodig was, nu uit de stukken niet blijkt dat de rekening was geblokkeerd. De Raad meent dat het aanwenden van het bank tegoed bij de normale beheersdaden behoort.	
Gelden op de rekening behoren toe aan een ander					

	ECLI:NL:CRVB:2013:CA0068	ECLI:NL:CRVB:2013:797	ECLI:NL:CRVB:2013:1106	ECLI:NL:CRVB:2014:719	ECLI:NL:CRVB:2015:1450
Feitelijk beschikken	Zoals uit vaste jurisprudentie blijkt rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam van appellant staat de veronderstelling dat het tegoed op die rekening een bestanddeel vormt van het vermogen waar appellant over beschikt of redelijkerwijs over kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is. In deze zaak moet onder beschikken ook worden verstaan de mogelijkheid om het tegoed aan te wenden voor levensonderhoud. Over het salaris van de zoon kon gedaagde niet beschikken. Over de inkomsten uit verkoop op Marktplaats wel.	Als een bankrekening op naam van betrokkene staat dan mag de gemeente er van uit gaan dat het tegoed een bestanddeel vormt van het vermogen waarover de belanghebbende beschikt of redelijkerwijs kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is. Als er sprake is van een en/of rekening is dit niet anders. Met een en/of rekening wordt alleen aangeduid dat rekeninghouders zowel gezamenlijk als ieder afzonderlijk over het tegoed kunnen beschikken. Appellante moet aantonen dat ze er niet over kan beschikken. Daarin is ze niet geslaagd. De vraag is of belanghebbende de beschikkingsmacht over de rekening had. Er is niet gebleken dat appellante deze niet had. Appellante kon dus over het tegoed op de rekening beschikken.	Appellant kreeg geld van zijn familieleden op zijn rekening gestort en heeft daar vrijelijk over kunnen beschikken. Dit heeft hij ook gedaan, daarom behoort het toe aan zijn middelen. Het maakt daarbij niet uit of er sprake is van een lening. Een lening is volgens artikel 31 lid 2 PW niet uitgesloten van de middelen waarover appellant kan beschikken. Het is daarbij niet van belang dat de schuldenlast van appellant toeneemt. Tevens is het niet relevant of er aan de lening een daadwerkelijke terugbetalingsverplichting is verbonden.	De broer van appellant heeft appellant een periode financieel ondersteund door de vaste lasten te voldoen, omdat appellant aan een eetstoornis leed. Tot de middelen van appellant worden alle middelen gerekend waarover hij beschikt of redelijkerwijs kan beschikken. Volgens vaste jurisprudentie moet de term beschikken zo worden uitgelegd dat dit ziet op de mogelijkheid voor appellant om de bezittingen feitelijk aan te wenden ter voorziening in de noodzakelijke kosten van bestaan. Nu de betalingen niet over de kast van appellant liepen kan er worden vastgesteld dat het niet gaat om feitelijk ontvangen middelen. De broer heeft de bedragen van zijn rekening opgenomen en gestort op rekeningen van derden.	Zoals uit vaste jurisprudentie blijkt rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam van appellant staat de veronderstelling dat het tegoed op die rekening een bestanddeel vormt van het vermogen waar appellant over beschikt of redelijkerwijs over kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is. Een en/of rekening maakt dit niet anders. Een en/of rekening geeft alleen aan dat de rekeninghouders zowel afzonderlijk als gezamenlijk over het tegoed kunnen beschikken. De beroepsgrond waarin appellant aangeeft dat het geld op de rekening enkel toekomt aan de zoon slaagt niet. Appellant heeft deze grond niet voldoende aannemelijk gemaakt.
Redelijkerwijs beschikken	Zoals uit vaste jurisprudentie blijkt rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam van appellant staat de veronderstelling dat het tegoed op die rekening een bestanddeel vormt van het vermogen waar appellant over beschikt of redelijkerwijs over kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is.	Als een bankrekening op naam staat dan mag de gemeente er van uit gaan dat het tegoed een bestanddeel vormt van het vermogen waarover de belanghebbende beschikt of redelijkerwijs kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is.		Tot de middelen waarover appellant redelijkerwijs kan beschikken worden in het algemeen de middelen waarop de appellant in beginsel (een rechtens afdwingbare) aanspraak heeft. In dit geval had appellant jegens zijn broer geen aanspraak op de betaling van zijn vaste lasten. Of appellant in dit geval redelijkerwijs heeft kunnen beschikken over de middelen hangt af van specifieke feiten en omstandigheden. Daarbij is van belang of appellant zelf heeft kunnen bewerkstelligen dat de bedragen voor kosten van levensonderhoud worden aangewend. De broer heeft de bestemming bepaald. Hoewel appellant heeft ingestemd met de betalingen heeft hij niet kunnen bewerkstelligen dat deze bedragen voor andere kosten werden aangewend. Appellant heeft niet redelijkerwijs kunnen beschikken over de middelen.	
Beheer voeren over de rekening	Vanaf 1 februari 2002 is heeft de zoon van gedaagde de beschikking gekregen over de rekening. Hij heeft ook het beheer gehad.	Het is niet van belang waarom er voor een en/of rekening is gekozen. Daarnaast is het ook niet van belang dat appellante geen transacties op deze rekening heeft verricht.		De bankrekening waar de kosten voor levensonderhoud van zijn afgeschreven is van de broer van appellant.	De rekening stond op naam van appellant.

	ECLI:NL:CRVB:2013:CA0068	ECLI:NL:CRVB:2013:797	ECLI:NL:CRVB:2013:1106	ECLI:NL:CRVB:2014:719	ECLI:NL:CRVB:2015:1450
Gelden op de rekening behoren toe aan een ander	Het salaris van de zoon is op een van de rekeningen van gedaagde gestort. Ook de huur en vaste lasten van de zoon werden van het salaris betaalt. Gedaagde heeft deze gelden niet aangewend voor zijn eigen levensonderhoud. De gelden kunnen dan ook niet worden toegerekend aan gedaagde.				Het feit dat het geld op de en/of rekening alleen voor de zoon van appellante staat is niet relevant. Deze grond slaagt niet. Appellant heeft dit onvoldoende aannemelijk gemaakt.

	ECLI:NL:CRVB:2015:3177	ECLI:NL:CRVB:2016:2042	ECLI:NL:CRVB:2017:293	ECLI:NL:CRVB:2017:370	ECLI:NL:CRVB:2017:855
Feitelijk beschikken	Als een bankrekening op naam staat dan mag de gemeente er van uit gaan dat het tegoed een bestanddeel vormt van het vermogen waarover de belanghebbende beschikt of redelijkerwijs kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is.	Volgens vaste rechtspraak rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam staat een inwonend, minderjarig kind van appellante de veronderstelling dat de betrokkene over de gelden kon beschikken. Het is aan appellante om het tegendeel aan te tonen.	Appellante heeft de rekening geopend. Daarnaast heeft appellante ook maandelijks geld van haar bankrekening naar de rekening van haar dochters overgemaakt. Appellante heeft dan ook kunnen beschikken over het tegoed op de spaarrekeningen. Dat appellant zich niet vrij voelde om over het geld van de rekening gebruik te maken, vanwege het doel dat het tegoed op de rekening had, wil niet zeggen dat zij het geld niet had kunnen gebruiken en dat zij er niet over kon beschikken.	Zoals uit vaste jurisprudentie blijkt rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam van appellant staat de veronderstelling dat het tegoed op die rekening een bestanddeel vormt van het vermogen waar appellant over beschikt of redelijkerwijs over kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is. Appellante zou niet over het tegoed op de rekening kunnen beschikken, nu haar dochter de rekening beheert. Deze grond slaagt niet, want appellante zou vrijelijk over de gelden kunnen beschikken en kunnen aanwenden voor levensonderhoud.	Appellante stelt dat zij niet over de bedragen kon beschikken. Een vriend zou de bedragen gestort hebben, omdat hij zijn pinpas kwijt was. Vervolgens heeft ze het geld opgenomen en aan haar vriend gegeven. Volgens vaste rechtspraak van de Raad worden kasstortingen in beginsel in aanmerking genomen als middelen op grond van artikel 31 lid 1 Pw. De Raad is van oordeel dat het geld op de rekening van appellante stond. Doordat ze het geld van de rekening heeft opgenomen en het geld op haar rekening stond heeft ze er feitelijk over kunnen beschikken.
Redelijkerwijs beschikken	Het gegeven dat een bankrekening op naam van appellant staat, rechtvaardigt de veronderstelling dat het tegoed op die rekening een bestanddeel vormt van het vermogen waar appellant over beschikt of redelijkerwijs over kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is. De verklaringen van de dochter zijn onvoldoende om aan te nemen dat de appellanten niet redelijkerwijs over het tegoed konden beschikken. Daarnaast biedt het feit dat appellanten het tegoed inmiddels hebben opgenomen en naar eigen zeggen hebben overgedragen aan de dochter geen onderbouwing voor de stelling dat zij redelijkerwijs niet over het tegoed konden beschikken.	Volgens vaste rechtspraak rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam staat een inwonend, minderjarig kind van appellante de veronderstelling dat de betrokkene redelijkerwijs over het tegoed kan beschikken. Het is dan aan appellante om het tegendeel aannemelijk te maken. Appellante is daarin niet geslaagd. Uit stukken blijkt dat de rekening door appellante is geopend. Daarnaast heeft appellante zich als wettelijk vertegenwoordiger opgegeven. Appellante heeft de rekening ook opgeheven. Daarnaast had appellante ook de volledige beschikkingsmacht over de rekening van haar dochter. Appellante heeft onvoldoende aannemelijk gemaakt dat de beschikkingsmacht beperkt was.	Het staat vast dat de spaarrekeningen op naam van de dochters van appellant staan. Volgens vaste jurisprudentie rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam staat van een inwonend, minderjarig kind van betrokkene de veronderstelling dat betrokkene redelijkerwijs over het tegoed op die rekening kan beschikken. Het is dan aan appellante om het tegendeel aannemelijk te maken.	Het gegeven dat een bankrekening op naam van appellant staat, rechtvaardigt de veronderstelling dat het tegoed op die rekening een bestanddeel vormt van het vermogen waar appellant over beschikt of redelijkerwijs over kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is.	
Beheer voeren over de rekening	De rekening staat op naam van appellante.	Appellante stelt dat een derde het beheer over de rekening van haar toen nog minderjarige dochter had. De bankafschriften van de bankrekening van de dochter van appellante werden naar het adres van appellante verzonden. De Raad meent dat het appellante op de hoogte moest zijn van de rekening. Dat appellante zich niet vrij voelde om over de tegoeden van de rekening te beschikken, wil niet zeggen dat ze geen gebruik van kon maken. Appellante heeft geld opgenomen en ook weer teruggestort.	Appellante heeft, als wettelijke vertegenwoordiger van haar dochter, de spaarrekeningen geopend. Het beroep op de uitspraak van de Raad van augustus 2003 (ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002) slaagt niet. De zaak van appellante verschilt wel degelijk van deze zaak. In de bovengenoemde zaak kon de betrokkene niet over het geld beschikken, zonder dat de ander waarmee de rekening beheerd werd toestemming gaf. Hier is in geval van appellante geen sprake van.	Appellant is de Nederlandse taal niet machtig, is analfabeet en digibeeet. Daarom beheerde de dochter van appellant de rekening. De rekening staat wel op naam van appellant. Appellant kan, volgens de Raad, haar dochter opdragen om bepaalde handelingen te verrichten.	

	ECLI:NL:CRVB:2015:3177	ECLI:NL:CRVB:2016:2042	ECLI:NL:CRVB:2017:293	ECLI:NL:CRVB:2017:370	ECLI:NL:CRVB:2017:855
Gelden op de rekening behoren toe aan een ander	Appellanten voeren aan dat het geld op de rekening toebehoorde aan hun dochter. De dochter verklaart dat het geld dat zij heeft verdiend met oppassen op de rekening van appellanten is gestort, zodat zij dit voor haar konden beheren.			Appellante stelt ook dat sommige bedragen toekomen aan de dochter van appellante en haar gezin. De Raad is van mening dat dit een keuze van appellante is en dit doet niets af aan het feit dat appellante over de tegoeden kon beschikken.	

Bijlage 3
Jurisprudentieoverzicht aanwenden
vermogen minderjarigen

	ECLI:NL:RBZWO:2003:AL8167	ECLI:NL:RBZLY:2008:BD2656	ECLI:NL:RBHAA:2011:BQ4741	ECLI:NL:RBOBR:2014:7464	ECLI:NL:RBNNE:2015:4579
In belang minderjarig kind		Op grond van artikel 1:356 BW moet de machtiging in het belang van de minderjarige noodzakelijk, nuttig of wenselijk zijn. De vraag is of het in het belang van de minderjarige is dat haar vermogen wordt benut om in het levensonderhoud van haar moeder te voorzien. Rekening houdend met de leeftijd (9 jaar) van de minderjarige en de (immateriële) afhankelijkheid van haar moeder, mag worden aangenomen dat de minderjarige er alle belang bij heeft dat haar moeder in staat is en blijft voor haar te zorg en met het oog daarop over de noodzakelijke middelen van bestaat beschikt. Kortom, het belang van de minderjarige is er mee gediend dat haar vermogen ook voor het levensonderhoud van de moeder wordt benut.	De kantonrechter meent dat het niet in het belang van de minderjarige is verzoeker te machtigingen tot het gebruik van het vermogen van de minderjarige. Daarom zal er geen machtiging worden verleend voor het gebruik van het vermogen van de minderjarige.	De kantonrechter neemt een beslissing op grond van artikel 1:356 BW. De vraag is of de beslissing noodzakelijk, nuttig of wenselijk is. Het gaat om het individuele belang van de minderjarige. De kantonrechter meent dat er onvoldoende reden is om een machtiging te verlenen.	Het is onduidelijk in hoeverre de minderjarige onderhoudsplichtig is ten opzichte van haar moeder. Daarom wordt het verzoek voor een machtiging afgewezen.
Financiële constructie	De kantonrechter meent dat er ook geen sprake is van een financiële constructie waarbij een ouder in behoeftige toestand wordt gebracht door verschuiving van zijn eigen vermogen naar een minderjarige, in welk geval misbruik van bijstand gemaakt zou worden.				
Onderhoudsplicht	De erflater heeft met het benoemen van de kinderen als erfgenaam willen bewerkstelligen dat de erfgenamen met de erfenis de kosten voor studie en levensonderhoud kunnen voldoen. Er is echter in artikel 1:392 BW een onderhoudsverplichting vastgelegd. De kantonrechter meent dat deze onderhoudsverplichting voor behoeftige ouders in 1971 al omstreden was. Daarnaast wekt het gebrek aan verschenen jurisprudentie met betrekking tot minderjarige onderhoudsplichtigen ook niet de indruk dat hier sprake is van een veelvuldig gebruikt wetsartikel. Tevens heeft de kantonrechter bij de stukken geen rechtelijke uitspraak aangetroffen waarbij is vastgesteld dat, en zo ja in hoeverre, de minderjarige in het onderhavige geval onderhoudsplichtig is. De kantonrechter meent dat, zolang niet duidelijk is in hoeverre een minderjarige onderhoudsplichtig is ten opzichte van haar ouders en dat onduidelijk is in hoeverre de verstrekte bijstand ten laste van het vermogen van de minderjarige wordt teruggevorderd er geen machtiging wordt verleend.	Naast de vraag of het in het belang van de minderjarige is om in het levensonderhoud van haar moeder te voorzien is een andere vraag of de minderjarige jegens haar moeder een onderhoudsplicht heeft. De verplichting zoals bedoeld in artikel 1:392 BW is niet aan de orde. Gelet op de leeftijd en de afhankelijkheid van de minderjarige is het van belang dat haar vermogen ook voor het levensonderhoud van haar moeder wordt benut.			In artikel 1:392 BW is de onderhoudsverplichting vastgelegd. De kantonrechter sluit zich aan bij de beslissing van de kantonrechter te Zwolle van 9 oktober 2003 (ECLI:NL:RBZWO:2003:AL8167). De onderhoudsplicht was in 1971 al omstreden en het gebrek aan verschenen jurisprudentie over de toepassing van de onderhoudsplicht wekt niet de indruk dat er sprake is van een veelvuldig gebruikt wetsartikel. Ook na 2003 zijn er geen uitspraken verschenen, dus ook nu is er volgens de kantonrechter nog geen sprake van een wetsartikel dat vaak wordt gebruikt. De onderhoudsverplichting is onduidelijk. Het is ook onduidelijk dat de verleende bijstand terecht wordt teruggevorderd ten laste van het vermogen van de minderjarige.evens is onduidelijk of het opheffen van de BEM-clausule kan leiden tot beëindiging of vermindering van de bijstand.

	ECLI:NL:RBZWO:2003:AL8167	ECLI:NL:RBZLY:2008:BD2656	ECLI:NL:RBHAA:2011:BQ4741	ECLI:NL:RBOBR:2014:7464	ECLI:NL:RBNNE:2015:4579
BEM-clausule	Verzoekster heeft op grond van artikel 1:253I BW het vruchtgenot van het vermogen van de minderjarige. Daarnaast mag zij zonder rechtelijke machtiging de renteopbrengst van de rekening met de BEM-clausule van de minderjarige gebruiken ter aflossing van de geleende bijstand.	Er is geen sprake van een BEM-clausule. De vraag is of op de woning die gekocht is van de erfenis van de minderjarige een krediethypotheek mag worden gevestigd ten behoeve van levensonderhoud.	Er is geen sprake van een BEM-clausule. Het gaat over een erfenis die gestort is op de rekening van de minderjarige.	Beide kinderen van de minderjarige hebben een spaarrekening. De spaarrekeningen zijn beschermd met een BEM-clausule. De kantonrechter meent dat het doel van de BEM-clausule is om het vermogen van de minderjarige te beschermen, zodat er voor gewaakt wordt dat het geld wordt gebruikt voor speciale, op het persoonlijk nut van de minderjarige gerichte uitgaven.	Beide kinderen van de verzoeker hebben een spaarrekening. Deze zijn beschermd met een BEM-clausule. Verzoekster heeft op grond van artikel 1:253I BW het vruchtgenot van het vermogen van de minderjarige. Daarnaast mag zij zonder rechtelijke machtiging de renteopbrengst van de rekening met de BEM-clausule van de minderjarige gebruiken voor noodzakelijke kosten van levensonderhoud.
Vervanging inbreng gezinsvermogen				De kantonrechter meent dat ouders de verplichting hebben om te voorzien in het levensonderhoud voor minderjarige. Als de ouder onvoldoende gezinsinkomen hebben, dan kan het volgens de kantonrechter denkbaar zijn dat daarop een uitzondering wordt gemaakt. De ex-partner van verzoeker, waar de erfenis van afkomstig is, maakte geen deel uit van het gezin en leverde geen bijdrage aan het gezinsinkomen. Van vervanging van diens inbreng in het gezinsinkomen is daarom geen sprake.	

ECLI:NL:RBOVE:2017:1628	
In belang minderjarig kind	De staatssecretaris heeft zich al eerder uitgelaten over het aanwenden van het vermogen van de minderjarige, zo blijkt uit twee kamerstukken (Kamerstukken II 30545, nr. 83 en Kamerstukken II 30545, nr. 85). Zij meent dat behalve de gemeente ook de kantonrechter naar de zaak moet kijken. De kantonrechter zal op grond van artikel 1:356 BW kijken of het in het individueel geval noodzakelijk, wenselijk of nuttig is voor het minderjarige kind dat de ouder kan beschikken over het vermogen van de minderjarige.
Financiële constructie	
Onderhoudsplicht	
BEM-clausule	Beide dochters van verzoekster hebben een erfenis ontvangen. Deze bedragen zijn op een rekening met een BEM-clausule gestort. Een BEM-clausule moet er voor zorgen dat het vermogen van een minderjarige wordt beschermd tegen gebruik dat niet gericht is op zijn of haar individuele belang. Verzoekster heeft de erfenis willen beschermen met een BEM-clausule. De BEM-clausule wordt opgegeven in zoverre dat verzoekster maandelijks een bedrag van € 360,- kan opnemen van de rekening.
Vervanging inbreng gezinsvermogen	De vader van de kinderen leverde een bijdrage in het levensonderhoud. Dit was een bedrag van € 360,- per maand aan kinderalimentatie. Doordat de vader is overleden is de bijdrage weggevallen. De kantonrechter meent dat mag worden aangenomen dat hij dit bedrag zou blijven voldoen tot de kinderen meerderjarig zouden zijn. De rechter is van mening dat het niet onredelijk is dat uit de nalatenschap voorlopig de vervanging van vaders inbreng in het gezinsinkomen wordt betaald. Uit de erfenis zou dan maandelijks een bedrag van € 360,- moeten worden opgenomen voor het levensonderhoud van de kinderen totdat de erfenis is verminderd tot een bedrag van € 25.000,- of, als de drempel nog niet is bereikt, dan tot de kinderen meerderjarig zijn.

ECLI:NL:RBMNE:2016:3417	
Handelingen bewindvoerder	Er wordt gevraagd om een machtiging te verlenen om een woning die aan minderjarigen toebehoort te verkopen en te mogen leveren. De woning is eigendom van de minderjarigen als gevolg van het overlijden van erflaatster. De kantonrechter meent dat de bewindvoerder op grond van artikel 4:169 lid 1 sub a BW met toestemming van de rechthebbende bevoegd is tot het verrichten van andere handelingen dan de daden van beheer. Voor de verkoop van onroerend goed heeft de bewindvoerder toestemming van de rechthebbende nodig. Als die toestemming niet wordt verleend, dan kan deze door de machtiging van de kantonrechter worden vervangen (artikel 4:169 BW). De voogd kan toestemming geven aan de bewindvoerder om de woning te verkopen.
Toestemming rechthebbende	Als de rechthebbende minderjarig is, dan kan de wettelijke vertegenwoordiger de toestemming geven. De voogd kan toestemming geven aan de bewindvoerder om de woning te verkopen. De voogd voor het geven van toestemming op grond van artikel 4:169 lid 1 sub a BW een voorafgaande machtiging van de kantonrechter nodig op grond van artikel 1:345 BW. De kantonrechter meent dan ook dat het hier gaat over een verzoek waarin de voogd de kantonrechter om een machtiging vraagt om de toestemming te verlenen.
Belang minderjarigen	Er moet worden onderzocht of verkoop van de woning het in het belang van de minderjarigen is. Uit stukken blijkt dat de woning de ouderlijke woning van de minderjarige is en dat deze door de verzorgsters van de minderjarige wordt bewoond. De woning wordt verkocht aan een bedrijf met de afspraak dat de minderjarige, zolang zij dat wensen in de woning kunnen blijven wonen. De achtergrond van het verzoek is dat de minderjarige de opbrengst willen gebruiken voor hun studie. Daarnaast kunnen ze het onderhoud van de woning niet betalen. De verzorgers hebben de woning onderhouden, terwijl deze kosten toebehoorde aan de minderjarigen en daarom zal de woning voor een lager bedrag worden verkocht. De kantonrechter meent dat dit met de stukken die zijn aangeleverd voldoende duidelijk is geworden. De minderjarigen zullen daarom niet in hun belangen worden geschaad. De kantonrechter meent dat het verzoek in het belang van de minderjarigen is en dat zij daarom niet in hun belangen zullen worden geschaad. Dit blijkt uit het feit dat de woning verkocht moet worden, zodat zij de opbrengsten kunnen gebruiken voor hun studie. Daarnaast is ook voldoende aannemelijk gemaakt dat de kosten voor het onderhoud van de woning niet door de minderjarige kunnen worden gedragen. De minderjarige kunnen gewoon in de woning blijven wonen, zodat ze ook daarin niet in hun belangen worden geschaad.

	ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002	ECLI:NL:CRVB:2017:293
Feitelijk beschikken	Nu er door de ex-partner van gedaagde geen machtiging is verleend voor het opnemen van geld van de en/en rekening kan er niet zonder meer van uit worden gegaan dat gedaagde over het geld beschikte.	Appellante heeft de rekening geopend. Daarnaast heeft appellante ook maandelijks geld van haar bankrekening naar de rekening van haar dochters overgemaakt. Appellante heeft dan ook kunnen beschikken over het tegoed op de spaarrekeningen. Dat appellant zich niet vrij voelde om over het geld van de rekening gebruik te maken, vanwege het doel dat het tegoed op de rekening had, wil niet zeggen dat zij het geld niet had kunnen gebruiken en dat zij er niet over kon beschikken. Het beroep op de uitspraak van de Raad van augustus 2003 (ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002) slaagt niet. De zaak van appellante verschilt wel degelijk van deze zaak. In de bovengenoemde zaak kon de betrokkene niet over het geld beschikken, zonder dat de ander waarmee de rekening werd beheerd toestemming gaf. Hier is in geval van appellante geen sprake van.
Redelijkerwijs beschikken	Nu er door de ex-partner van gedaagde geen machtiging is verleend voor het opnemen van geld van de en/en rekening kan er niet zonder meer van uit worden gegaan dat gedaagde redelijkerwijs over het geld kon beschikken.	Het staat vast dat de spaarrekeningen op naam van de dochters van appellante staan. Volgens vaste jurisprudentie rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam staat van een inwonend, minderjarig kind van betrokkene de veronderstelling dat betrokkene redelijkerwijs over het tegoed op die rekening kan beschikken. Het is dan aan appellante om het tegendeel aannemelijk te maken.

Bijlage 4
Beroepsproduct

Kinderen de dupe van Participatiewet?

Een advies over het vermogen van minderjarige kinderen binnen de bijstand.

Toetsing van: Afstuderen HBR-AS17-AS Het beroepsproduct

Hogeschool Leiden		Opleiding HBO-Rechten	
Naam student:	S.A (Sanne) de Roo		
Studentnummer:	1088495		
Klas:	RE4E		
Afstudeerorganisatie:	Eckhardt Advocatuur		
Afstudeerbegeleider:	Mw. mr. I. Timmermans		
Eerste begeleider:	Dhr. mr. M. Verstuijf		
Tweede begeleider:	Mw. mr. A. Yayla		
Inleverdatum:	Woensdag 13 juni 2018		
Eerste kans:	Woensdag 13 juni 2018 voor 12.00 uur		
Tweede kans:	Maandag 20 augustus 2018 voor 9.00 uur		
Leerjaar:	2017-2018		
Blok:	15 en 16		

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Inleiding	3
1.1 De aanleiding voor het praktijkprobleem	3
1.2 Het praktijkprobleem	3
1.3 De vraagstelling	4
1.4 Korte leeswijzer	4
Hoofdstuk 2: Gezinsvermogen binnen de bijstand	5
2.1 Middelen van wettelijke vertegenwoordigers en minderjarigen	5
2.2 Vermogensgrenzen	5
2.3 Gezinsvermogen	6
Hoofdstuk 3: Beschikken of redelijkerwijs beschikken over vermogen	7
3.1 Redelijkerwijs beschikken	7
3.2 Beschikken en redelijkerwijs beschikken volgens de Raad	7
Hoofdstuk 4: Beheer en bescherming vermogen minderjarigen	9
4.1 Beheer van het vermogen	9
4.1.1 Handelingsbekwaamheid minderjarige kinderen	9
4.1.2 Ouderlijk gezag	9
4.1.2.1 Vermogen minderjarige kinderen	10
4.2 Bescherming	10
4.2.1 Onderhoudsverplichting	10
4.2.2 BEM-clausule	11
4.2.3 Testamentair bewind	11
4.2.4 En/en rekening	12
Hoofdstuk 5: Aanwenden vermogen minderjarigen	14
Conclusie	16
Aanbevelingen	19
Literatuurlijst	21
Bijlage 1 – Jurisprudentieoverzicht giften	
Bijlage 2 – Jurisprudentieoverzicht beschikken en redelijkerwijs beschikken	
Bijlage 3 – Jurisprudentieoverzicht aanwenden vermogen minderjarige	

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 De aanleiding voor het praktijkprobleem

De algemene bijstand is een sociale voorziening die ook wel het vangnet van de sociale zekerheid wordt genoemd. Men kan een bijstandsuitkering aanvragen als men een te laag inkomen heeft en ook geen beschikking heeft over vermogen.⁹⁰ Bij toekenning van een bijstandsuitkering wordt er rekening gehouden met de leefvorm van de aanvrager. Daarbij wordt op grond van artikel 31 lid 1 Pw rekening gehouden met de middelen waarover de alleenstaande of het gezin (zoals bedoeld in artikel 4 lid 1 sub c Pw) beschikt of redelijkerwijs kan beschikken.

In 2009 heeft de toenmalige staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Jetta Klijnsma, zich uitgelaten over het vermogen van minderjarige kinderen. Bij de vaststelling van het gezinsvermogen worden de middelen van alle gezinsleden meegenomen. Dit wil zeggen dat ook het vermogen van de ten laste komende kinderen bij de vaststelling van het vermogen wordt meegenomen. Klijnsma stelt dat het uitgangspunt is dat de bijstand als gezinsbijstand wordt verstrekt. Dit houdt in dat de bijstand mede ten behoeve van het levensonderhoud van minderjarige kinderen wordt verstrekt.⁹¹ Als het vermogen van minderjarige kinderen ook wordt meegenomen in het gezinsvermogen, dan zou dit vermogen kunnen worden aangewend voor levensonderhoud van het gezin. Het is echter onduidelijk of wettelijke vertegenwoordigers altijd kunnen beschikken over het vermogen van minderjarige kinderen. Als ouders kunnen beschikken over het vermogen en het kunnen aanwenden voor levensonderhoud, dan is de vraag hoe het vermogen van minderjarige kinderen beschermd kan worden, zodat het vermogen niet hoeft te worden aangewend voor levensonderhoud.

1.2 Het praktijkprobleem

Eckhardt Advocatuur houdt zich bezig met zaken waarbij bijstandsgerechtigden problemen hebben met hun bijstandsuitkering. Dit zijn uiteenlopende zaken, waarbij het soms gaat over een aanvraag en de andere keer weer over een beëindiging of een maatregel. Het is voor Eckhardt Advocatuur onduidelijk of wettelijke vertegenwoordigers kunnen beschikken over het vermogen van de minderjarige, of het vermogen van de minderjarige moet worden aangewend en hoe het vermogen van de minderjarige moet worden beschermd. Het is voor Eckhardt Advocatuur dan ook van belang om te weten wanneer een wettelijke vertegenwoordiger over het vermogen van een minderjarige

⁹⁰ Geugjes 2016, p. 229.

⁹¹ *Kamerstukken II* 2009/10, 30545, 83, p. 1 en 2.

beschikt, of het vermogen moet worden aangewend voor levensonderhoud en hoe het vermogen kan worden beschermd, zodat zij hun cliënten kunnen adviseren.

1.3 De vraagstelling

De vraag heeft geleid tot het advies dat in deze adviesnota is opgenomen. De vraagstelling luidt als volgt: 'Welk advies kan aan Eckhardt Advocatuur worden gegeven met betrekking tot het vermogen van minderjarige kinderen waarover de ouders die een bijstandsuitkering ontvangen beschikken en het beschermen van dat vermogen op grond van wet- en regelgeving, literatuur- en jurisprudentieonderzoek?'

1.4 Korte leeswijzer

In dit advies zal worden besproken wat er onder vermogen valt. Dit komt aan de orde in hoofdstuk twee. In hoofdstuk drie zal er besproken worden wanneer een gezin over vermogen beschikt of kan beschikken. Vervolgens zal in hoofdstuk vier het beheer en het beschermen van vermogen van minderjarige aan bod komen. In hoofdstuk 5 komt het aanwenden van vermogen van minderjarige kinderen aan de orde. Aan het einde volgen de conclusies en de aanbevelingen.

Hoofdstuk 2: Gezinsvermogen binnen de bijstand

Om een advies te geven over het beschermen van vermogen van minderjarige kinderen, moet er eerst duidelijk worden wat er allemaal onder het vermogen van bijstandsgerechtigden en hun inwonende minderjarige kinderen valt.

2.1 Middelen van wettelijke vertegenwoordigers en minderjarigen

Bij verlening van een bijstandsuitkering wordt er rekening gehouden met alle middelen waarover het gezin beschikt of redelijkerwijs kan beschikken (artikel 31 lid 1 Pw). Vanwege het complementaire karakter van de bijstand wordt er in de wet een ruime definitie van middelen gehanteerd. Vanwege de ruime definitie gaat het niet alleen om de middelen waarover het gezin beschikt, maar ook om de middelen waarover het gezin redelijkerwijs kan beschikken.⁹² Doordat de bijstandsuitkering als gezinsuitkering wordt verstrekt, moeten de middelen van alle gezinsleden in aanmerking worden genomen. Dus ook de middelen van de ten laste komende minderjarige kinderen worden in aanmerking genomen. Een bijstandsuitkering wordt immers ook ten behoeve van het levensonderhoud van inwonende minderjarige kinderen verstrekt.⁹³ Minderjarige kinderen zijn inbegrepen in de bijstandsverlening. Het vermogen van minderjarige kinderen kan, doordat de bijstand een gezinsuitkering is, dus wel worden aangewend voor de kosten van levensonderhoud.⁹⁴

Artikel 31 lid 2 Pw geeft een limitatieve opsomming van middelen die niet in aanmerking worden genomen bij de vaststelling van het vermogen. Niet alle giften worden buiten beschouwing gelaten. Het college mag bepalen welke giften niet in aanmerking worden genomen. Dit is niet in de wet vastgelegd. Daarom is er een jurisprudentieonderzoek verricht. Uit tien onderzochte uitspraken blijkt dat de Raad het vrijwel altijd eens is met het college. Giften worden door de Raad in negen van de tien zaken niet buiten beschouwing gelaten. Giften vallen dus bijna altijd onder vermogen. Voor een geheel overzicht verwijs ik graag naar bijlage 1.

2.2 Vermogensgrenzen

In artikel 34 Pw wordt bepaald wat onder vermogen valt en hoe er rekening wordt gehouden met de vaststelling van vermogen. Spaartegoeden, een eigen woning en een erfenis vallen onder vermogen.⁹⁵ Voor inwonende minderjarige kinderen zal het dan voornamelijk gaan over spaartegoeden en erfenissen.

⁹² *Kamerstukken II* 2002/03, 28870, 3, p. 56.

⁹³ *Kamerstukken II* 2009/10, 30545, 83, p. 1 en 2.

⁹⁴ *Kamerstukken II* 2009/10, 30545, 83, p. 3.

⁹⁵ *Kamerstukken II* 2009/10, 30545, 83, p. 3.

De bezittingen waarover het gezin beschikt of redelijkerwijs beschikt moeten bij elkaar worden opgeteld en vervolgens worden verminderd met de aanwezige schulden. Er moet bij de schulden wel sprake zijn van een daadwerkelijke terugbetalingsverplichting. Gelukkig wordt niet al het vermogen meegenomen bij de vaststelling. Artikel 34 lid 2 Pw geeft aan welk vermogen buiten beschouwing wordt gelaten en wordt dus ook niet meegenomen in de vermogensvaststelling. Daarnaast mag een gezin niet onbeperkt aan vermogen opbouwen. Artikel 34 lid 3 PW heeft bepaald dat de vermogensgrens voor gehuwden of een alleenstaande ouder € 12.040,- is. Als het vermogen boven deze grens komt, dan moet de bijstandsgerechtigde het vermogen eerst aanwenden voor levensonderhoud. Als het vermogen onder de grens van € 12.040,- komt, dan kan hij weer een bijstandsuitkering aanvragen.

2.3 Gezinsvermogen

Uit artikel 31 lid 1 Pw blijkt dat alle vermogens- en inkomensbestanddelen waarover het gezin kan beschikken of redelijkerwijs kan beschikken onder het gezinsvermogen vallen. Middelen is een ruim begrip.⁹⁶ Dit wordt benadrukt doordat alle vermogens- en inkomensbestanddelen onder de middelen van het gezin vallen. Dit zijn onder andere spaartegoeden, eigen woning en een erfenis.⁹⁷ Het vermogen van een minderjarige zal voornamelijk bestaan uit een spaartegoed en mogelijk een erfenis. Voor de wettelijke vertegenwoordiger kan het vermogen bestaan uit spaartegoeden, een eigen woning, erfenis of een prijs in de loterij.⁹⁸ Ook giften kunnen tot het vermogen van het gezin behoren. Er moet dan sprake zijn van een gift die uit het oogpunt van bijstand niet verantwoord zijn. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen. Hierin zijn de overwegingen van de rechter te vinden. Daaruit blijkt ook welke giften er wel in aanmerking moeten worden genomen.

Er zijn ook uitzonderingen van inkomsten en vermogen. In artikel 31 lid 2 Pw en in artikel 34 lid 2 Pw worden uitzonderingen gegeven van middelen en vermogen die niet tot het gezinsvermogen behoren. Het gezin mag niet onbeperkt vermogen opbouwen. De Pw kent vermogensgrenzen. Deze grenzen zijn opgenomen in artikel 34 lid 3 Pw. Voor het gezin geldt een vermogensgrens van € 12.040,-. Tot dit bedrag mag er vermogen worden opgebouwd.

⁹⁶ *Kamerstukken II* 2002/03, 28870, 3, p. 56.

⁹⁷ *Kamerstukken II* 2009/10, 30545, 83, p. 3.

⁹⁸ De Boer, Heesen en Ros 2018, p. 209.

Hoofdstuk 3: Beschikken of redelijkerwijs beschikken over vermogen

Uit artikel 31 lid 1 Pw blijkt dat er bij het aanvragen of ontvangen van een bijstandsuitkering rekening wordt gehouden met de middelen waarover het gezin beschikt of redelijkerwijs kan beschikken. Wat is nu beschikken of redelijkerwijs beschikken? In dit hoofdstuk geef in antwoord op die vraag.

3.1 Redelijkerwijs beschikken

Middelen tellen enkel mee als de bijstandsgerechtigde er over beschikt of er redelijkerwijs over kan beschikken. Het gaat er niet om of het redelijk is dat iemand er over kan beschikken, maar of de actie die nodig is om over de middelen te kunnen beschikken redelijk is.

Redelijkerwijs beschikken geldt bijvoorbeeld niet in een situatie waarin een ouder overlijdt en de nalatenschap naar de langstlevende echtgenoot gaat. Op het moment dat de nalatenschap naar de langstlevende echtgenoot is gegaan geldt er weliswaar een aanspraak, maar kunnen de kinderen er nog niet feitelijk over beschikken. Op dat moment heeft de nalatenschap dus nog geen invloed op de bijstandsuitkering. Pas als de langstlevende ouder ook overlijdt, dan kunnen de kinderen er feitelijk over beschikken en heeft het invloed op een bijstandsuitkering.⁹⁹

3.2 Beschikken en redelijkerwijs beschikken volgens de Raad

De Raad heeft meerdere uitspraken gedaan over beschikken en redelijkerwijs beschikken. In bijlage 2 is een overzicht opgenomen over alle uitspraken. Voor een volledig overzicht verwijs ik naar deze bijlage.

De Raad is van mening dat er sprake is van beschikken als de bijstandsgerechtigde toestemming krijgt om geld van een en/en rekening te halen, als er een machtiging is verleend voor het opheffen van een BEM-clausule of als betalingen over de kas van bijstandsgerechtigde lopen. Daarnaast kan een bijstandsgerechtigde volgens de Raad over vermogen beschikken als de rekening op naam van de bijstandsgerechtigde of als de bankrekening op naam van een inwonend minderjarig kind staat. Deze bovenstaande argumenten van de Raad gelden ook voor redelijkerwijs beschikken. Daar komt echter nog wel bij dat als de bijstandsgerechtigde niets wist van een rekening op naam van de minderjarige en hij daar genoeg objectieve en verifieerbare bewijsstukken voor aanlevert, zodat er kan worden geoordeeld dat er geen sprake is van redelijkerwijs beschikken.

⁹⁹ De Boer, Heesen en Ros 2018, p. 207.

Tevens kan er sprake zijn van redelijkerwijs beschikken als de bijstandsgerechtigde heeft kunnen bewerkstelligen dat het vermogen wordt aangewend voor levensonderhoud.

Kortom, volgens de Raad is er sprake van beschikken en redelijkerwijs beschikken als er sprake is van een van de hierboven genoemde redenen. De bijstandsgerechtigde moet met voldoende objectieve en verifieerbare stukken komen als hij wil aantonen dat hij niet over tegoed op zijn bankrekening of op de bankrekening van het minderjarige kind beschikt of redelijkerwijs kan beschikken.

Hoofdstuk 4: Beheer en bescherming vermogen minderjarigen

In dit hoofdstuk komt het beheer en de bescherming van het vermogen van minderjarige kinderen aan de orde. Allereerst zal in ingaan op het beheer van het vermogen.

Vervolgens zal ik in gaan op het beschermen van dit vermogen.

4.1 Beheer van het vermogen

Allereerst is het van belang om te weten hoe het vermogen van minderjarige kinderen wordt beheerd. Als de kinderen dat zelf doen, dan is de vraag of het nog wel bij het gezinsvermogen wordt opgenomen. Daarom moet eerst gekeken worden naar het beheer van het vermogen. Om vast te stellen wie het beheer voert over de rekening moet er eerst gekeken worden of de minderjarige handelingsbekwaam is.

4.1.1 Handelingsbekwaamheid minderjarige kinderen

Zolang een kind minderjarig is staat hij onder gezag van zijn wettelijk vertegenwoordigers. Met minderjarige wordt iemand bedoeld die de leeftijd van achttien jaar niet heeft bereikt en ook niet meerderjarig is verklaard, zoals bedoeld in artikel 1:253h BW (zie hiervoor artikel 1:233 BW).

Een minderjarige is op grond van artikel 1:234 lid 1 BW handelingsbekwaam om rechtshandelingen te verrichten, mits hij hiervoor toestemming van zijn wettelijke vertegenwoordigers heeft.¹⁰⁰¹⁰¹ Als de wettelijke vertegenwoordiger toestemming heeft gegeven voor een bepaalde rechtshandeling of voor een bepaald doel, is de minderjarige bekwaam om die handeling ook daadwerkelijk te verrichten.¹⁰² De minderjarige wordt door zijn handelingsonbekwaamheid in zijn handelen beperkt.

4.1.2 Ouderlijk gezag

De wettelijke vertegenwoordigers hebben namelijk het gezag over de minderjarige. Ouderlijk gezag brengt met zich mee dat ouders de plicht hebben om voor hun kind te zorgen en hem op te voeden (zie artikel 1:247 lid 1 BW). Verzorgen en opvoeden houdt in dat de ouders verantwoordelijk zijn en de zorg dragen voor de lichamelijke en geestelijke verzorging van het kind.¹⁰³

¹⁰⁰ Ter Haar en Kolkman 2017, p. 26.

¹⁰¹ Er zijn twee uitzonderingen op artikel 1:234 BW. Zo mag een minderjarige van zestien jaar een uiterste wil maken (artikel 4:55 lid 1 BW) en kan een zestienjarige zonder toestemming van zijn wettelijke vertegenwoordiger een arbeidsovereenkomst aangaan (artikel 7:612 lid 1 BW).

¹⁰² Vlaardingerbroek, Blankman, Heida, Van der Linden, Punselie en Van Raak-Kuiper 2004, p. 251.

¹⁰³ Ter Haar en Kolkman 2017, p. 34.

4.1.2.1 Vermogen minderjarige kinderen

Wettelijke vertegenwoordigers voeren op grond van artikel 1:253i BW gezamenlijk het bewind over het vermogen van het minderjarige kind. Met bewind wordt bedoeld dat de wettelijke vertegenwoordigers het vermogen van het minderjarige kind beheren en er indien er indien noodzakelijk over beschikken. Daarbij moet er rekening worden gehouden met de belangen van de minderjarige. Een van die belangen is bijvoorbeeld het voorzien in levensonderhoud van de minderjarige.¹⁰⁴ Het vermogen van minderjarige kinderen mag in principe niet gebruikt worden voor levensonderhoud, maar omdat wettelijke vertegenwoordigers op grond van artikel 1:253i BW het recht hebben op ouderlijk vruchtgenot kunnen zij de inkomsten die daar uit voortkomen wel aanwenden voor het levensonderhoud van de minderjarige.

4.2 Bescherming

Voordat we daadwerkelijk in kunnen gaan op de mogelijkheden om het vermogen van de minderjarige te beschermen, moeten we eerst kijken of het vermogen van de minderjarige gebruikt kan en moet worden voor levensonderhoud van de ouders en het gezin. Als het vermogen niet aangewend kan of mag worden, dan is bescherming ook niet noodzakelijk. Daarom zal ik nu eerst in gaan op de onderhoudsverplichting.

4.2.1 Onderhoudsverplichting

De wet geeft geen duidelijk antwoord op de vraag of ouders het vermogen van minderjarige kinderen mag worden aangewend voor levensonderhoud. Artikel 1:392 BW geeft de wettelijke onderhoudsverplichting, maar onduidelijk is of het ook geldt voor minderjarige kinderen ten aanzien van hun wettelijke vertegenwoordigers. Aangetrouwde kinderen worden meegenomen in de onderhoudsverplichting en daarom kunnen we er vanuit gaan deze in ieder geval worden meegenomen bij de onderhoudsplicht. Voor minderjarige kinderen is dit echter onduidelijk. Als minderjarige kinderen al onderhoudsplichtig zijn, dan zou het logisch zijn als dit zou gelden voor inwonende minderjarige kinderen. Het is echter niet duidelijk of dit in de wet ook wordt bedoeld.

Het is onduidelijk of minderjarige kinderen ten opzichte van hun wettelijke vertegenwoordigers onderhoudsplichtig zijn. Artikel 1:392 BW geeft hier geen duidelijk antwoord op. Daarnaast is de Raad van oordeel dat het vermogen van minderjarige kinderen kan worden aangewend. De Raad meent dat het aanwenden van vermogen van de minderjarige een gewone beheersdaad is. Ouders kunnen het vermogen van minderjarige kinderen beschermen. Het college kan wettelijke vertegenwoordigers, die niet vrij over het vermogen van minderjarige kinderen beschikken, op grond van artikel

¹⁰⁴ Ter Haar, Kolkman, Schrama en Verstappen 2016, p. 4.

55 Pw verplichten om de kantonrechter te verzoeken de bescherming op te heffen. Als de bescherming wordt opgeheven, dan kunnen ouders immers wel vrij over het vermogen beschikken. In de volgende drie paragrafen worden drie mogelijkheden voor het beschermen van vermogen omschreven.

4.2.2 BEM-clausule

De eerste mogelijkheid om het vermogen te beschermen is de BEM-clausule. Wettelijke vertegenwoordigers kunnen het vermogen van minderjarige kinderen bij voorbaat laten beschermen door er een BEM-clausule op de rekening te laten zetten. BEM staat voor belegging, erfenis en andere gelden minderjarigen. De BEM-clausule is geregeld in artikel 1:345 lid 2 BW en artikel 1:350 lid 2 BW. Als er op een rekening een BEM-clausule zit, dan kunnen wettelijke vertegenwoordigers enkel geld opnemen met toestemming van de kantonrechter. Een BEM-clausule vervalt als de minderjarige meerderjarig wordt. Hij kan dan zelf over het geld beschikken.

Aan het aanvragen van een BEM-clausule zitten wel kosten, zoals griffierechten en eventueel nog de kosten voor advocaat voor het indienen van het verzoekschrift en het bijstaan tijdens de zitting. Laten bijstaan door een advocaat is op grond van artikel 79 lid 1 Rv niet verplicht. Daarnaast is het altijd onzeker of de kantonrechter een machtiging verleent voor het opheffen van de BEM-clausule.

4.2.3 Testamentair bewind

Een tweede mogelijkheid om het vermogen te beschermen is testamentair bewind. De wettelijke vertegenwoordiger moet deze mogelijkheid opnemen in zijn testament. Deze mogelijkheid kan pas ingeroepen worden als de wettelijke vertegenwoordiger overlijdt.

Het testamentair bewind is vastgelegd in artikel 4:153 BW. De kern van bewind is dat het beheer over de onder bewind gestelde goederen of vermogen aan de bewindvoerder toekomt.¹⁰⁵ Dit wil zeggen dat de rechthebbende geen zeggenschap heeft over zijn goederen of vermogen ten tijde van het bewind. Dit terwijl hij wel eigenaar is over het vermogen of de goederen.¹⁰⁶ Het vermogen dat onder bewind is gesteld, vormt een afgescheiden vermogen.¹⁰⁷ Dit is voornamelijk van belang voor de wettelijke vertegenwoordiger die een bijstandsuitkering ontvangt. Het vermogen van de minderjarige kinderen wordt namelijk ook meegerekend bij de vaststelling van het vermogen. De wettelijke vertegenwoordigers kunnen, zodra ze gaan scheiden, een testament opmaken en daarin vaststellen dat zij het vermogen onder bewind stellen. Zij

¹⁰⁵ Ter Haar en Kolkman 2017, p. 127.

¹⁰⁶ Ter Haar en Kolkman 2017, p. 128.

¹⁰⁷ Van Mourik en Nuytinck 2015, p. 388.

stellen dan een ander familielid (dus niet de overgebleven ouder) aan als bewindvoerder. Doordat het vermogen van de minderjarige nu is afgescheiden, kan de wettelijke vertegenwoordiger niet beschikken of redelijkerwijs beschikken over het vermogen.

De rechthebbende waarvan het vermogen onder bewind is gesteld heeft de medewerking of de toestemming van de bewindvoerder nodig om handelingen te verrichten welke een onder bewind staand goed rechtstreeks betreffen.¹⁰⁸

Aan het opstellen van een testament zitten wel de kosten voor een notaris verbonden. De hoogte van deze kosten kunnen per notaris verschillen. Daarnaast moet het testament voor het overlijden worden opgemaakt. Als de wettelijke vertegenwoordiger dit niet heeft gedaan, dan kan deze mogelijkheid niet meer worden ingeroepen.

4.2.4 En/en rekening

De laatste mogelijkheid om het vermogen van minderjarige kinderen te beschermen is de en/en rekening. Een en/en rekening is een gezamenlijke bankrekening van twee personen. In dit geval zijn de wettelijke vertegenwoordigers de rekeninghouders. Als een van de twee rekeninghouders geld van de rekening wil halen moet hij eerst toestemming vragen aan de andere rekeninghouder.¹⁰⁹ Pas als beide toestemming geven kan het geld van de rekening worden gehaald. Ouders zouden het vermogen van de minderjarige op deze rekening kunnen storten en samen kunnen bepalen voor welk doel het geld van de rekening mag worden gehaald. Indien de ouders het geld voor een ander doel van de rekening willen halen, dan kunnen zij elkaar geen toestemming geven. Uit een uitspraak van de Raad blijkt dat ouders niet over het geld kunnen beschikken als zij geen toestemming van de andere rekeninghouder hebben om geld van de rekening te halen.¹¹⁰ Er is meerdere malen telefonisch contact geweest met de ABN AMRO, ING en Rabobank. Het is echter onduidelijk of dit bij de ABN AMRO nog wel mogelijk is. De medewerkers konden daar geen duidelijkheid over geven. Daarnaast wordt er op de website van de ABN AMRO geen informatie verstrekt over het openen van een en/en rekening. Het is bij de ING niet meer mogelijk om een en/en rekening te openen. Bij de Rabobank is het nog wel mogelijk om een en/en rekening te openen. Het is extra mogelijkheid voor een gezamenlijke rekening. Er moet dan al sprake zijn van een gezamenlijke rekening, die vervolgens kan worden omgezet naar een en/en rekening. Om zeker te weten dat er ook een en/en rekening kan worden geopend bij de ABN AMRO zal er nader onderzoek moeten worden verricht.

¹⁰⁸ Van Mourik en Nuytinck 2015, p. 388.

¹⁰⁹ Smartlegal, *Wat is een 'en/en' rekening?*, geraadpleegd op 27 mei 2018 van <https://www.smartlegal.nl/is-enen-rekening/>.

¹¹⁰ Centrale Raad van Beroep 26 augustus 2003, ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002.

Daarnaast ontstaat er nieuw probleem als een van de rekeninghouders overlijdt. Dan is er nog een rekeninghouder die het beheer heeft over de rekening. Hij hoeft dan geen toestemming te vragen aan een andere rekeninghouder en kan het vermogen dan alsnog aanwenden voor levensonderhoud. De rekeninghouders kunnen mogelijk in hun testament vaststellen dat, bij overlijden van een van de rekeninghouders, het geld moet worden overgeschreven naar een rekening met BEM-clausule, zodat het op die wijze alsnog is beschermd. Het is echter ook onduidelijk of deze mogelijkheid is toegestaan. Dit zou ook nader onderzocht moeten worden.

Kortom, een minderjarige is handelingsonbekwaam en daarom staat hij onder het gezag van zijn wettelijke vertegenwoordigers. Daarom voert de wettelijke vertegenwoordiger het beheer over het vermogen. Bij het voeren van het beheer moeten de belangen van de minderjarige worden meegenomen. Het vermogen van de minderjarige mag in principe niet worden aangewend voor het levensonderhoud.

De wet geeft geen duidelijk antwoord op de vraag of ouders het vermogen van minderjarige kinderen mogen aanwenden voor levensonderhoud. Artikel 1:392 BW regelt wel een onderhoudsverplichting, maar uit dit artikel blijkt niet of deze verplichting wel geldt voor minderjarige kinderen. Nu ouders het vermogen van minderjarige kinderen op grond van de Pw wel moeten aanwenden voor levensonderhoud kan bescherming noodzakelijk zijn. Er zijn drie mogelijke manieren om vermogen te beschermen, namelijk de BEM-clausule, testamentair bewind en de en/en rekening. Daarbij moet wel gezegd worden dat er meer onderzoek moet worden verricht naar de en/en rekening. Het college kan op grond van artikel 55 Pw de wettelijke vertegenwoordigers nog wel verplichten om de kantonrechter te verzoeken de bescherming op te laten heffen.

Hoofdstuk 5: Aanwenden vermogen minderjarigen

De wet is onduidelijk over het aanwenden van vermogen van minderjarige kinderen voor levensonderhoud en de Raad is van mening dat het vermogen van minderjarige kinderen zonder toestemming van de kantonrechter kan worden aangewend voor levensonderhoud. Volgens de Raad is dit immers een normale beheersdaad.¹¹¹ Voor beantwoording van de vraag of vermogen van minderjarige mag worden heb ik zes uitspraken geanalyseerd. In bijlage 3 is het volledige overzicht opgenomen.

De kantonrechter kijkt naar vier onderdelen voordat hij beslist of een machtiging wordt verleend. De machtiging wordt alleen verleend als de kantonrechter dat in het belang van de minderjarige nuttig, wenselijk en noodzakelijk acht. De kantonrechter verleend de machtiging niet zolang het onduidelijk is hoe de onderhoudsplicht zich tussen wettelijke vertegenwoordigers en minderjarige kinderen verhoudt. Als er een vervanging van inbreng in gezinsvermogen is, zoals bijvoorbeeld alimentatie, dan kan de kantonrechter bepalen dat de BEM-clausule wordt opgegeven voor het deel van de alimentatie. De wettelijke vertegenwoordiger kan dit dan van de beschermde rekening halen. Tevens beoordeelt de kantonrechter of er sprake is van een financiële constructie waarbij de ouder zijn eigen vermogen op de beschermde rekening van de minderjarige zet om zo een groter vermogen op te bouwen dan dat is toegestaan binnen de bijstand. Als hier geen sprake van is / was, dan meent de kantonrechter ook dat het niet in het belang van de minderjarige is om de machtiging te verlenen.

Bij een onbeschermd rekening kijkt de kantonrechter naar het belang van het minderjarige kind. Hij oordeelde in een zaak bepaald dat het, gezien de leeftijd van het kind en (immateriële) afhankelijkheid, in het belang van de minderjarige is om haar vermogen aan te wenden voor levensonderhoud. De minderjarige was ten tijde van de uitspraak 9 jaar oud en kon niet voor eigen inkomsten zorgen.

Bij het testamentair bewind moet de rechthebbende toestemming geven voor andere daden dan beheersdaden, zoals het verkopen van onroerend goed. Als de rechthebbende minderjarig is, dan moet de wettelijke vertegenwoordiger dit doen. De wettelijke vertegenwoordiger verzoekt de rechter dan om een machtiging te verlenen voor het geven van toestemming. Bij het verlenen van de machtiging houdt de kantonrechter rekening met de belangen van de minderjarige.

¹¹¹ Centrale Raad van Beroep 4 september 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX7177.

Er zijn twee relevante uitspraken die een weergave geven van de bescherming die een en/en rekening biedt. De Raad bepaalde in een uitspraak dat een ouder niet over het vermogen op een en/en rekening kan beschikken of redelijkerwijs kan beschikken als zij geen toestemming van de andere rekeninghouder heeft.¹¹² Het gaat hierbij wel om wettelijke vertegenwoordigers die gescheiden zijn. Dit is volgens de Raad anders bij een en/of rekening, omdat bij de en/of rekening alsnog een transactie kan worden uitgevoerd als een van rekenhouders het daar niet mee eens is. Bij een en/en rekening voert de bank de transactie niet uit.¹¹³

Als de wettelijke vertegenwoordiger niet over het vermogen beschikt of redelijkerwijs kan beschikken, dan valt dit vermogen ook niet onder het gezinsvermogen. Het vermogen hoeft dan niet te worden aangewend voor levensonderhoud. Alle drie de mogelijkheden kunnen bescherming bieden.

¹¹² Centrale Raad van Beroep 26 augustus 2003, ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002.

¹¹³ Centrale Raad van Beroep 24 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:293.

Conclusie

De vraag die in dit rapport centraal staat is: *'Welk advies kan aan Eckhardt Advocatuur worden gegeven met betrekking tot het vermogen van minderjarige kinderen waarover de ouders die een bijstandsuitkering ontvangen beschikken en het beschermen van het vermogen op grond van wet- en regelgeving, literatuur- en jurisprudentieonderzoek?'*

Alle middelen waarover het gezin beschikt of redelijkerwijs kan beschikken worden in aanmerking genomen bij de vaststelling vermogen. Ook de middelen van minderjarige worden meegenomen. Artikel 31 lid 2 Pw geeft aan welke middelen buiten beschouwing worden gelaten. Onder de uitzonderingen vallen ook de giften, mits het college van mening is dat de gift verenigbaar is met de bijstand. Uit jurisprudentieonderzoek blijkt dat de Raad het in negen van de tien zaken met het college eens is. Uit jurisprudentieonderzoek blijkt dat in negen van de tien zaken giften niet buiten beschouwing worden gelaten. Artikel 34 lid 1 Pw bepaalt vervolgens wat er onder vermogen valt. In artikel 34 lid 2 Pw is opgenomen welk vermogen buiten beschouwing wordt gelaten. Het gezin mag niet onbeperkt vermogen opbouwen. Lid 3 Pw bepaald dat een gehuwden tezamen en alleenstaande ouders een vrij te laten vermogen hebben van € 12.040,-. Het vermogen mag niet boven deze grens komen.

De volgende vraag die dan opkomt is de vraag wanneer er sprake is van beschikken of redelijkerwijs beschikken. In literatuur komt dit maar kort aan de orde. Daaruit blijkt dat het niet gaat om of het redelijk is dat iemand over vermogen kan beschikken, maar of de actie die nodig is om over het vermogen te beschikken redelijk is. Jurisprudentie geeft een uitgebreider antwoord. Deze redenen zijn opgenomen in bijlage 2 en in hoofdstuk 3, paragraaf 2. Zo kan een bijstandsgerechtigde beschikken of redelijkerwijs beschikken over vermogen als de rekening op naam van de bijstandsgerechtigde zelf of op naam van zijn inwonend minderjarige kind staat. Daarnaast kan een bijstandsgerechtigde beschikken over vermogen als er toestemming is verleend om deze van een beschermde rekening te halen. Tevens kan er sprake zijn van redelijkerwijs beschikken als de tegoeden over de bankrekening van de bijstandsgerechtigde of zijn inwonende minderjarige kind lopen of als de bijstandsgerechtigde heeft kunnen bewerkstelligen dat vermogen moet worden aangewend voor levensonderhoud.

Als duidelijk geworden is wat er onder vermogen valt en wanneer een bijstandsgerechtigde over vermogen beschikt of redelijkerwijs beschikt, dan moet er gekeken worden naar het vermogen van de minderjarige. Minderjarigen zijn handelingsonbekwaam en worden daarom in hun vrijheid beperkt. Daarnaast staan zij

onder gezag van hun wettelijke vertegenwoordigers. Dit houdt in dat de minderjarige niet zelf zijn vermogen beheerd, maar dat de wettelijke vertegenwoordigers dit doen. Het vermogen van de minderjarige mag niet worden aangewend voor levensonderhoud. De inkomsten uit het vruchtgenot kunnen wel worden aangewend voor levensonderhoud.

Op grond van de Pw word ook het vermogen van minderjarige kinderen meegenomen bij de vaststelling van vermogen. De vraag is echter of het vermogen van de kinderen mag worden aangewend voor levensonderhoud. Dit is onduidelijk. Artikel 1:392 BW regelt de onderhoudsverplichting. Het is echter onduidelijk of deze verplichting ook geldt voor minderjarige kinderen. De Raad is echter wel van mening dat het vermogen van minderjarige kinderen kan en moet worden aangewend voor levensonderhoud. Volgens de Raad is het aanwenden van vermogen van minderjarige kinderen een normale beheersdaad. Daarom kan het dan ook noodzakelijk zijn om het vermogen van minderjarige kinderen te beschermen. Daarvoor zijn drie mogelijke opties, namelijk: een BEM-clausule, testamentair bewind en de en/en rekening.

Het college heeft echter op grond van artikel 55 Pw de bevoegdheid om wettelijke vertegenwoordigers te verplichten de kantonrechter te verzoeken om de bescherming op te heffen. De kantonrechter verleend een machtiging als hij dit nuttig, wenselijk en noodzakelijk acht. Uit jurisprudentie blijkt dat de kantonrechter de machtiging niet verleend zolang onduidelijk is hoe de onderhoudsverplichting zich verhoudt tussen ouders en minderjarige kinderen. Daarnaast verleend hij de machtiging niet als er geen sprake is van een financiële constructie. De kantonrechter kan de machtiging wel verlenen als het in het, vanwege haar leeftijd en (immateriële) afhankelijkheid, in het belang van de minderjarige is om het vermogen aan te wenden. De machtiging wordt tevens verleend als blijkt dat er sprake was van vervanging van inbreng in gezinsvermogen. De BEM-clausule wordt dan opgeheven, zodat de wettelijke vertegenwoordiger de maandelijkse bijdrage in levensonderhoud van de kinderen van de rekening kan halen. Bij het testamentair bewind moet de rechthebbende toestemming verlenen voor andere handelingen dan het beheer van de erfenis. Dit doet de wettelijke vertegenwoordiger namens de minderjarige. De wettelijke vertegenwoordiger vraagt de kantonrechter om een machtiging te verlenen, zodat hij toestemming kan verlenen. Daarbij wordt er rekening gehouden met het belang van de minderjarige. Over het vermogen op een en/en rekening kan volgens de Raad niet worden beschikt of redelijkerwijs worden beschikt. Hierdoor hoeft het vermogen niet te worden aangewend voor levensonderhoud.

Concluderend, het vermogen van minderjarige kinderen wordt meegenomen bij het gezinsvermogen. Het beheer over het vermogen van minderjarige kinderen wordt gevoerd door de wettelijke vertegenwoordigers. Het is echter onduidelijk of het vermogen van minderjarige kinderen mag worden aangewend voor levensonderhoud. De Raad is van mening dat het aanwenden van vermogen een gewone beheersdaad is. Zij kunnen het vermogen van kinderen beschermen met een BEM-clausule, door testamentair bewind of door een en/en rekening. Het college kan de wettelijke vertegenwoordigers echter wel verplichten om de kantonrechter te verzoeken om de bescherming op te heffen.

Aanbevelingen

Het antwoord op de centrale vraag is in de conclusie gegeven. In dit hoofdstuk zullen de aanbevelingen aan de orde komen.

Het vermogen van minderjarige kinderen moet op grond van de Participatiewet in aanmerking genomen bij het gezinsvermogen. Mijn advies zou zijn om allereerst te kijken of er sprake is van inkomens- en vermogensbestanddelen zijn die buiten beschouwing moeten worden gelaten. Als het gaat om vermogen dat buiten beschouwing wordt gelaten, dan stijgt het vermogen van het gezin niet. Daarnaast moet er gekeken worden of het gaat over vermogen waarover de bijstandsgerechtigde kan beschikken of redelijkerwijs kan beschikken.

Als er sprake is van vermogen dat wel in aanmerking moet worden genomen, dan zou ik aanraden om het vermogen van minderjarige kinderen te beschermen. Er zijn drie mogelijkheden om het vermogen van een minderjarige te beschermen, namelijk de BEM-clausule, het testamentair bewind en de en/en rekening. Het hangt echter van de situatie af welke bescherming het meest passend is. Het testamentair bewind kan enkel worden opgesteld voordat de wettelijke vertegenwoordigers zijn overleden. Daarnaast raad ik aan om uw cliënt te adviseren iemand anders aan te stellen als bewindvoerder en dus niet de wettelijke vertegenwoordiger(s). Hierdoor zal de wettelijke vertegenwoordiger niet over de erfenis kunnen beschikken en dit vermogen, zodra hij in de bijstand komt en de vermogensgrens niet wordt overschreden, niet hoeven aanwenden voor levensonderhoud.

Een BEM-clausule acht ik in de meeste situaties passend en zou ik dan ook adviseren als het testamentair bewind geen mogelijkheid (meer) is. Als een overleden wettelijke vertegenwoordiger een bijdrage leverde in het levensonderhoud van de minderjarige, dan moet er wel rekening mee worden gehouden dat er een mogelijkheid is dat de BEM-clausule wordt opgeheven. De kantonrechter heeft in die situatie besloten dat de BEM-clausule moet worden opgeheven en de wettelijke vertegenwoordiger de maandelijkse bijdrage van de beschermde rekening moest halen totdat de kinderen meerderjarig waren. Een nadeel van de BEM-clausule is dan ook dat deze geen volledige bescherming biedt. Ik raad u dan ook aan om dit met uw cliënt te bespreken.

De en/en rekening zou een derde mogelijkheid zijn. Uit jurisprudentie blijkt dat de Raad van mening is dat men over het vermogen op een en/en rekening niet kan beschikken of redelijkerwijs kan beschikken, omdat er altijd toestemming nodig is van de tweede

rekeninghouder. Als de andere rekeninghouder geen toestemming verleent, dan voert de bank de transactie niet uit. Ik zou u aanraden om de en/en rekening te adviseren als cliënten gescheiden zijn en nog goed contact met elkaar hebben. Als cliënten niet gescheiden zijn, dan hebben zij beide belang bij dat zij in levensonderhoud kunnen voorzien en geven ze elkaar mogelijk wel toestemming om tegoeden van de rekening te halen. Als er toestemming wordt gegeven, dan kunnen zij wel over het geld beschikken.

Een en/en rekening kan alleen nog worden geopend bij de Rabobank. Het is onduidelijk of dit ook nog kan bij de ABN AMRO of een andere bank. Ik raad u aan om dit wel aan uw cliënten kenbaar te maken.

Daarnaast ontstaat er een probleem als een van de rekeninghouders komt te overlijden. De rekeninghouder die overblijft voert dan alleen het beheer over de rekening en kan over het vermogen beschikken. Het is niet duidelijk of in het testament kan worden opgenomen dat bij overlijden van een van de rekeninghouders het vermogen op een rekening met BEM-clausule kan worden gezet. Ik zou u dan ook adviseren om eerst nader onderzoek naar dit aspect te doen, voordat u uw cliënten adviseert een en/en rekening te openen.

Literatuurlijst

Boeken

- **De Boer, Heesen en Ros 2018**

J. de Boer, W. Heesen en R. Ros, *De bijstand in de praktijk*, Deventer 2018: Wolters Kluwer.

- **Geugjes 2016**

H.C. Geugjes, *Sociale zekerheidsrecht begrepen*, Den Haag 2016: Boom Juridische Uitgevers.

- **Van Mourik en Nuytinck 2015**

M.J.A. van Mourik en A.J.M. Nuytinck, *Personen- en familierecht, huwelijksvermogensrecht en erfrecht*, Deventer 2015: Wolters Kluwer.

- **Ter Haar en Kolkman 2017**

J.H.M. ter Haar en W.D. Kolkman, *Personen- en familierecht, Erfrecht in een notendop*, Zutphen 2017: Uitgeversmaatschappij Walburg Pers.

- **Vlaardingerbroek, Blankman, Heida, Van der Linden, Punselie en Van Raak-Kuiper 2004**

P. Vlaardingerbroek, K. Blankman, A. Heida, A.P. van der Linden, E.C.C. Punselie en J.A.E. van Raak-Kuiper, *Het hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer 2004: Kluwer.

Artikelen (online geraadpleegd)

- **Smartlegal**

Smartlegal, *Wat is een 'en/en' rekening?*, geraadpleegd op 27 mei 2018 van <https://www.smartlegal.nl/is-enen-rekening/>.

Parlementaire stukken

Kamerstukken

- *Kamerstukken II* 2002/03, 28870, 3.
- *Kamerstukken II* 2009/10, 30545, 83.

Onderzoeken

- **Ter Haar, Kolkman, Schrama en Verstappen 2016**

J.H.M. ter Haar, W.D. Kolkman W.M. Schrama en L.C.A Verstappen, *Toezicht op het bewind van ouders en voogden over het vermogen van minderjarigen.*

Onderzoek naar toezicht op vermogensbeheer bij minderjarigen en vier overige, aanverwante onderwerpen, Den Haag 2016 (in opdracht van het WODC).

Jurisprudentie

Centrale Raad van Beroep

- Centrale Raad van Beroep 26 augustus 2003, ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002.
- Centrale Raad van Beroep 27 mei 2005, ECLI:NL:CRVB:2005:AT6295.
- Centrale Raad van Beroep 13 mei 2008, ECLI:NL:CRVB:2008:BD1591.
- Centrale Raad van Beroep 12 mei 2009, ECLI:NL:CRVB:2009:BI5191.
- Centrale Raad van Beroep 12 januari 2010, ECLI:NL:CRVB:2010:BL0341.
- Centrale Raad van Beroep 11 mei 2010, ECLI:NL:CRVB:2010:BM6362.
- Centrale Raad van Beroep 16 mei 2016, ECLI:NL:CRVB:2011:BQ4876.
- Centrale Raad van Beroep 24 mei 2011, ECLI:NL:CRVB:2011:BQ7406.
- Centrale Raad van Beroep 4 september 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX6674.
- Centrale Raad van Beroep 4 september 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX7177.
- Centrale Raad van Beroep 22 januari 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:BY9138.
- Centrale Raad van Beroep 23 april 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:CA0086.
- Centrale Raad van Beroep 2 juli 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:797.
- Centrale Raad van Beroep 23 juli 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:1106.
- Centrale Raad van Beroep 4 maart 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:719.
- Centrale Raad van Beroep 29 april 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:1431.
- Centrale Raad van Beroep 25 november 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:3892.
- Centrale Raad van Beroep 17 maart 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:818.
- Centrale Raad van Beroep 7 mei 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:1450.
- Centrale Raad van Beroep 22 september 2015, ECLI:NL:CRVB:2015:3177.
- Centrale Raad van Beroep 24 mei 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:2042.
- Centrale Raad van Beroep 24 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:293.
- Centrale Raad van Beroep 31 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:370.
- Centrale Raad van Beroep 28 februari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:855.
- Centrale Raad van Beroep 23 mei 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:2119.

Rechtbank

- Rechtbank Zwolle 9 september 2003, ECLI:NL:RBZWO:2003:AL8167.
- Rechtbank Zwolle – Lelystad 27 mei 2008, ECLI:NL:RBZLY:2008:BD2656.

- Rechtbank Haarlem 27 april 2011, ECLI:NL:RBHAA:2011:BQ4741.
- Rechtbank Oost-Brabant 3 december 2014, ECLI:NL:RBOBR:2014:7464.
- Rechtbank Noord-Nederland 15 september 2015, ECLI:NL:RBNNE:2015:4579.
- Rechtbank Midden-Nederland 24 juni 2016, ECLI:NL:RBMNE:2016:3417.
- Rechtbank Overijssel 12 april 2017, ECLI:NL:ROVE:2017:1628.

Bijlage 1 van het advies
Jurisprudentieoverzicht giften

	ECLI:NL:CRVB:2008:BD1951	ECLI:NL:CRVB:2009:BI5197	ECLI:NL:CRVB:2010:BL0341	ECLI:NL:CRVB:2010:BM6362	ECLI:NL:CRVB:2011:BQ4876
Middelen	Het college heeft, volgens de Raad, de bedragen die appellant van zijn vader heeft terecht aangemerkt als middelen in de zin van artikel 31 Pw. Appellant heeft zijn standpunt dat erg een sprake is van middelen, maar van een lening enkel onderbouwd met een verklaring die zijn vader heeft ondertekend. De Raad is van mening dat dit niet toereikend is.	Appellante heeft onvoldoende aannemelijk gemaakt dat de stortingen die zij heeft ontvangen leningen zijn. Daarnaast heeft ze ook niet aannemelijk gemaakt dat er een daadwerkelijke terugbetalingsverplichting is verbonden. De kasstortingen dienen om die reden als middelen te worden aangemerkt.	Het inkomen van de echtgenoot van een bijstandsgerechtigde, die geen recht heeft op bijstand, wordt slechts in aanmerking genomen als het inkomen van de gehuwden tezamen (met het inbegrip van de bijstand) meer zou bedragen dan de bijstandsnorm voor gehuwden (artikel 32 lid 3 Pw). Appellant stelt dat de stortingen toebehoren aan zijn niet-rechthebbende echtgenoot en dat ze daarom buiten beschouwing moeten worden gelaten. De Raad stelt dat deze stelling geen doelt treft. Het gegeven dat een bankrekening op naam van appellant staat, rechtvaardigt de veronderstelling dat het tegoed op die rekening een bestanddeel vormt van het vermogen waar appellant over beschikt of redelijkerwijs over kan beschikken. Appellant moet hiervoor tegen bewijs aandragen. Appellant is hierin niet geslaagd. Hij heeft onvoldoende objectieve en verifieerbare bewijzen aangedragen.		Appellant stelt dat een deel van de giften geleend is. Hij heeft daarvoor een Spaans opgestelde overeenkomst overlegd. Deze overeenkomst heeft wel een verkeerde datum. Volgens appellant is dit een schrijffout. Dit heeft de Raad niet kunnen overtuigen. Daarnaast blijkt nergens uit dat er een daadwerkelijke terugbetalingsplicht is. De Raad is verder van mening dat de overige stortingen ook als middel moeten worden aangewend. Evenals een storting die appellant heeft ontvangen als een reiskostenvergoeding. Appellant heeft met onvoldoende onderbouwd dat het de reiskostenvergoeding niet moeten worden aangemerkt als middel.
Bijdrage in de kosten voor levensonderhoud	Appellant heeft van zijn vader periodiek een bijdrage ontvangen voor de kosten van levensonderhoud. Deze bedragen heeft appellant besteed aan de huurkosten.		Appellant heeft op een bankrekening bedragen ontvangen. Appellant stelt dat het ging om giften en bijdragen voor het levensonderhoud van zijn echtgenote die nog niet over een verblijfstitel beschikte. Hierdoor had zij geen recht op bijstand.		
Hoogte van de gift	In de periode tussen december 2003 en oktober 2005 was het een totaal bedrag van € 15.400,-.	De stortingen waren soms € 1.040,- per kasstorting.	Het gaat over meerdere stortingen. De hoogte is onbekend.	Appellante ontving €15.000,- voor een nieuwe keuken en de aanschaf van een plasma televisie.	Het gaat om meerdere giften met een totaal bedrag van ongeveer € 6.306,82.
Verenigbaar met bijstand	In het beleid van gedaagde is vastgesteld dat een gift in aanmerking wordt genomen als deze betrekking heeft op de noodzakelijke kosten die in de algemene bijstand zijn inbegrepen, de gift een vrij te besteden karakter heeft en de gift zo hoog is dat deze onverenigbaar is met de bijstand. De Raad is van mening dat het beleid van gedaagde niet onredelijk is. De bijdrage van die appellant heeft hij besteed aan zijn huur. De woonkosten zijn voor iemand die een bijstandsuitkering ontvangt ongebruikelijk hoog. Door de bijdrage is appellant in de gelegenheid gesteld om in de dure woning te blijven wonen, terwijl hij al enige tijd bijstand ontving. Dit is niet verenigbaar met de bijstand.	De Raas is van mening dat de giften niet meer verenigbaar zijn met de bijstand.	Appellant stelt dat het om giften voor bijzondere doeleinden gaat. Deze giften zouden uit het oogpunt van bijstandsverlening buiten beschouwing moeten worden gelaten. Deze stelling vaalt volgens de Raad, nu appellant ook hiervoor onvoldoende bewijs heeft aangedragen.	Het college heeft geen beleid opgemaakt met betrekking tot giften. De Raad meent dat er niet zomaar gesteld kan worden dat de gift geheel onverantwoord is. Het doel van de gift was de aanschaf van een keuken een tv. Zowel de keuken als de tv zijn naar hun aard gebruikelijk. Daarnaast weegt ook mee dat de zoon in hetzelfde huis als appellant woont en ook gebruik maakt van de tv en de keuken. Tevens is van belang dat appellant één hand heeft en daarom een aangepaste keuken nodig heeft. De Raad is van mening dat het college moet afwegen in hoeverre de gift wel verenigbaar is met de bijstand en welk deel onverenigbaar is.	In het beleid van het college is vastgesteld dat een gift in aanmerking wordt genomen als deze betrekking heeft op kosten die in de algemene bijstand zijn inbegrepen, een gift een vrij te besteden karakter heeft en de gift leidt tot een bestedingsniveau dat onverenigbaar is met de bijstand. Daarnaast wordt volgens het beleid giften van 15 procent van de bijstandsnorm buiten beschouwing gelaten. Appellant kon de giften van december 2007 en februari 2008 vrijelijk kon besteden voor levensonderhoud. Appellant stelt dat het niet gaat om een bedrag hoger dan 15 %. De Raad stelt echter dat, ook al gaat het gaat om een aanzienlijk bedrag, deze niet verenigbaar is met de bijstand.

	ECLI:NL:CRVB:2008:BD1951	ECLI:NL:CRVB:2009:BI5197	ECLI:NL:CRVB:2010:BL0341	ECLI:NL:CRVB:2010:BM6362	ECLI:NL:CRVB:2011:BQ4876
Structurele giften		De Raad is met het college van mening dat er sprake is van structurele en substantiële stortingen.			

	ECLI:NL:CRVB:2012:BX6674	ECLI:NL:CRVB:2014:1431	ECLI:NL:CRVB:2014:3892	ECLI:NL:CRVB:2015:818	ECLI:NL:CRVB:2017:2119
Middelen	Appellante stelt dat de en/of rekening die zij samen met haar zus heeft niet aan haar toebehoort. De stortingen hebben ook niet geleid dat haar vermogen de vermogensgrens heeft overschreden. De stortingen zijn ten behoeve van de kinderen. Zij stelt dat ook dat ze niet in aanmerking moeten worden genomen. Op grond van artikel 31 lid 2 onder aanhef en sub m Pw worden giften niet tot de middelen van belanghebbende gerekend voor, mits deze naar het oordeel van het college uit het oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn.	Op grond van artikel 31 lid 2 onder aanhef en sub m worden giften niet tot de middelen van belanghebbende gerekend voor, mits deze naar het oordeel van het college uit het oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn. Uit de stukken blijkt dat er maandelijks bedragen van € 700,- aan appellant zijn verstrekt. In eerste instantie werden de giften in de vorm van een lening verstrekt. Later werd de lening toch volledig kwijtgescholden. Het college is er volgens de Raad terecht vanuit gegaan dat er in feite sprake is geweest van verstrekte financiële bedragen zonder terugbetalingsverplichting. Deze betalingen zijn dan ook niet gelijk te stellen met giften.	Op grond van artikel 31 lid 2 onder aanhef en sub m worden giften en vergoedingen voor materiële en immateriële schade niet tot de middelen gerekend, voor zover deze naar oordeel van het college uit een oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn. Het college bepaald daar bij de grenzen. Daarbij moeten zij rekening houden met de omstandigheid dat bij zeer aanzienlijke bedragen de belanghebbende in een zodanige financiële positie kan verken dat het buiten beschouwing laten van dat bedrag niet in overeenstemming is met de minimumbehoefte- en complementaire karakter van de bijstand. Colleges kunnen daarom een verschillende vrijlating hanteren. De WWB (nu Pw) is gedecentraliseerd en dit zorgt voor de beleidsvrijheid. De rechter moet daarom dan ook een terughoudende toets toepassen.	Op grond van artikel 31 lid 1 Pw worden alle inkomens- en vermogensbestanddelen waarover het gezin beschikt of redelijkerwijs beschikt tot de middelen van het gezin gerekend. Lid 2 Sub M van dit artikel geeft een uitzondering voor giften, mits deze uit het oogpunt van bijstand verantwoord zijn. Uit eerdere jurisprudentie van de Raad blijkt dat kasstortingen en bijschrijvingen op de bankrekening van de bijstandsontvanger in beginsel moeten worden aangemerkt als middelen. De stelling dat er sprake is van leningen die moeten worden terugbetaald, maakt dit in beginsel niet anders, nu leningen niet zijn uitgezonderd van het middelen begrip. Er is hier geen sprake van een lening, nu appellanten onvoldoende aannemelijk hebben gemaakt dat de gestorte bedragen geldleningen betroffen.	Op grond van artikel 31 lid 2 sub m Pw kunnen giften worden uitgezonderd van het middelen begrip, mits de giften uit het oogpunt van bijstand verantwoord zijn.
Bijdrage in de kosten voor levensonderhoud	De stortingen worden door appellante gebruikt in de kosten voor levensonderhoud van haarzelf en haar inwonende kinderen.	De giften zijn door appellante aangewend voor levensonderhoud.		De stortingen zijn niet te relateren aan een bepaald doel. Appellanten hadden de vrije besteding van de giften. Ze konden deze inzetten voor levensonderhoud.	De giften heeft appellante ontvangen ten behoeve van vakanties, dan wel familiebezoeken in Thailand.
Hoogte van de gift	Er was iedere maand sprake van een of meerdere kasstortingen. Dit liep in de honderden euro's.	Er werd € 700,- per maand gestort met een totaal bedrag van € 4.900,-.		Het zou gaan om meerdere stortingen. Het is echter onduidelijk hoe hoog de bedragen zijn.	De hoogte van de stortingen is onduidelijk. Ze is drie keer naar Thailand geweest.
	De stortingen liepen op tot in de honderden euro's. Het college is daarom van mening dat de stortingen, mede gelet op de omvang en de regelmaat, niet verenigbaar zijn met de bijstand. Het gaat om structurele bedragen die door appellant worden aangemerkt voor levensonderhoud van haarzelf en haar kinderen. De Raad is van mening dat het college hierin een goede beslissing heeft gemaakt.	Het college voert een beleid dat giften en vergoedingen met een periodiek karakter, die bestemd zijn voor kosten die in de algemene bijstand zijn inbegrepen, als inkomen worden aangemerkt. De daarnaast moeten de hoogte van de giften verenigbaar zijn met de bijstand. Volgens het beleid is een gift verantwoord als deze op jaarbasis niet hoger is dan 15 procent van de toepasselijke bijstandsnorm. In dit geval zou dat een bedrag zijn van €1.558,14. Het ging in dit geval om een bedrag van € 700,- per maand met een totaal bedrag van € 4.900,-. Daarnaast zijn de giften aangewend voor de kosten van levensonderhoud. Deze kosten zitten zijn in de algemene bijstand inbegrepen. Appellante stelt dat er alsnog 15 procent van de giften moet worden vrijgelaten. De Raad meent echter dat het beleid dan verkeerd wordt uitgevoerd / begrepen.		Het college heeft een beleid waarbij giften die kunnen worden besteed aan de kosten van het dagelijks levensonderhoud niet verenigbaar zijn met de bijstand. Daarom moeten deze volledig als middel in aanmerking worden genomen. De Raad is van mening dat het beleid van de gemeente binnen de grenzen van de wettelijke wetstoepassing blijft. Daarvoor verwijst de Raad naar de Memorie van Toelichting bij artikel 31 eerste lid, aanhef en onder m van de WWB (TK 2002/03, 28870, nr. 3, pagina 58). De gestorte bedragen moeten als giften worden aangemerkt. Het doel van de giften is onduidelijk en deze konden door appellant vrij worden besteed. Ze konden worden ingezet voor de noodzakelijke kosten van levensonderhoud. De Raad is dan ook van mening dat het college de bedragen in mindering mag brengen.	Het college voert een beleid dat giften aanmerkt als middelen worden aangemerkt, indien deze betrekking heeft op kosten die in de algemene bijstand zijn inbegrepen, een vrij te besteden karakter heeft of niet verenigbaar is met de bijstand. Appellant stelt dat ze de vakanties volgens het beleid van de gemeente als gift moeten worden gezien en buiten beschouwing moet worden gelaten. Het college handelde volgens het beleid. De situatie waarbij een alleenstaande ouder een vakantie krijgt aangeboden en deze buiten beschouwing blijft is als voorbeeld opgenomen. Appellante heeft echter meerdere stortingen ontvangen en is daarvan op familiebezoek in Thailand geweest. Appellante heeft vrijelijk over de giften kunnen beschikken en deze kunnen gebruiken t.b.v. levensonderhoud. De stortingen en vakanties zijn niet in overeenstemming met de bijstand. Dat er geen sprake was van luxevakanties, maar van noodzakelijk familiebezoek maakt dit niet anders.

Bijlage 2 van het advies
Jurisprudentieoverzicht beschikken en
redelijkerwijs beschikken

	ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002	ECLI:NL:CRVB:2005:AT6295	ECLI:NL:CRVB:2011:BQ7406	ECLI:NL:CRVB:2012:BX7177	ECLI:NL:CRVB:2013:BY9138
Feitelijk beschikken	Nu er door de ex-partner van gedaagde geen machtiging is verleend voor het opnemen van geld van de en/en rekening kan er niet zonder meer van uit worden gegaan dat gedaagde over het geld beschikte.	De dochter van appellante werd op 28 februari 2002 achttien jaar. Vanaf dat moment kon de dochter als zelfstandig subject vrijelijk over de erfenis beschikken. Vanaf dat moment kon appellante in ieder geval niet meer over het erfdeel beschikken of redelijkerwijs beschikken. Appellante heeft voor 28 februari 2008 niet feitelijk over het vermogen kunnen beschikken, nu deze beschermd was met de BEM-clausule.	Als een bankrekening op naam staat dan mag de gemeente er van uit gaan dat het tegoed een bestanddeel vormt van het vermogen waarover de belanghebbende beschikt of redelijkerwijs kan beschikken. In dit geval kon er zonder toestemming van de moeder van appellante geen geld van de rekening worden opgenomen. Daarnaast liepen de mutaties volledig over de tegenrekening van de moeder van appellante. De Raad meent dat er onvoldoende grond is om aan te nemen dat appellante redelijkerwijs over het geld kon beschikken.		Vader betaalde bedragen aan appellante (periodieke betalingen) ten behoeve van de kosten in levensonderhoud of leningen daartoe. Het feit dat de bedragen als lening werden verstrekt doet daar niets aan af. Leningen zijn op grond van artikel 31 lid 2 Pw niet uitgesloten van de middelen waarover de bijstandsgerechtigde kan beschikken. Appellante kon over de bedragen beschikken.
Redelijkerwijs beschikken	Nu er door de ex-partner van gedaagde geen machtiging is verleend voor het opnemen van geld van de en/en rekening kan er niet zonder meer van uit worden gegaan dat gedaagde redelijkerwijs over het geld kon beschikken.	De dochter van appellante werd op 28 februari 2002 achttien jaar. Vanaf dat moment kon de dochter als zelfstandig subject vrijelijk over de erfenis beschikken. Vanaf dat moment kon appellante in ieder geval niet meer over het erfdeel beschikken of redelijkerwijs beschikken. Appellante kon, voor 28 februari 2002, enkel redelijkerwijs over de erfenis beschikken als er een machtiging van de kantonrechter was gevraagd. Dit kan nu niet meer worden opgelegd. Onduidelijk is of appellante redelijkerwijs kon beschikken.	Als de bankrekening op naam van appellante staat, dan kan er vanuit worden gegaan dat zij redelijkerwijs over de rekening konden beschikken. Dit geldt ook voor tegoeden die door een derde niet op naam van de appellante, maar zijn minderjarige, inwonende kinderen zijn gesteld, tenzij er voldoende tegen bewijs is. In dit geval kon er zonder toestemming van de moeder van appellante geen geld van de rekening worden opgenomen. Daarnaast liepen de mutaties volledig over de tegenrekening van de moeder van appellante. De Raad meent dat er onvoldoende grond is om aan te nemen dat appellante redelijkerwijs over het geld kon beschikken.	De Raad is van mening dat in geval dat een inwonende minderjarige een tegoed op een op zijn naam gestelde bankrekening heeft staan de veronderstelling gerechtvaardigd is dat, mits er voldoende tegen bewijs is, de ouder redelijkerwijs over die tegoeden kan beschikken.	
Beheer voeren over de rekening	Beide rekeninghouders moeten toestemming geven om geld op te nemen van de rekening. Als er geen toestemming van beide rekeninghouders is, dan weigert de bank om de transactie uit te voeren.	Appellante heeft nooit melding gemaakt van de rekening van haar dochter en heeft de kantonrechter ook nooit om opheffing van de BEM-clausule gevraagd.	Moeder van appellante heeft de rekening geopend voor het kind van appellante. De afschriften van de bankrekening en de daaraan gekoppelde rekening werden enkel naar de moeder van appellante gezonden.	De Raad vindt het niet aannemelijk dat de ex-partner uitsluitend het beheer voerde over de rekening van de minderjarige en dat appellante niet over de gelden kon beschikken. Dit blijkt ook niet uit de verklaring van erfrecht. De Raad volgt ook niet dat er eerst een machtiging van de kantonrechter nodig was, nu uit de stukken niet blijkt dat de rekening was geblokkeerd. De Raad meent dat het aanwenden van het bank tegoed bij de normale beheersdaden behoort.	
Gelden op de rekening behoren toe aan een ander					

	ECLI:NL:CRVB:2013:CA0068	ECLI:NL:CRVB:2013:797	ECLI:NL:CRVB:2013:1106	ECLI:NL:CRVB:2014:719	ECLI:NL:CRVB:2015:1450
Feitelijk beschikken	Zoals uit vaste jurisprudentie blijkt rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam van appellant staat de veronderstelling dat het tegoed op die rekening een bestanddeel vormt van het vermogen waar appellant over beschikt of redelijkerwijs over kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is. In deze zaak moet onder beschikken ook worden verstaan de mogelijkheid om het tegoed aan te wenden voor levensonderhoud. Over het salaris van de zoon kon gedaagde niet beschikken. Over de inkomsten uit verkoop op Marktplaats wel.	Als een bankrekening op naam van betrokkene staat dan mag de gemeente er van uit gaan dat het tegoed een bestanddeel vormt van het vermogen waarover de belanghebbende beschikt of redelijkerwijs kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is. Als er sprake is van een en/of rekening is dit niet anders. Met een en/of rekening wordt alleen aangeduid dat rekeninghouders zowel gezamenlijk als ieder afzonderlijk over het tegoed kunnen beschikken. Appellante moet aantonen dat ze er niet over kan beschikken. Daarin is ze niet geslaagd. De vraag is of belanghebbende de beschikkingsmacht over de rekening had. Er is niet gebleken dat appellante deze niet had. Appellante kon dus over het tegoed op de rekening beschikken.	Appellant kreeg geld van zijn familieleden op zijn rekening gestort en heeft daar vrijelijk over kunnen beschikken. Dit heeft hij ook gedaan, daarom behoort het toe aan zijn middelen. Het maakt daarbij niet uit of er sprake is van een lening. Een lening is volgens artikel 31 lid 2 PW niet uitgesloten van de middelen waarover appellant kan beschikken. Het is daarbij niet van belang dat de schuldenlast van appellant toeneemt. Tevens is het niet relevant of er aan de lening een daadwerkelijke terugbetalingsverplichting is verbonden.	De broer van appellant heeft appellant een periode financieel ondersteund door de vaste lasten te voldoen, omdat appellant aan een eetstoornis leed. Tot de middelen van appellant worden alle middelen gerekend waarover hij beschikt of redelijkerwijs kan beschikken. Volgens vaste jurisprudentie moet de term beschikken zo worden uitgelegd dat dit ziet op de mogelijkheid voor appellant om de bezittingen feitelijk aan te wenden ter voorziening in de noodzakelijke kosten van bestaan. Nu de betalingen niet over de kast van appellant liepen kan er worden vastgesteld dat het niet gaat om feitelijk ontvangen middelen. De broer heeft de bedragen van zijn rekening opgenomen en gestort op rekeningen van derden.	Zoals uit vaste jurisprudentie blijkt rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam van appellant staat de veronderstelling dat het tegoed op die rekening een bestanddeel vormt van het vermogen waar appellant over beschikt of redelijkerwijs over kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is. Een en/of rekening maakt dit niet anders. Een en/of rekening geeft alleen aan dat de rekeninghouders zowel afzonderlijk als gezamenlijk over het tegoed kunnen beschikken. De beroepsgrond waarin appellant aangeeft dat het geld op de rekening enkel toekomt aan de zoon slaagt niet. Appellant heeft deze grond niet voldoende aannemelijk gemaakt.
Redelijkerwijs beschikken	Zoals uit vaste jurisprudentie blijkt rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam van appellant staat de veronderstelling dat het tegoed op die rekening een bestanddeel vormt van het vermogen waar appellant over beschikt of redelijkerwijs over kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is.	Als een bankrekening op naam staat dan mag de gemeente er van uit gaan dat het tegoed een bestanddeel vormt van het vermogen waarover de belanghebbende beschikt of redelijkerwijs kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is.		Tot de middelen waarover appellant redelijkerwijs kan beschikken worden in het algemeen de middelen waarop de appellant in beginsel (een rechtens afdwingbare) aanspraak heeft. In dit geval had appellant jegens zijn broer geen aanspraak op de betaling van zijn vaste lasten. Of appellant in dit geval redelijkerwijs heeft kunnen beschikken over de middelen hangt af van specifieke feiten en omstandigheden. Daarbij is van belang of appellant zelf heeft kunnen bewerkstelligen dat de bedragen voor kosten van levensonderhoud worden aangewend. De broer heeft de bestemming bepaald. Hoewel appellant heeft ingestemd met de betalingen heeft hij niet kunnen bewerkstelligen dat deze bedragen voor andere kosten werden aangewend. Appellant heeft niet redelijkerwijs kunnen beschikken over de middelen.	
Beheer voeren over de rekening	Vanaf 1 februari 2002 is heeft de zoon van gedaagde de beschikking gekregen over de rekening. Hij heeft ook het beheer gehad.	Het is niet van belang waarom er voor een en/of rekening is gekozen. Daarnaast is het ook niet van belang dat appellante geen transacties op deze rekening heeft verricht.		De bankrekening waar de kosten voor levensonderhoud van zijn afgeschreven is van de broer van appellant.	De rekening stond op naam van appellant.

	ECLI:NL:CRVB:2013:CA0068	ECLI:NL:CRVB:2013:797	ECLI:NL:CRVB:2013:1106	ECLI:NL:CRVB:2014:719	ECLI:NL:CRVB:2015:1450
Gelden op de rekening behoren toe aan een ander	Het salaris van de zoon is op een van de rekeningen van gedaagde gestort. Ook de huur en vaste lasten van de zoon werden van het salaris betaalt. Gedaagde heeft deze gelden niet aangewend voor zijn eigen levensonderhoud. De gelden kunnen dan ook niet worden toegerekend aan gedaagde.				Het feit dat het geld op de en/of rekening alleen voor de zoon van appellante staat is niet relevant. Deze grond slaagt niet. Appellant heeft dit onvoldoende aannemelijk gemaakt.

	ECLI:NL:CRVB:2015:3177	ECLI:NL:CRVB:2016:2042	ECLI:NL:CRVB:2017:293	ECLI:NL:CRVB:2017:370	ECLI:NL:CRVB:2017:855
Feitelijk beschikken	Als een bankrekening op naam staat dan mag de gemeente er van uit gaan dat het tegoed een bestanddeel vormt van het vermogen waarover de belanghebbende beschikt of redelijkerwijs kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is.	Volgens vaste rechtspraak rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam staat een inwonend, minderjarig kind van appellante de veronderstelling dat de betrokkene over de gelden kon beschikken. Het is aan appellante om het tegendeel aan te tonen.	Appellante heeft de rekening geopend. Daarnaast heeft appellante ook maandelijks geld van haar bankrekening naar de rekening van haar dochters overgemaakt. Appellante heeft dan ook kunnen beschikken over het tegoed op de spaarrekeningen. Dat appellant zich niet vrij voelde om over het geld van de rekening gebruik te maken, vanwege het doel dat het tegoed op de rekening had, wil niet zeggen dat zij het geld niet had kunnen gebruiken en dat zij er niet over kon beschikken.	Zoals uit vaste jurisprudentie blijkt rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam van appellant staat de veronderstelling dat het tegoed op die rekening een bestanddeel vormt van het vermogen waar appellant over beschikt of redelijkerwijs over kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is. Appellante zou niet over het tegoed op de rekening kunnen beschikken, nu haar dochter de rekening beheert. Deze grond slaagt niet, want appellante zou vrijelijk over de gelden kunnen beschikken en kunnen aanwenden voor levensonderhoud.	Appellante stelt dat zij niet over de bedragen kon beschikken. Een vriend zou de bedragen gestort hebben, omdat hij zijn pinpas kwijt was. Vervolgens heeft ze het geld opgenomen en aan haar vriend gegeven. Volgens vaste rechtspraak van de Raad worden kasstortingen in beginsel in aanmerking genomen als middelen op grond van artikel 31 lid 1 Pw. De Raad is van oordeel dat het geld op de rekening van appellante stond. Doordat ze het geld van de rekening heeft opgenomen en het geld op haar rekening stond heeft ze er feitelijk over kunnen beschikken.
Redelijkerwijs beschikken	Het gegeven dat een bankrekening op naam van appellant staat, rechtvaardigt de veronderstelling dat het tegoed op die rekening een bestanddeel vormt van het vermogen waar appellant over beschikt of redelijkerwijs over kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is. De verklaringen van de dochter zijn onvoldoende om aan te nemen dat de appellanten niet redelijkerwijs over het tegoed konden beschikken. Daarnaast biedt het feit dat appellanten het tegoed inmiddels hebben opgenomen en naar eigen zeggen hebben overgedragen aan de dochter geen onderbouwing voor de stelling dat zij redelijkerwijs niet over het tegoed konden beschikken.	Volgens vaste rechtspraak rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam staat een inwonend, minderjarig kind van appellante de veronderstelling dat de betrokkene redelijkerwijs over het tegoed kan beschikken. Het is dan aan appellante om het tegendeel aannemelijk te maken. Appellante is daarin niet geslaagd. Uit stukken blijkt dat de rekening door appellante is geopend. Daarnaast heeft appellante zich als wettelijk vertegenwoordiger opgegeven. Appellante heeft de rekening ook opgeheven. Daarnaast had appellante ook de volledige beschikkingsmacht over de rekening van haar dochter. Appellante heeft onvoldoende aannemelijk gemaakt dat de beschikkingsmacht beperkt was.	Het staat vast dat de spaarrekeningen op naam van de dochters van appellant staan. Volgens vaste jurisprudentie rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam staat van een inwonend, minderjarig kind van betrokkene de veronderstelling dat betrokkene redelijkerwijs over het tegoed op die rekening kan beschikken. Het is dan aan appellante om het tegendeel aannemelijk te maken.	Het gegeven dat een bankrekening op naam van appellant staat, rechtvaardigt de veronderstelling dat het tegoed op die rekening een bestanddeel vormt van het vermogen waar appellant over beschikt of redelijkerwijs over kan beschikken. Het is aan de betrokkene om aannemelijk te maken dat dit niet het geval is.	
Beheer voeren over de rekening	De rekening staat op naam van appellante.	Appellante stelt dat een derde het beheer over de rekening van haar toen nog minderjarige dochter had. De bankafschriften van de bankrekening van de dochter van appellante werden naar het adres van appellante verzonden. De Raad meent dat het appellante op de hoogte moest zijn van de rekening. Dat appellante zich niet vrij voelde om over de tegoeden van de rekening te beschikken, wil niet zeggen dat ze geen gebruik van kon maken. Appellante heeft geld opgenomen en ook weer teruggestort.	Appellante heeft, als wettelijke vertegenwoordiger van haar dochter, de spaarrekeningen geopend. Het beroep op de uitspraak van de Raad van augustus 2003 (ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002) slaagt niet. De zaak van appellante verschilt wel degelijk van deze zaak. In de bovengenoemde zaak kon de betrokkene niet over het geld beschikken, zonder dat de ander waarmee de rekening beheerd werd toestemming gaf. Hier is in geval van appellante geen sprake van.	Appellant is de Nederlandse taal niet machtig, is analfabeet en digibeeet. Daarom beheerde de dochter van appellant de rekening. De rekening staat wel op naam van appellant. Appellant kan, volgens de Raad, haar dochter opdragen om bepaalde handelingen te verrichten.	

	ECLI:NL:CRVB:2015:3177	ECLI:NL:CRVB:2016:2042	ECLI:NL:CRVB:2017:293	ECLI:NL:CRVB:2017:370	ECLI:NL:CRVB:2017:855
Gelden op de rekening behoren toe aan een ander	Appellanten voeren aan dat het geld op de rekening toebehoorde aan hun dochter. De dochter verklaart dat het geld dat zij heeft verdiend met oppassen op de rekening van appellanten is gestort, zodat zij dit voor haar konden beheren.			Appellante stelt ook dat sommige bedragen toekomen aan de dochter van appellante en haar gezin. De Raad is van mening dat dit een keuze van appellante is en dit doet niets af aan het feit dat appellante over de tegoeden kon beschikken.	

Bijlage 3 van het advies
Jurisprudentieoverzicht aanwenden
vermogen minderjarigen

	ECLI:NL:RBZWO:2003:AL8167	ECLI:NL:RBZLY:2008:BD2656	ECLI:NL:RBHAA:2011:BQ4741	ECLI:NL:RBOBR:2014:7464	ECLI:NL:RBNNE:2015:4579
In belang minderjarig kind		Op grond van artikel 1:356 BW moet de machtiging in het belang van de minderjarige noodzakelijk, nuttig of wenselijk zijn. De vraag is of het in het belang van de minderjarige is dat haar vermogen wordt benut om in het levensonderhoud van haar moeder te voorzien. Rekening houdend met de leeftijd (9 jaar) van de minderjarige en de (immateriële) afhankelijkheid van haar moeder, mag worden aangenomen dat de minderjarige er alle belang bij heeft dat haar moeder in staat is en blijft voor haar te zorg en met het oog daarop over de noodzakelijke middelen van bestaat beschikt. Kortom, het belang van de minderjarige is er mee gediend dat haar vermogen ook voor het levensonderhoud van de moeder wordt benut.	De kantonrechter meent dat het niet in het belang van de minderjarige is verzoeker te machtigen tot het gebruik van het vermogen van de minderjarige. Daarom zal er geen machtiging worden verleend voor het gebruik van het vermogen van de minderjarige.	De kantonrechter neemt een beslissing op grond van artikel 1:356 BW. De vraag is of de beslissing noodzakelijk, nuttig of wenselijk is. Het gaat om het individuele belang van de minderjarige. De kantonrechter meent dat er onvoldoende reden is om een machtiging te verlenen.	Het is onduidelijk in hoeverre de minderjarige onderhoudsplichtig is ten opzichte van haar moeder. Daarom wordt het verzoek voor een machtiging afgewezen.
Financiële constructie	De kantonrechter meent dat er ook geen sprake is van een financiële constructie waarbij een ouder in behoeftige toestand wordt gebracht door verschuiving van zijn eigen vermogen naar een minderjarige, in welk geval misbruik van bijstand gemaakt zou worden.				
Onderhoudsplicht	De erflater heeft met het benoemen van de kinderen als erfgenaam willen bewerkstelligen dat de erfgenamen met de erfenis de kosten voor studie en levensonderhoud kunnen voldoen. Er is echter in artikel 1:392 BW een onderhoudsverplichting vastgelegd. De kantonrechter meent dat deze onderhoudsverplichting voor behoeftige ouders in 1971 al omstreden was. Daarnaast wekt het gebrek aan verschenen jurisprudentie met betrekking tot minderjarige onderhoudsplichtigen ook niet de indruk dat hier sprake is van een veelvuldig gebruikt wetsartikel. Tevens heeft de kantonrechter bij de stukken geen rechtelijke uitspraak aangetroffen waarbij is vastgesteld dat, en zo ja in hoeverre, de minderjarige in het onderhavige geval onderhoudsplichtig is. De kantonrechter meent dat, zolang niet duidelijk is in hoeverre een minderjarige onderhoudsplichtig is ten opzichte van haar ouders en dat onduidelijk is in hoeverre de verstrekte bijstand ten laste van het vermogen van de minderjarige wordt teruggevorderd er geen machtiging wordt verleend.	Naast de vraag of het in het belang van de minderjarige is om in het levensonderhoud van haar moeder te voorzien is een andere vraag of de minderjarige jegens haar moeder een onderhoudsplicht heeft. De verplichting zoals bedoeld in artikel 1:392 BW is niet aan de orde. Gelet op de leeftijd en de afhankelijkheid van de minderjarige is het van belang dat haar vermogen ook voor het levensonderhoud van haar moeder wordt benut.			In artikel 1:392 BW is de onderhoudsverplichting vastgelegd. De kantonrechter sluit zich aan bij de beslissing van de kantonrechter te Zwolle van 9 oktober 2003 (ECLI:NL:RBZWO:2003:AL8167). De onderhoudsplicht was in 1971 al omstreden en het gebrek aan verschenen jurisprudentie over de toepassing van de onderhoudsplicht wekt niet de indruk dat er sprake is van een veelvuldig gebruikt wetsartikel. Ook na 2003 zijn er geen uitspraken verschenen, dus ook nu is er volgens de kantonrechter nog geen sprake van een wetsartikel dat vaak wordt gebruikt. De onderhoudsverplichting is onduidelijk. Het is ook onduidelijk dat de verleende bijstand terecht wordt teruggevorderd ten laste van het vermogen van de minderjarige.evens is onduidelijk of het opheffen van de BEM-clausule kan leiden tot beëindiging of vermindering van de bijstand.

	ECLI:NL:RBZWO:2003:AL8167	ECLI:NL:RBZLY:2008:BD2656	ECLI:NL:RBHAA:2011:BQ4741	ECLI:NL:RBOBR:2014:7464	ECLI:NL:RBNNE:2015:4579
BEM-clausule	Verzoekster heeft op grond van artikel 1:253I BW het vruchtgenot van het vermogen van de minderjarige. Daarnaast mag zij zonder rechtelijke machtiging de renteopbrengst van de rekening met de BEM-clausule van de minderjarige gebruiken ter aflossing van de geleende bijstand.	Er is geen sprake van een BEM-clausule. De vraag is of op de woning die gekocht is van de erfenis van de minderjarige een krediethypotheek mag worden gevestigd ten behoeve van levensonderhoud.	Er is geen sprake van een BEM-clausule. Het gaat over een erfenis die gestort is op de rekening van de minderjarige.	Beide kinderen van de minderjarige hebben een spaarrekening. De spaarrekeningen zijn beschermd met een BEM-clausule. De kantonrechter meent dat het doel van de BEM-clausule is om het vermogen van de minderjarige te beschermen, zodat er voor gewaakt wordt dat het geld wordt gebruikt voor speciale, op het persoonlijk nut van de minderjarige gerichte uitgaven.	Beide kinderen van de verzoeker hebben een spaarrekening. Deze zijn beschermd met een BEM-clausule. Verzoekster heeft op grond van artikel 1:253I BW het vruchtgenot van het vermogen van de minderjarige. Daarnaast mag zij zonder rechtelijke machtiging de renteopbrengst van de rekening met de BEM-clausule van de minderjarige gebruiken voor noodzakelijke kosten van levensonderhoud.
Vervanging inbreng gezinsvermogen				De kantonrechter meent dat ouders de verplichting hebben om te voorzien in het levensonderhoud voor minderjarige. Als de ouder onvoldoende gezinsinkomen hebben, dan kan het volgens de kantonrechter denkbaar zijn dat daarop een uitzondering wordt gemaakt. De ex-partner van verzoeker, waar de erfenis van afkomstig is, maakte geen deel uit van het gezin en leverde geen bijdrage aan het gezinsinkomen. Van vervanging van diens inbreng in het gezinsinkomen is daarom geen sprake.	

ECLI:NL:ROVE:2017:1628	
In belang minderjarig kind	De staatssecretaris heeft zich al eerder uitgelaten over het aanwenden van het vermogen van de minderjarige, zo blijkt uit twee kamerstukken (Kamerstukken II 30545, nr. 83 en Kamerstukken II 30545, nr. 85). Zij meent dat behalve de gemeente ook de kantonrechter naar de zaak moet kijken. De kantonrechter zal op grond van artikel 1:356 BW kijken of het in het individueel geval noodzakelijk, wenselijk of nuttig is voor het minderjarige kind dat de ouder kan beschikken over het vermogen van de minderjarige.
Financiële constructie	
Onderhoudsplicht	
BEM-clausule	Beide dochters van verzoekster hebben een erfenis ontvangen. Deze bedragen zijn op een rekening met een BEM-clausule gestort. Een BEM-clausule moet er voor zorgen dat het vermogen van een minderjarige wordt beschermd tegen gebruik dat niet gericht is op zijn of haar individuele belang. Verzoekster heeft de erfenis willen beschermen met een BEM-clausule. De BEM-clausule wordt opgegeven in zoverre dat verzoekster maandelijks een bedrag van € 360,- kan opnemen van de rekening.
Vervanging inbreng gezinsvermogen	De vader van de kinderen leverde een bijdrage in het levensonderhoud. Dit was een bedrag van € 360,- per maand aan kinderalimentatie. Doordat de vader is overleden is de bijdrage weggevallen. De kantonrechter meent dat mag worden aangenomen dat hij dit bedrag zou blijven voldoen tot de kinderen meerderjarig zouden zijn. De rechter is van mening dat het niet onredelijk is dat uit de nalatenschap voorlopig de vervanging van vaders inbreng in het gezinsinkomen wordt betaald. Uit de erfenis zou dan maandelijks een bedrag van € 360,- moeten worden opgenomen voor het levensonderhoud van de kinderen totdat de erfenis is verminderd tot een bedrag van € 25.000,- of, als de drempel nog niet is bereikt, dan tot de kinderen meerderjarig zijn.

ECLI:NL:RBMNE:2016:3417	
Handelingen bewindvoerder	Er wordt gevraagd om een machtiging te verlenen om een woning die aan minderjarigen toebehoort te verkopen en te mogen leveren. De woning is eigendom van de minderjarigen als gevolg van het overlijden van erflaatster. De kantonrechter meent dat de bewindvoerder op grond van artikel 4:169 lid 1 sub a BW met toestemming van de rechthebbende bevoegd is tot het verrichten van andere handelingen dan de daden van beheer. Voor de verkoop van onroerend goed heeft de bewindvoerder toestemming van de rechthebbende nodig. Als die toestemming niet wordt verleend, dan kan deze door de machtiging van de kantonrechter worden vervangen (artikel 4:169 BW). De voogd kan toestemming geven aan de bewindvoerder om de woning te verkopen.
Toestemming rechthebbende	Als de rechthebbende minderjarig is, dan kan de wettelijke vertegenwoordiger de toestemming geven. De voogd kan toestemming geven aan de bewindvoerder om de woning te verkopen. De voogd voor het geven van toestemming op grond van artikel 4:169 lid 1 sub a BW een voorafgaande machtiging van de kantonrechter nodig op grond van artikel 1:345 BW. De kantonrechter meent dan ook dat het hier gaat over een verzoek waarin de voogd de kantonrechter om een machtiging vraagt om de toestemming te verlenen.
Belang minderjarigen	Er moet worden onderzocht of verkoop van de woning het in het belang van de minderjarigen is. Uit stukken blijkt dat de woning de ouderlijke woning van de minderjarige is en dat deze door de verzorgers van de minderjarige wordt bewoond. De woning wordt verkocht aan een bedrijf met de afspraak dat de minderjarige, zolang zij dat wensen in de woning kunnen blijven wonen. De achtergrond van het verzoek is dat de minderjarige de opbrengst willen gebruiken voor hun studie. Daarnaast kunnen ze het onderhoud van de woning niet betalen. De verzorgers hebben de woning onderhouden, terwijl deze kosten toebehoorde aan de minderjarigen en daarom zal de woning voor een lager bedrag worden verkocht. De kantonrechter meent dat dit met de stukken die zijn aangeleverd voldoende duidelijk is geworden. De minderjarigen zullen daarom niet in hun belangen worden geschaad. De kantonrechter meent dat het verzoek in het belang van de minderjarigen is en dat zij daarom niet in hun belangen zullen worden geschaad. Dit blijkt uit het feit dat de woning verkocht moet worden, zodat zij de opbrengsten kunnen gebruiken voor hun studie. Daarnaast is ook voldoende aannemelijk gemaakt dat de kosten voor het onderhoud van de woning niet door de minderjarige kunnen worden gedragen. De minderjarige kunnen gewoon in de woning blijven wonen, zodat ze ook daarin niet in hun belangen worden geschaad.

	ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002	ECLI:NL:CRVB:2017:293
Feitelijk beschikken	Nu er door de ex-partner van gedaagde geen machtiging is verleend voor het opnemen van geld van de en/en rekening kan er niet zonder meer van uit worden gegaan dat gedaagde over het geld beschikte.	Appellante heeft de rekening geopend. Daarnaast heeft appellante ook maandelijks geld van haar bankrekening naar de rekening van haar dochters overgemaakt. Appellante heeft dan ook kunnen beschikken over het tegoed op de spaarrekeningen. Dat appellant zich niet vrij voelde om over het geld van de rekening gebruik te maken, vanwege het doel dat het tegoed op de rekening had, wil niet zeggen dat zij het geld niet had kunnen gebruiken en dat zij er niet over kon beschikken. Het beroep op de uitspraak van de Raad van augustus 2003 (ECLI:NL:CRVB:2003:AK0002) slaagt niet. De zaak van appellante verschilt wel degelijk van deze zaak. In de bovengenoemde zaak kon de betrokkene niet over het geld beschikken, zonder dat de ander waarmee de rekening werd beheerd toestemming gaf. Hier is in geval van appellante geen sprake van.
Redelijkerwijs beschikken	Nu er door de ex-partner van gedaagde geen machtiging is verleend voor het opnemen van geld van de en/en rekening kan er niet zonder meer van uit worden gegaan dat gedaagde redelijkerwijs over het geld kon beschikken.	Het staat vast dat de spaarrekeningen op naam van de dochters van appellante staan. Volgens vaste jurisprudentie rechtvaardigt het gegeven dat een bankrekening op naam staat van een inwonend, minderjarig kind van betrokkene de veronderstelling dat betrokkene redelijkerwijs over het tegoed op die rekening kan beschikken. Het is dan aan appellante om het tegendeel aannemelijk te maken.